Convorbire cu dramaturgul PETER WEISS

Vietnamul în conștiința omenirii

L-am cunoscut pe dramaturgul Peter Weiss într-o pauză a unui simpozion despre Vietnam, după ce își rostise textul, dens și lapidar, cu impresii din călătoria făcută în R. D. Vietnam, de unde s-a întors de cîteva zile. Cu o părere a mea despre ultima lui piesă, cu o întrebare a lui despre publicația la care lucrez, se creează o punte spre tema reuniunii la care participă. Îl întreb cît timp a stat în R. D. Vietnam.

— Mai mult de o lună.

— Impresia dv. cea mai puternică din această călătorie ?

— Felul de a fi al oamenilor. Arătam și mai înainte, în expunerea mea, că sînt oameni excepționali. Am convingerea fermă că nimeni și nimic nu-i va putea abate de pe drumul lor. M-a impresionat nespus de mult încrederea lor în viață. Este o încredere care nu poate fi zdruncinată nici de bombardamente, nici de privațiunile la care îi supune războiul. De nimic. M-au impresionat efortul pentru continuitatea unei vieți normale, organizate, eroismul cu care oamenii îmbină lupta pentru apărarea țării cu ocupațiile pașnice. Ce le dă această forță ? Cred că, în primul rînd, extraordinara lor încredere în țelul eforturilor pe care le depun. Eforturi complexe, multilaterale. În adăposturi subterane funcționează școli. În cazemate, în momentele de răgaz, se organizează recitaluri literare.

— Ultima dv. piesă și comunicarea despre această călătorie exprimă, îmi dau seama, o adeziune pasionată la cauza Vietnamului.

— Vietnamul este în conștiința omenirii. Fac și eu parte din omenire.

— Piesa dv. despre Vietnam a avut, după cîte știu, un mare succes.

— Mă bucură ceea ce spuneți. Mă interesează mult părerile despre ceea ce scriu.

Abordînd în creația sa teme de mare actualitate contemporană, Peter Weiss dă o transfigurare artistică deosebit de originală unor realități în fața cărora poziția autorului este clar exprimată. Piesele lui, denumite poate impropriu „piese-document", au stîrnit reacții și ciocniri de opinii în jurul ideii de angajare a scriitorului. Îl întreb pe Peter Weiss ce părere are despre aceste reacții.

— Un scriitor, așa cred eu, trăiește azi într-o lume mai efervescentă ca oricînd ; trăiește o realitate plină de contradicții, față de care trebuie să ia poziție. Implică această poziție o atitudine politică ? Implică, firește că implică. Chiar impune. Mai ales atunci cînd o asemenea poziție corespunde marilor aspirații ale omenirii. Ea poate să constituie și un prilej de meditație pentru literatură, dar, în afară de aceasta, poate determina și exprimarea directă a unor opinii.

— Cum veți valorifica impresiile și concluziile călătoriei în R. D. Vietnam ?

— Deocamdată, sub formă de document. La „Editions du Seuil" este în curs de apariție o mărturie pe vreo 50 de pagini despre ceea ce am văzut în Vietnam. E mai mult un fel de raport. Mă voi apuca apoi cu multă seriozitate de o carte despre cultura vietnameză — o cultură cu un specific deosebit de interesant, în general destul de puțin cunoscută. Contactul pe care l-am avut cu realitățile din R. D. Vietnam mi-a sugerat o serie de gînduri care se cer exprimate. Știți dv. ce înseamnă să simți respirația regulată, plină de vitalitate, a unei țări, deși asupra ei s-a abătut urgia unui război pustiitor ?

Peter Weiss vorbește despre satele pe care le-a vizitat, despre culturi pe care le-a distrus apa sărată a mării revărsată pe ogoare în urma bombardării unor diguri, și revine iar la laitmotivul constatărilor sale din R. D. Vietnam : tăria sufletească a oamenilor, capacitatea lor de a nu se lăsa încovoiați sub povara grea a privațiunilor și sacrificiilor pe care le impune războiul. Îmi dau seama, ascultîndu-l, că este în stăpînirea unor impresii proaspete, care îi solicită viu sensibilitatea artistică. Din tot ceea ce spune — calm, în fraze scurte, întrerupte parcă de gînduri cărora încearcă să le dea o exprimare cît mai fidelă — răzbate satisfacția comunicării depline dintre scriitor și tema care îl pasionează.

— Sînteți un om foarte tînăr, îi spun, cucerit de această ardere interioară autentică, exprimată fără emfază, cu un firesc desăvîrșit.

— Ca vîrstă, nu sînt chiar tînăr. Mă apropii de 50 de ani. Dar dacă totuși sînt, are și aceasta o explicație. Cînd aveam 20—30 de ani, mă simțeam mai bătrîn ca acum. Chiar mă simțeam bătrîn. De ce ? Eram închis în mine, pesimist, acesta este cuvîntul, aplecat numai și numai asupra eului meu. Tinerețea mea adevărată a început cam pe la 40 de ani, cînd mi-am dat seamă (sau cînd s-a întîmplat să fie așa) că nu poți trăi cu adevărat, nu poți crea cu satisfacție dacă nu ești deschis marilor probleme și năzuințe ale omenirii. Cam astfel a început tinerețea mea, dacă vreți să-i spuneți așa. Probabil, toate acestea apar simplificate din ceea ce v-am spus dar, în fondul lor, cam așa s-au petrecut lucrurile.

— Sînteți considerat unul din cei mai celebri dramaturgi contemporani...

— Știu și eu ce să vă spun ? După ce întîlnești eforturi omenești gigantice ca acelea pe care le-am văzut în R. D. Vietnam, ți se pare că a scrie o cărticică sau altceva nu este prea mare lucru, că este o treabă care în nici un caz nu trebuie supraapreciată.

— Dar nici subapreciată...

— Aveți dreptate. Nici el nu o subapreciază. Doar stabilește proporții.

E soția lui Peter Weiss, care a intervenit în discuție. Asistase, nu știu de cînd, la convorbirea noastră, retrasă în spatele soțului ei. Venise să-l ia în sală. Reuniunea își reluase lucrările. Se proiecta un film al televiziunii franceze despre R. D. Vietnam.

Paris, 8 iulie

„Lobby"-ul ARMELOR

După atentatul împotriva lui Robert Kennedy, numeroși cetățeni americani și-au predat benevol armele poliției

Nici aceste respectabile gospodine din Michigan nu au rămas imune la tentația armelor de foc. Iată-le în cursul unui „antrenament"

De la înverșunatele lupte pentru cucerirea sălbaticului Far West pînă în zilele noastre au trecut ani mulți. Desțelenitorul de pămînturi virgine (răpite de cele mai multe ori de la indieni) — a cărui misiune a fost mai apoi gratulată cu pomposul atribut de „civilizatoare"—a rămas undeva, în negura vremurilor. Doar producția de filme „western" mai reînvie amintirea lui. Grație ei avem prilejul să-l vedem pe acest „misionar" îndeplinindu-și misiunea nu cu legea și în numele ei, ci mai întotdeauna cu arma în mînă. La masă, pe stradă, în preerie, arma este indispensabilă. Chiar și dreptatea se face tot cu ea. O folosește pentru a se apăra ? De cine ? Poate de săgețile indienilor ? Mai dese sînt cazurile în care „misionarii" o folosesc pentru a se răfui între ei. Aceste lucruri sînt însă de domeniul trecutului. Numai filmele mai vorbesc despre ele. De ce însă acum, în 1968, peste 50 de milioane de americani posedă arme de foc ? (Unele aprecieri — ce-i drept, puțin cam hazardate — apropie sensibil această cifră de numărul total al locuitorilor). Pentru ce au nevoie de ele ? De ce se vehiculează milioane de arme anual ? De ce pînă și gospodinele învață să le folosească ? Tot pentru apărare ? Pentru ca oamenii să-și facă singuri dreptate ? Desigur că nu. Și toți americanii o știu. Facem această referire la vremuri de mult trecute nu pentru a explica menținerea și perpetuarea unei situații pe care ne vom strădui s-o deslușim în cele ce urmează, ci pentru a găsi undeva, în istorie, rădăcina întristătoarei stări de fapt al cărei rezultat este uciderea prin arme de foc, în fiecare an, a peste 18 000 de cetățeni ai unei țări cu o contribuție însemnată la patrimoniul științific, tehnic și cultural universal.

Este evident că Statele Unite n-ar fi plătit de la începutul secolului nostru tributul a 750 000 victime ale crimelor comise cu arme de foc, dacă nu s-ar practica un comerț gigantic cu arme de toate felurile și calibrele. Americanul de azi, avînd la îndemînă un bogat material statistic, poate afla cu uimire că această cifră reprezintă de 14 ori numărul de americani omorîți în primul război mondial și de trei ori pe cel înregistrat în al doilea război mondial. Conform datelor prezentate de Casa Albă, „anual armele de foc sînt folosite în aproximativ 6 500 asasinate, în peste 10 000 sinucideri, în 2 600 cazuri de omoruri «accidentale», în 4 400 de atacuri serioase, în peste 50 000 de furturi și 100 000 de cazuri de răniri". Dincolo de statistici, americanii află însă direct că printre victime se numără unii dintre reprezentanții lor cei mai proeminenți, cum au fost frații John și Robert Kennedy și Martin Luther King. Numai printre președinți, numărul victimelor se ridică la 4. (Lincoln — 14 aprilie 1865 ; Garfield — 2 iulie 1881 ; McKinley — 6 septembrie 1901 ; John Kennedy — 22 noiembrie 1963). In fiecare an se adaugă o producție de peste 2 milioane arme, de cele mai diverse tipuri — de la micile revolvere de 9,5 dolari, la carabinele de elită de 5 000 dolari. Avîndu-se în vedere cifrele înregistrate în primele 4 luni ale acestui an, estimările pe 1968 situează producția și importul la niveluri record : 2,5 milioane și respectiv 1,6 milioane. De altfel, încasările făcute în această perioadă din taxele asupra vînzărilor de arme atestă aceste aprecieri, vestind pentru întreg anul o piață de arme în jurul a 4 milioane.

Asasinarea senatorului Robert Kennedy a activizat lupta împotriva comerțului cu arme și este posibil ca aceste triste recorduri să nu fie atinse. Acțiunea întîlnește însă numeroase bariere și obstrucții.

RABAT LA „ARMELE LUNGI"

Incă înainte de tragicul eveniment, la 16 mai 1968, senatorul Edward Kennedy declara în Senat : „Domnule președinte, stă în puterea noastră să facem această națiune mai sigură, scoțînd armele din mîna acelora care nu trebuie să le dețină... pentru ca 200 milioane de americani să poată dormi, să se poată plimba și lucra într-o mai mare liniște și siguranță". Senatul, limitînd numai la revolvere și pistoale prevederile proiectului de lege asupra controlului armelor introdus de Edward Kennedy, nu a luat în considerație acest apel, respingînd cu 53 de voturi contra 29 amendamentul de includere în proiect și a așa-numitelor arme lungi (carabine și arme de vînătoare). Aceasta se întîmpla după ce președintele Kennedy fusese omorît de gloanțele unei arme lungi ; după ce pastorul King murise în același mod : fiind de asemenea dovedit statistic că 30 la sută din crimele comise cu arme de foc sînt săvîrșite cu așa zisele arme lungi. Motivul invocat de Senat — și care constituie de fapt una din barierele importante în calea controlării comerțului cu arme — este chiar o prevedere constituțională. Intr-adevăr, amendamentul I, introdus la 15 decembrie 1791 în Constituția din 1787, prevede la articolul 2 : „O bine orînduită

armată de rezervă fiind necesară pentru securitatea statelor (federației), dreptul oamenilor de a deține și purta arme nu va fi violat". În acest mod, instituirea unui control eficient asupra posesiunii și comercializării armelor presupune adoptarea unor legi și amendamente care, într-un fel sau altul, ating acest paragraf constituțional. Proiectul de lege introdus în Congres de Administrație, de altfel puțin deosebit de cel pe care Senatul l-a respins luna trecută, prevede însă numai interzicerea vînzării prin poștă a carabinelor și armelor de vînătoare, prohibiția vînzării acestora rezidenților din alte state precum și interzicerea vînzării lor persoanelor sub 18 ani, fără a atinge deci dreptul de posesiune al acestora. Introducerea unui asemenea proiect se explică prin faptul că, în cîteva state, există legi ce prevăd controlul asupra vînzării armelor — în unele locuri aceasta fiind posibilă numai în urma eliberării unui permis de port-armă, în timp ce, în alte state, comerțul este complet liber. De exemplu, în New York City (orașul propriu-zis fără suburbii), în virtutea legii Sullivan, din 8 milioane de locuitori, numai 17 000 au asemenea permise, dar cei ce doresc să-și procure arme nu trebuie decît să treacă în statele vecine. Totuși, este de la sine înțeles că adoptarea acestui proiect nu va reuși să rezolve situația, rădăcinile ei nefiind afectate. Nici celelalte proiecte de legi prezentate Senatului — cel care cere înregistrarea deținerii de arme cît și cel care prevede înregistrarea și autorizarea posesiunii oricărui tip de armă în S.U.A., precum și interzicerea deținerii de arme de către cetățenii sub 21 de ani, de alienați, suspectați de violență, alcoolici, morfinomani și debili mintali — nu ar face altceva, dacă ar fi adoptate, decît să introducă restricții și un oarecare control asupra posesiunii armelor.

1791, anul adoptării amendamentului amintit la Constituție, era un an de pionierat în cucerirea Far Westului. Campania de cucerire a Vestului s-a sfîrșit însă de mult. Avioanele cele mai moderne străpung văzduhul, micșorînd distanțele și timpul. Anul 1968 nu mai este anul „desțelenitorilor" de pămînturi, „nevoiți" să-și ducă viața cu arma în mînă. Învechita prevedere constituțională îl făcea pe celebrul istoric și sociolog Gunnard Myrdal să reflecteze : „Iubesc adînc America, dar voi mergeți pe ideea greșită că fiecare poate cumpăra o armă... Se invocă dreptul de posesiune al armelor prevăzut de Constituție : fiecare cetățean are dreptul să dețină și să poarte arme. Atunci la dracu' cu această prevedere din Constituție !"

Dar ea este apărată cu strășnicie de ceea ce americanii au denumit „The gun lobby", lobby-ul armelor. E vorba de o înțelegere tacită între cercurile interesate în comerțul cu arme, în menținerea psihozei războiului, o mare mișcare ascunsă care își are mijloacele și procedeele proprii, de la șantaj la teroare și, ce e mai trist, o rețea importantă de influențare a Administrației, Congresului, Senatului.

N.R.A. ȘI CULISELE EI

La o margine a Washingtonului, într-o clădire de 9 etaje — prețul construcției : trei milioane și jumătate de dolari — se află cartierul general al acestui trist „lobby". Firma : National Rifle Association (N.R.A.) — Asociația Națională a Carabinierilor. Aproape un milion de membri, mulți dintre ei vînători și sportivi. O dată cu asasinarea lui Robert Kennedy, atenția s-a îndreptat încă o dată asupra N.R.A. Fondată în 1871, N.R.A. deține în prezent un activ mai mare de 10 milioane dolari și înregistrează anual un venit de peste 5 milioane de dolari. 63 la sută din venituri provin din cotizațiile membrilor, iar 26 la sută de la fabricanții de arme cărora le face reclamă în revista lunară editată de asociație, „The American Rifleman" (Carabinierul american). Aceste imense sume nu sînt destinate nicidecum scopului declarat al asociației „de a promova și încuraja exercițiile de tir cu pușca pe baze științifice", ci reprezintă — după cum se exprima senatorul Joseph Tydings (din statul Maryland) — „numai în aparență pe sportivi și vînători, fiind în realitate vocea fabricanților de muniții și arme, a vînzătorilor de arme din S.U.A. Aceștia dispun de o mare putere și influență în Congres și asupra legislatorilor diferitelor state. Asociația s-a opus întotdeauna, sub diverse forme, realizării unei legislații eficiente de control asupra armelor". Unul din cei care au studiat activitatea acestei organizații afirmă că, în 72 de ore, ea poate confecționa peste jumătate de milion de scrisori în vederea influențării membrilor Congresului.

Asociația întreține legături strînse cu Pentagonul, care a aprobat scopul ei adevărat : de a familiariza pe cetățeni cu armele de foc. Aceste legături i-au permis să ducă o campanie susținută împotriva oricărei încercări de a introduce un control asupra armelor. Însăși publicația trimestrială a Congresului recunoaște acest lucru : „N.R.A. este de departe cea mai puternică grupare care presează împotriva luării unor măsuri privind un control sever al armelor de foc". Aceste legături i-au permis asociației, ca exponent al întregului „lobby al armelor", să treacă la atac deschis, cum a făcut-o în ultimele săptămîni. În declarații publice sau la televiziune, Harold Glassen, președintele N.R.A., se pronunță împotriva adoptării de către Congres a proiectelor propuse, inclusiv cel al Administrației, invocînd motive cel puțin bizare, dar în orice caz demascatoare pentru cercurile a căror opinie o reprezintă Glassen : „Oare nu avem noi dreptate să credem că acesta va fi un pas în ceea ce apare evident ca un plan urmărind să dezarmeze pe cetățenii americani ?"...

În aceste condiții, perspectivele adoptării proiectelor privind restricționarea comerțului cu arme nu sînt prea favorabile avînd în vedere atît opoziția și conservatorismul unor senatori, cît mai ales presiunile exercitate direct și indirect de către lobby-ul armelor. De altfel, deocamdată, tocmai din aceste motive, Comitetul judiciar al Senatului — de al cărui vot prealabil depinde prezentarea proiectelor propuse în fața Congresului — s-a exprimat favorabil asupra proiectului depus de Administrație abia în cadrul celei de-a doua votări, după ce prima dată ajunsese la balotaj. Apreciind perspectivele, ziarul „The Christian Science Monitor" arăta : „Administrația pare să aibă puține șanse de a reuși să treacă un proiect de lege privind un mai puternic control al armelor prin întotdeauna scepticul Congres". Oricum, acesta trebuie să se pronunțe într-un fel asupra proiectelor înainte de sfîrșitul actualei sesiuni, în august. Unii senatori se întreabă însă destul de sceptici ce vor aduce aceste legi în cazul adoptării lor. Edward Kennedy spunea în acest sens : „În statul New Jersey există o lege care prevede că nimeni nu poate cumpăra o armă fără un permis prealabil primit din partea poliției, refuzîndu-se eliberarea permiselor asasinilor, hoților și spărgătorilor. Cu toate acestea, în primii doi ani după adoptarea acestei legi peste 84 000 de permise au fost eliberate și numai 1 606 cereri au fost respinse".

În fața rezistenței Congresului, Administrația a impus propriul ei control, anunțînd o nouă reglementare menită să blocheze livrarea de arme de foc prin poștă fără notificarea prealabilă a poliției locale. Pe de altă parte, președintele Johnson a cerut consilierilor săi științifici să descopere cît mai repede cu putință mijloacele în stare să detecteze pe purtătorii de arme. Soluție tehnologică dată unei probleme cu caracter pur social ! Rezolvarea tehnologică nu are însă aplicabilitate generală și în nici un caz nu poate elimina o adîncă racilă socială, ale cărei rădăcini se află în cu totul altă parte. Potrivit unor sondaje de opinie întreprinse de institutul Gallup, 73 la sută din populația Statelor Unite se pronunță în favoarea înregistrării tuturor fe-

— Mă întreb unde o să ajungă țara asta...
(Din **International Herald Tribune**)

lurilor de arme, inclusiv a carabinelor și armelor de vînătoare ; 65 la sută din deținătorii de arme sînt în favoarea înregistrării acestora ; 93 la sută din toate ziarele americane opinează pentru introducerea controlului armelor : 10 milioane de semnături cerînd aceasta au fost trimise Congresului. În marile orașe, poliția semnalează că mulți oameni au venit să-și depună armele pe care le dețin. Mulți dintre furnizorii și comercianții de arme au anunțat că abandonează acest comerț. Un comerciant din Ohio a declarat că stocul de arme pe care îl deține îl va preda poliției. Un vînzător de jucării din Dallas s-a decis să nu mai vîndă arme-jucării copiilor. Dar aceste acțiuni individuale nu vor putea să pună capăt unei situații stranii, cu consecințe atît de tragice.

Ilie ȘERBĂNESCU

TUNISIA

Andrei Ștefan

În centrul Tunisului

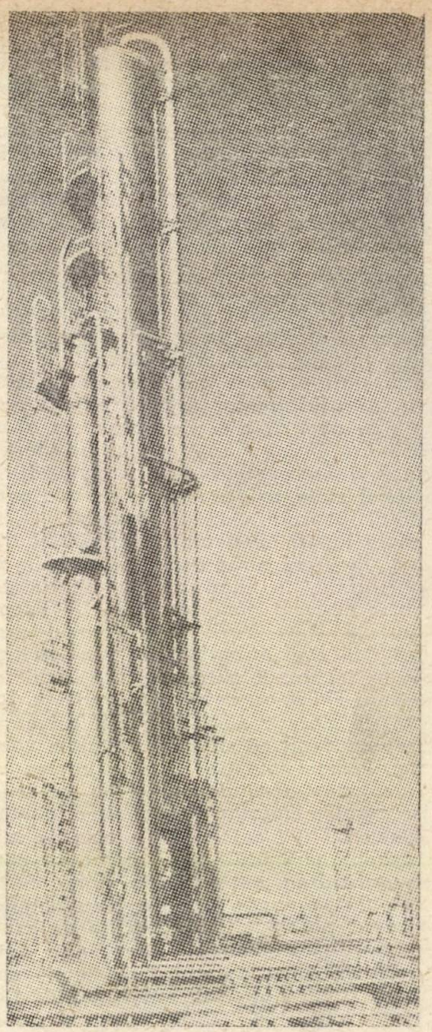

Rafinăria de la Bizerta

Atunci cînd tunisienii vorbesc despre istoria țării lor, ei țin să sublinieze că Tunisia, un dreptunghi de 164 000 kilometri pătrați situat în inima bazinului mediteranean, întins între Sahara și Marea Mediterană, a constituit de-a lungul veacurilor, pe de o parte trăsătura de unire între Apus și Orientul Mijlociu, între Europa și Africa, iar pe de altă parte, a devenit uneori teatru al unor confruntări sîngeroase între aceste lumi. Mi s-a întîmplat să ascult părerile formulate de unii localnici potrivit cărora așezarea Tunisiei la răspîntia a trei lumi a generat însăși vocația țării pentru dialog și a constituit, totodată, un adevărat impuls în angrenarea sa în circuitul valorilor materiale și spirituale ale omenirii. Tunisianul, mai mult, poate, decît alți mediteraneeni, leagă momentele luminoase sau frămîntate ale istoriei, ale vieții materiale și spirituale a țării sale, de Marea Mediterană. Atunci cînd vorbește despre „epoca de aur" a Cartaginei și de duelul său cu Roma reflectat în cele trei războaie punice, de stăpînirea otomană ori de perioada colonială, cînd îți explică rolul jucat de Tunisia spre sfîrșitul celui de-al doilea război mondial sau cînd menționează importanța postbelică a Bizertei, tunisianul consideră, totdeauna, că aceste momente cruciale nu pot fi despărțite de poziția cheie deținută de Tunisia în bazinul mediteranean. Într-adevăr, datorită dublei sale fațade marine, desfășurată de-a lungul a 1 300 kilometri, Tunisia s-a putut bucura de-a lungul veacurilor de influența favorabilă a Mării Mediterane, care a constituit o poartă de acces a ideilor venite din Europa și din lumea orientală, a oferit condiții favorabile agriculturii, dezvoltării pescuitului, a favorizat o civilizație superioară restului țării. Și în prezent, majoritatea orașelor țării sînt situate pe coasta mării, zonele litorale fiind mai evoluate decît regiunile continentale, atît ca dezvoltare economico-socială cît și ca nivel de trai.

Pe meleagurile fabuloasei Cartagine

Sosind în Tunisia sub impresia formată în cursul lecțiilor de istorie antică ești, bineînțeles, tentat să vizitezi locul unde, odinioară, corăbieri fenicieni veniți din Tyr sub conducerea nefericitei Didona, evocată de Virgiliu în Eneida, au întemeiat Cartagina, fabuloasa metropolă a primului imperiu maritim, care-și trimitea corăbiile sale dincolo de frontierele lumii cunoscute și a adus în Tunisia prima sămînță a civilizației orientale.

Rivală a Romei, Cartagina punică a constituit miza unui război de o sută de ani și s-a împerecheat în memorie cu numele prestigioase ale lui Hamilcar, Hanibal, Scipio Africanul, Masinissa, Hasdrubal și, în fine, Scipio Emilianus, care a împlinit sentința lui Caton „Carthaginem delendam esse". Deși distrusă complet acum două milenii — soldații lui Scipio presărînd și sare pentru a nu mai crește nici un fel de vegetație — cu ajutorul lui Cezar și August Cartagina s-a ridicat din ruine din nou sub stăpînirea romană și mai tîrziu bizantină.

Sosind pe locul strălucitoarei cetăți de altădată, te întîmpină un imens cîmp decepționant de ruine, care nu pot să-ți dea imaginea a ceea ce au fost Cartagina punică și Cartagina romană. Călcînd pe ruinele care au mai rămas pînă în zilele noastre, pe locul pe unde au trecut punii, romanii sau arabii, nu-ți rămîne decît să admiri iscusința cartaginezilor în alegerea poziției unde și-au înălțat cetatea, construind totodată un port militar și unul comercial ; este o regiune accidentată, cu coline care însoțesc litoralul mediteranean, oferind o priveliște încîntătoare, aici, pe malul Mediteranei.

Ne îndreptăm spre muzeul creat în aer liber pe locul ocupat odinioară de cetatea punică descrisă strălucitor de Flaubert în Salammbô. Vase, sarcofage, obiecte de ceramică găsite în morminte, resturi de mozaicuri din foste vile romane, statui parțial distruse. O parte din ceea ce s-a găsit aici în timpul stăpînirii bizantine sau franceze a luat calea muzeelor europene. Unele mărturii ale civilizației punice sau romane au fost depuse la muzeul Bardo din Tunis, considerat pe drept cuvînt cel mai important muzeu arheologic din Maghreb și unul din cele mai bogate din lume. Aici există o colecție impresionantă de mozaicuri ce oferă, într-o formă artistică emoționantă, mărturii asupra vieții social-economice care a avut loc cu secole în urmă pe aceste ținuturi. Un mozaic de aproape 160 m^2 reprezintă o scenă cu Neptun, altele înfățișează lucrări agricole, scene de vînătoare și pescuit, zei și zeițe, legende din mitologie.

Dacă prezența romanilor în Cartagina este marcată în zilele noastre doar printr-un cîmp de ruine, în schimb, în restul Tunisiei se găsesc impresionante vestigii din perioada cînd Roma stăpînea aceste pămînturi. La poarta stepei centrale, în

Tunis. Muzeul național de arheologie și istorie Bardo, considerat printre cele mai bogate muzee ale lumii, adăpostește numeroase vestigii ale civilizației punice și romane.

Folclor tunisian

Sbeitla, apărută pe locul orașului roman Șufetula, am putut admira un impunător complex arhitectonic, în general bine conservat : un arc de triumf, părți importante ale celor trei temple cu coloane corintice, ridicate în cinstea principalilor zei romani, resturile teatrului, clădirile termelor. Mergînd în Tunisia este păcat însă să nu vezi amfiteatrul roman ridicat la El Djem, acum 16 veacuri, pe locul unde atunci exista orașul Thysdrus, unul dintre cele mai bogate din Africa romană datorită prosperității culturii măslinului. Prin acest imens oval de piatră lung de 148 de metri, avînd 122 de metri lățime și 36 de metri înălțime, în care încăpeau 30 000 de persoane, venite să asiste la sîngeroasele spectacole cu gladiatori creștini și animale sălbatice, Roma împăraților a însemnat ca printr-o pecete prezența sa într-o stepă favorabilă astăzi numai creșterii oilor și cămilelor. Străbat cele două galerii care se găsesc sub arenă intretăindu-se perpendicular, cea mai mare avînd 16 camere unde erau ținuți condamnații. O răcoare neobișnuită domnește în culoarul pe unde soseau animalele și în vestibulul unde gladiatorii și creștinii așteptau să intre în arenă.

La El Djem, Dougga, Utique sau Bulla Regia, peste tot — pietre, coloane, terme, drumuri pietruite, mozaicuri, ruinele unor orașe întregi, un formidabil apeduct ale cărui arcuri însoțesc și acum șoseaua pe o lungime de zeci de kilometri, toate acestea constituie o mărturie a civilizației existente aici acum aproape două milenii, trezind interesul justificat a numeroși istorici, arheologi și a mii de turiști veniți din întreaga lume. Curtoazia, finețea, sensibilitatea, seducția naturală, distincția gesturilor — calități pe care le întîlnești la tunisian — sînt și rezultatul unui mileniu de contacte și schimburi cu alte popoare ale lumii.

● Coordonate ale dezvoltării

Pentru cine merge în Tunisia, desigur că vestigiile trecutului stîrnesc un interes justificat. Mult mai impresionante sînt însă coordonatele vieții sociale și economice ale Tunisiei contemporane. După ce am vizitat timp de două săptămîni o mare parte a țării, parcurgînd mii de kilometri, impresia cea mai puternică mi-a lăsat-o imaginea poporului tunisian angajat în bătălia pentru dezvoltare, pentru progresul material, intelectual și moral, pentru propășirea multilaterală a țării. Dobîndind independența politică în 1956, Tunisia a avut de înfruntat marile obstacole ridicate de seculara dominație străină — lipsa totală a industriei, agricultura de tip feudal, analfabetismul și șomajul cronic — cît și vitregiile unei naturi nu prea generoase. Activitatea economică și social-culturală a Tunisiei se desfășoară pe baza primului plan economic de perspectivă de zece ani (1962—1971), care prevede decolonizarea țării (integrarea sectorului colonial în economia națională), reforma structurilor existente (înlăturarea decalajului dintre diferitele ramuri ale economiei și dintre diferite regiuni), dezvoltarea economică, în special pe calea industrializării, creșterea producției agricole, animale și vegetale, îmbunătățirea nivelului de viață. Căutînd și aplicînd soluții corespunzătoare trăsăturilor specifice personalității Tunisiei, chemînd și antrenînd poporul la muncă, țara a obținut rezultate remarcabile într-o perioadă istorică scurtă. Astfel, în timpul șederii în Tunisia am avut prilejul să vizitez combinatul siderurgic de la Menzel-Bourguiba, construit în anii independenței, care produce anual 100 000 tone de metal. Am putut, de asemenea, cunoaște activitatea șantierelor navale de la Bizerta, în curs de reprofilare potrivit nevoilor actuale ale economiei tunisiene. În cadrul procesului de industrializare, statul acordă o importanță particulară industriei extractive, bază de materie primă pentru producția proprie și pentru export. În acest cadru, așa cum am putut să-mi dau seama prin vizita la instalația de spălare a fosfaților de la Metlaoui, unul din cei patru poli ai industriei extractive de fosfați, statul pune un mare accent pe folosirea acestei bogății, atît pentru îngrășăminte cît și pentru obținerea din export a unor monede convertibile, necesare investițiilor în industrializare.

În întreaga țară simți preocuparea statului tunisian pentru diversificarea agriculturii, pentru creșterea producției agricole. Pentru învingerea obstacolelor existente în agricultură, un rol important revine cooperației agricole care, cuprinzînd aproape jumătate din terenurile arabile, este bazată pe proprietatea comună asupra pămîntului și uneltelor, pe repartiția produselor după muncă. Am avut prilejul să stau o zi printre membrii cooperativei agricole de producție El Azima, din guvernoratul Beja. Țăranii cooperatori au vorbit cu satisfacție despre faptul că acum pot să beneficieze de fructul muncii lor, ceea ce își găsește expresia și în rezultatele din ce în ce mai bune pe care le obțin în producția agricolă, în îmbunătățirea condițiilor de trai. Ei ne-au invitat să vizităm o casă nouă a unui cooperator care, ca și alți consăteni, se mutase recent dintr-o locuință insalubră. Alături, tinere tunisiene, eleve ale unei școli profesionale, se calificau ca tractoriste sau își îmbogățeau cunoștințele agrotehnice.

Consacrînd eforturi perseverente stabilizării populației nomade din zona centrală, caracterizată prin secetă și terenuri nefertile, cu ajutorul statului s-au plantat pomi, s-au forat numeroase izvoare de apă în jurul cărora s-au creat așezări omenești, fiind redate circuitului agriculturii suprafețe întinse de pămînt. Pe terenuri altădată nefertile, parcurse odinioară doar de caravanele beduinilor, au apărut așezări omenești, școli, case ale tineretului. Aceleași eforturi pentru a învinge vitregia naturii (în primul rînd în lipsa de apă), am putut vedea în stațiunea experimentală de la Degache. Înconjurată de nisipul fierbinte, sub razele dogoritoare ale soarelui care, în mod normal, permite numai existența mărăcinișurilor ori a cactușilor, oamenii au izbutit să cucerească naturii un colț verde, alimentat de apa obținută prin forajul la mare adîncime, reușind astfel să cultive legume și să obțină trei recolte anuale.

● Bled El Djerid

Din programul vizitei nu putea lipsi Bled El Djerid (țara curmalilor), alcătuită din patru oaze situate la poarta deșertului. Prin întinderea și importanța aglomerărilor omenești din jurul acestor oaze, prin abundența apei într-o regiune →

secetoasă, prin originalitatea așezărilor, aceste oaze, create din apele de irigație provenite din izvoare folosite din cele mai vechi timpuri, prezintă un interes excepțional. Vizitînd oaza de la Tozeur, poți admira încununarea eforturilor omenești : la umbra curmalilor imenși cresc lămîi, portocali, caiși, grenadieri, iar la picioarele arborilor — legume și orz datorită prezenței apei provenită din cele 132 de izvoare care, țîșnind din adîncime, se repartizează în numeroase canale irigînd diversele parcele. Oamenii ne-au vorbit despre acțiunea de eliminare a curmalilor de calitate inferioară și tocmai discutau despre crearea unei cooperative care va înlesni o mai bună folosire a apei și, totodată, va favoriza o împărțire rezonabilă a produselor, după muncă, și nu după mărimea proprietății ; ni s-a explicat că în prezent se întîmplă ca două familii să aibă ca proprietate același curmal — aceasta fiind singura lor avere.

Atunci cînd vor să înfățișeze schimbările care au avut loc în viața Tunisiei după independență, gazdele amintesc despre succesele obținute pe calea ridicării nivelului de cultură. Sînt, într-adevăr, impresionante cifrele care ilustrează cuprinderea copiilor de vîrsta școlară în școala obligatorie de 6 ani, mărirea numărului de licee, școli profesionale pentru agricultură și industrie, centre de calificare. Toate acestea se înscriu pe linia pregătirii de cadre de care țara are atîta nevoie și, nu în mică măsură, pentru ridicarea nivelului de cunoștințe și a gradului de civilizație al populației. Se fac eforturi mari pentru îmbunătățirea ocrotirii sociale, se construiesc spitale, puncte medicale, se pregătește personal medical atît de necesar. În 1966, în întreaga țară erau aproape 700 medici, din care mai mult de jumătate străini. Din imaginea Tunisiei actuale nu poate lipsi școala ; este de-a dreptul impresionant tabloul grupurilor numeroase de copii venind sau mergînd la școală, pe care le întîlnești pe străzile orașelor și satelor. În această țară, unde copiii pînă la 14 ani reprezintă peste 40 la sută din numărul total al sufletelor, acum 75 la sută din băieții de vîrsta școlară și 50 la sută din fete sînt încadrați în învățămînt, urmîndu-se ca, în 1971, procentul să ajungă la sută la sută. Cîtă diferență față de 1956, cînd doar unul din șase copii mergea la școală, procentul fetelor fiind foarte mic. Este semnificativ ceea ce îmi spunea un conducător sindical : „Sîntem printre țările din lume care acordăm cea mai mică parte din buget pentru înarmare și cheltuieli militare ; în schimb, alocăm aproape un sfert din cheltuielile bugetare pentru învățămînt, pentru înarmarea oamenilor cu cunoștințe".

În construcția Tunisiei contemporane, una din direcțiile principale vizînd îmbunătățirea nivelului de trai o constituie îmbunătățirea condițiilor de locuit ; în 1962 existau 370 000 case insalubre la o populație totală de circa patru milioane și jumătate de locuitori. Pentru a lichida această racilă, Tunisia și-a propus ca, timp de zece ani, să construiască 130 000 locuințe populare, 30 000 locuințe particulare și 24 000 locuințe muncitorești pe bază de credit acordat de stat pe termen de 30 de ani. Așa se explică de ce, vizitînd Tunisia, aproape că nu întîlnești aglomerare omenească în care să nu vezi asemenea construcții noi, fără să mai vorbim de sate întregi ridicate de stat, îndeosebi în regiunea sudică, sau de locuințele destinate muncitorilor din unele unități industriale, cum este cazul la Metlaoui.

● Kairouan

În istoria Tunisiei, orașul Kairouan se bucură de aceeași veneratie ca și Kyoto în istoria Japoniei. Vreme îndelungată capitală politică și religioasă a țării, Kairouanul constituia un punct de atracție pentru numeroși credincioși veniți din întreaga Africă de nord, șapte călătorii la Kairouan înlocuind un pelerinaj la Mecca.

Creat de propagatorii islamismului, întemeietorii săi au ales un loc situat în cîmpie, ocolit anterior de alte populații — expresie a orgoliului specific celor ce vor să construiască totul pe nimic. Mîndria orașului o constituie Marea Moschee, în care pot intra 12 000 de persoane. Curtea sa, orbitoare ca un cîmp de sare, iar sala de rugăciuni luminată straniu de coloanele sale de porfir, oferă o imagine memorabilă.

În anii independenței, cînd tunisienii și-au luat destinele în mîinile proprii, orașul a cunoscut mari prefaceri. Au fost create noi școli, a crescut numărul elevilor, au apărut pentru prima oară aici licee. Orașul a rămas mult timp încremenit între zidurile durate cu veacuri în urmă, oamenii așteptînd ca soluția salvatoare în lichidarea sărăciei să fie oferită de o forță supranaturală Kairouanului. Kairouanul plin de lăcașuri religioase, recunoscut pentru așezarea sa austeră într-o zonă de deșert, evocatoare a ascetismului și care își profila în depărtare minaretele și cupolele albe ale construcțiilor religioase, cunoaște acum un proces de transformare. Muncitorii s-au unit în cooperative artizanale. Am vizitat unul din atelierele în care mîinile îndemînatice ale femeilor făuresc renumitele covoare de Kairouan. De altfel, intrînd în oraș ești de-a dreptul uimit de coloritul și diversitatea covoarelor expuse în fața magazinelor din vechiul cartier arab. Aș vrea să menționez că în 1961 la Kairouan s-au produs cinci hectare suprafață de covoare. Femeile ne-au vorbit despre salariile pe care le primesc, au arătat că își trimit copiii la grădinițe sau la școli. De altfel, este emoționant să vezi o femeie cu voalul pe față ducîndu-și de mînă fetița purtînd ghiozdanul în spate.

O vizită în Tunisia îți oferă acumularea unor bogate impresii din cunoașterea unei naturi plină de frumusețe, a monumentelor durate de-a lungul secolelor, a bogatelor tradiții istorice a maselor populare, a activității neobosite dusă de harnicul popor tunisian pentru a ridica țara pe calea progresului și civilizației. Este remarcabilă dorința Tunisiei independente și suverane de a participa la schimbul de valori materiale și spirituale ale lumii contemporane, de a dezvolta relațiile cu toate țările, indiferent de orînduirea socială, de a susține în continuare, în mod activ, lupta popoarelor împotriva colonialismului și rasismului, de a-și aduce contribuția proprie la cauza păcii, securității internaționale și progresului în lume.

Pretutindeni gazdele au relevat însemnătatea intensificării schimburilor economice, culturale și tehnice româno-tunisiene, au vorbit cu simpatie despre vizita în România a președintelui Bourguiba, ca un nou pas pe linia întăririi cooperării multilaterale dintre cele două țări, a prieteniei dintre Tunisia și România.

ECUADORUL

În Ecuador se depun eforturi mari în vederea dezvoltării economiei. Începînd din 1964, produsul intern brut a cunoscut un ritm de creștere de circa 5 la sută. Aceasta, în mare parte, ca urmare a programelor de dezvoltare inițiate în Ecuador din acel an. Efortul cel mai substanțial s-a înregistrat în domeniul organizării, specializării și creșterii cheltuielilor publice. S-au adaptat în mod adecvat diferite agenții ale statului pentru a conduce investițiile și acțiunile de electrificare, reforma agrară, utilizarea resurselor hidraulice, dotarea orașelor cu apă potabilă și canalizare, construcțiile de interes social, studiile de preinvestiții și inventarierea resurselor naturale, promovarea exporturilor în sfera articolelor micii industrii și artizanatului, dezvoltarea regională.

Totuși, lipsa unei acțiuni hotărîte din partea statului pentru a orienta economia către o etapă de creștere planificată, precum și unele obstacole principale încă neînlăturate au frînat acest proces și au făcut ca țara să nu înregistreze o dezvoltare continuă și accelerată. Pe de altă parte, populația, cu o rată de creștere de 3,4 la sută, reduce creșterea netă, fiind astfel necesare în continuare eforturi intense pentru îmbunătățirea condițiilor de trai.

Ecuadorul înfruntă problemele caracteristice subdezvoltării. Dezechilibrul comerțului său exterior — cu continua scădere a prețurilor la produsele sale de export și continua creștere a prețurilor la produsele finite pe care le importă — constituie principala problemă care reclamă o rezolvare. La aceasta se adaugă capacitatea limitată de capitalizare, insuficienta valorificare a resurselor proprii, cererea crescîndă de fonduri pentru lucrări și servicii — ca rezultat al sarcinilor specifice trasate organismelor speciale de executare a programelor de dezvoltare în diverse domenii ale activității economice și sociale. Luînd în considerație toți acești factori, se va putea înțelege criza fiscală care obligă statul să-și restrîngă investițiile pentru a evita presiunile inflaționiste periculoase. Politica de austeritate bugetară s-a menținut dar, neîndoielnic, aceasta afectează dezvoltarea viitoare, limitările repercutîndu-se și asupra investițiilor.

Agricultura furnizează 90 la sută din exporturile țării. Creșterea lentă și chiar stagnarea în domeniul dotării ei cu mijloace tehnice au provocat un dezechilibru față de dezvoltarea cunoscută de sectorul industrial. S-a obținut o oarecare diversificare în producția agricolă pentru export, Ecuadorul dispunînd în momentul de față, în afară

Articol
scris pentru
„Lumea"
de

Jaime Nebot VELASCO

preşedintele Juntei Naţionale
de Planificare din Ecuador

IN BATALIA DEZVOLTARII

de banane, cafea, cacao, lemn, şi de alte produse pentru export : ceai, cînepă de Manila, carne, oleaginoase, fibre tari, ciuperci, orez. În agricultură se prevăd totodată unele programe importante : un proiect în domeniul creşterii vitelor, în cooperare cu Banca Mondială ; programe de colonizare a văilor Upano şi Nangaritza, care vor deschide zone de pătrundere pentru agricultorii din regiunea australă ; dezvoltarea culturilor specifice, cu cerere în exterior şi interior, în special cele care aduc devize. În domeniul forestier se desfăşoară o amplă investigare a zonelor nord-occidentale, se construiesc şosele pentru o exploatare raţională a pădurilor şi se proiectează plantaţii de 50 000 de hectare de pădure, care vor furniza materia primă necesară unei fabrici de hîrtie. Reforma agrară a fost parţială şi dificilă, aplicarea ei desfăşurîndu-se într-un ritm lent. Ea înfruntă acum obstacolele, mereu mai puternice, pe care le pun proprietarii şi cele care decurg din lipsa de resurse ; la aceasta se adaugă lipsa unei acţiuni hotărîte şi ferme a puterii publice. Toţi aceşti factori explică lenta dezvoltare a agriculturii.

În industrie, fenomenul este invers. O orientare adecvată, rezultat al politicii statului, a creat un climat favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor industriale şi a permis o concentrare a capitalurilor şi a capacităţii industriale în acest sector, realizîndu-se obiectivele generale privind investiţiile şi producţia industrială. În 1963, produsul industrial reprezenta 15,9 la sută din produsul intern brut, intenţionîndu-se să se ajungă la 17,1 la sută. Acest obiectiv a fost depăşit, deoarece în 1967 s-a înregistrat un procent de 18,3 la sută, rata de acumulare anuală de creştere a produsului industrial fiind de 9,4 la sută, ceea ce asigură un ritm de dezvoltare satisfăcător. În ramuri ca : producţia alimentară, băuturi, hîrtie, edituri, marochinărie, obiectivele au fost depăşite ; la textile, încălţăminte şi îmbrăcăminte, produse de cauciuc, produse minerale nemetalice şi metalomecanice, rezultatele sînt apropiate de obiectivele semnalate ; la tutun, lemn, derivaţi ai petrolului, metale de bază se semnalează însă întîrzieri. Materiile prime de import consumate de industrie au crescut de la 45,9 la sută în 1961, la 54,2 la sută în 1965. Aceasta se datorează apariţiei întreprinderilor noi, care au solicitat cantităţi sporite de materii prime ce nu au putut fi asigurate de piaţa internă. De aceea, importurile de produse finite au crescut de la 105 la 143 de milioane de dolari (deşi în valori relative au scăzut de la 94,2 la sută la 87,6 la sută în structura importurilor ecuadoriene dintre anii 1961—1965). Exportul de produse industriale înregistrează în aceeaşi perioadă o creştere : de la 7 milioane de dolari în 1961, la 17,6 milioane dolari în 1965, ceea ce ilustrează sporirea participării industriei în structura exporturilor cu 5,4 la sută.

Gradul de realizare a diferitelor programe de dezvoltare este foarte divers. Ca exemple, putem cita : la petrol, situarea zăcămintelor în regiunea orientală poate determina în viitor posibilitatea exportării acestui produs. În transporturi, al doilea plan cincinal avansează cu destulă fermitate : principalele aeroporturi se vor moderniza şi adapta la condiţiile traficului aerian actual ; pe de altă parte, se va încheia construcţia portului Manta. Obiectivele în domeniul instrucţiunii publice au fost în mare parte atinse, iar în anumite cazuri chiar depăşite, mai ales în ce priveşte construcţiile şcolare şi echiparea învăţămîntului mediu. Programele privind apa şi canalizarea prevăd instalaţii adecvate pentru 29 de oraşe, unele din aceste proiecte fiind finanţate din credite externe. Continuă programele de electrificare, fiind elaborate studii temeinice în vederea construirii unor mari centrale hidroelectrice.

În ceea ce priveşte comerţul exterior, nu este posibil să se găsească remedii rapide, dar s-au întreprins mari eforturi pentru a deschide noi pieţe. Cu această dorinţă am trimis o misiune specială în Italia şi în ţări din Europa răsăriteană. Misiunea a obţinut rezultate bune. Dintre acestea, cel mai important este semnarea de acorduri care vor permite creşterea exportului la produsele tradiţionale şi vor facilita procesul de diversificare a exporturilor. Este, fără îndoială, o acţiune pe termen lung, care va da impuls dezvoltării.

Diferenţa între Ecuador — una din cele aproape o sută de ţări rămase în urmă — şi ţările dezvoltate este atît de mare, încît reducerea acestui decalaj ar cere o nouă strategie mondială a dezvoltării. Dacă una din aceste ţări subdezvoltate şi-ar propune să atingă un venit pe cap de locuitor de 1 000 de dolari — aproximativ o treime din ceea ce au acum Statele Unite — şi dacă rata anuală ar creşte cu 2,5 la sută, stabilită ca obiectiv în „Carta de la Punta del Este", ar fi necesari nu mai puţin de 60 de ani pentru a obţine asemenea obiective. Dacă s-ar urmări atingerea unui asemenea nivel într-un termen de 21 de ani, efortul privind investiţiile ar trebui să se ridice pînă la 11 la sută, ceea ce este foarte greu. Dacă la aceasta se adaugă faptul că, în timpul acestor 60 de ani, ţările dezvoltate vor continua şi ele să se dezvolte, e uşor de conceput amploarea inegalităţii şi dezechilibrului în lume. Această situaţie îndreptăţeşte convingerea că se simte lipsa unei politici noi, a unei opere uriaşe care să schimbe mentalitatea actuală şi care să deschidă umanităţii noi speranţe. De aci rezultă şi necesitatea unei modificări substanţiale a practicilor actuale din comerţul internaţional, stabilirea unor sisteme generale de preferinţe pe marile pieţe pentru produsele ţărilor subdezvoltate, concesiile pentru ţările cu o dezvoltare relativ redusă trebuind să fie mai mari. Asemenea deziderate au fost dezbătute şi la ultima reuniune U.N.C.T.A.D., dar rezultatele au demonstrat că s-a înaintat puţin în această direcţie. Solidaritatea internaţională nu poate lăsa însă ţările sărace să se rezume la propriile şi reduselele lor capacităţi. Mărimea pieţelor lor interne şi dificultăţile crescînde pe care le înfruntă de zeci de ani limitează progresul lor. Ca atare, se impune să fie eliminate obstacolele care împiedică folosirea paşnică a resurselor globului şi, în acest scop, e necesară o mai mare fermitate pentru extinderea cooperării, pentru lărgirea colaborării în construirea şi finanţarea unor proiecte comune privind transporturile, sursele de energie, exploatarea diferitelor resurse naturale. De aceea, ţările latino-americane, printre care şi Ecuadorul, încearcă acum să-şi deschidă orizonturile, lărgind relaţiile economice cu alte ţări, depăşind barierele comerţului tradiţional.

În ce priveşte relaţiile economice ale Ecuadorului cu România, a fost semnat un acord comercial precum şi un aranjament de plăţi între Banca Naţională a Republicii Socialiste România şi Banca Centrală a Ecuadorului. Acest aranjament va crea un cadru financiar favorabil dezvoltării relaţiilor economice în general. Potrivit acordului comercial, exporturile româneşti vor include : echipament de foraj petrolier, utilaj energetic şi chimic, maşini şi utilaj agricol, unelte şi accesorii, tractoare şi piese de rezervă, material feroviar, cazane, motoare diesel şi electrice, echipament rutier, material şi echipament electric, diferite produse chimice şi minerale, hîrtie, celuloză, precum şi alte produse. Gama de produse pe care Ecuadorul le poate cumpăra din România cuprinde, după cum se vede, o listă bogată de produse industriale. La rîndul său, Ecuadorul poate exporta în România : banane, cacao, cafea, orez, seminţe oleaginoase, produse pescăreşti, sucuri citrice, nuci de cocos, piei şi alte mărfuri.

În România există multă înţelegere pentru sprijinirea schimburilor cu ţările latino-americane şi, implicit, cu Ecuadorul. Această atmosferă favorabilă a facilitat, desigur, semnarea acordului şi constituie, evident, un element care va permite progresul sigur al relaţiilor comerciale între cele două ţări. Prin intermediul conducătorilor săi, începînd cu preşedintele Republicii, Ecuadorul şi-a exprimat hotărîrea de a face comerţ liber cu toate ţările lumii. Ceea ce s-a întreprins pînă acum ne îndreptăţeşte să considerăm că se deschid drumuri largi pentru viitor. Există încă multe posibilităţi pentru lărgirea relaţiilor comerciale şi economice între Ecuador şi România şi în această direcţie putem acţiona împreună cu toată eficienţa.

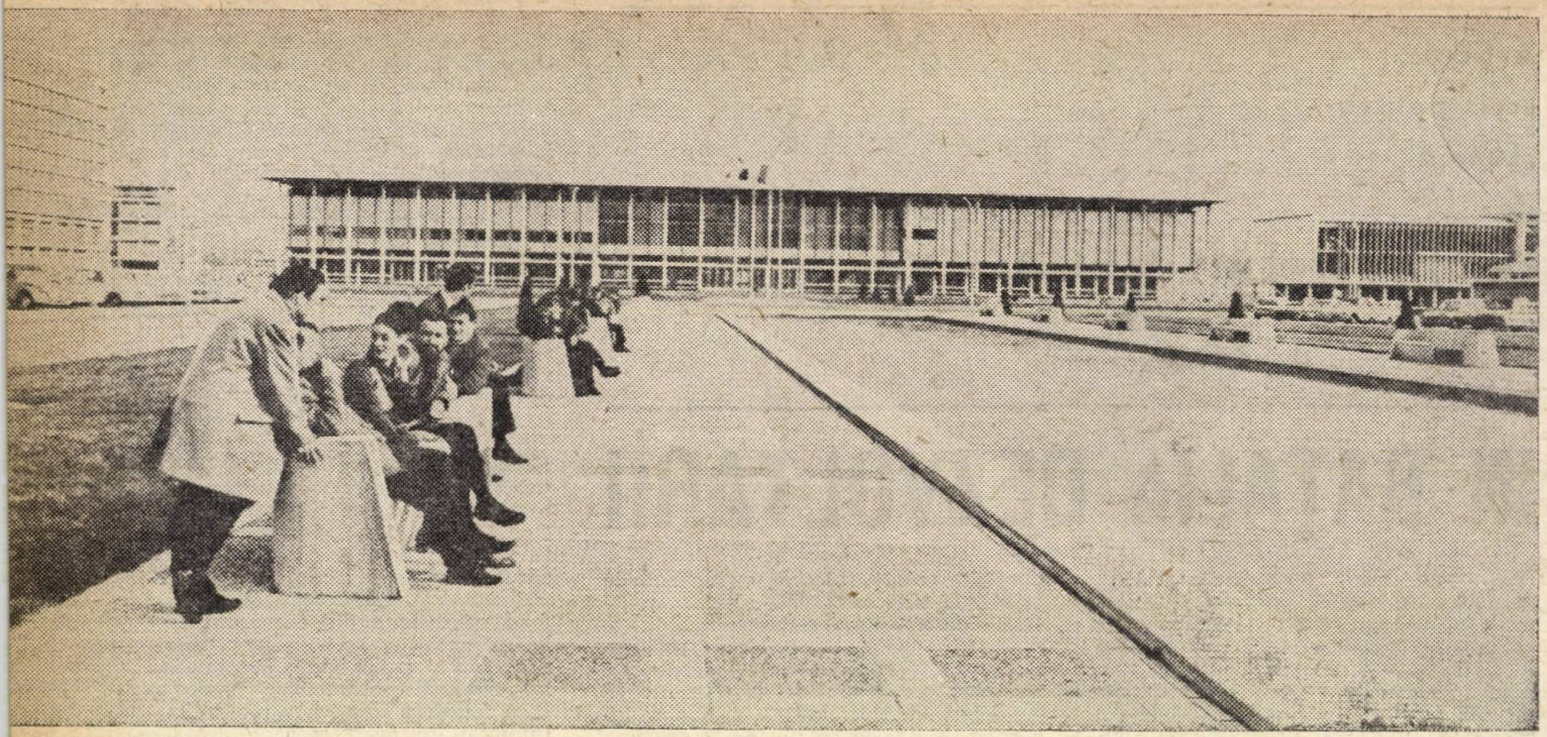

milenarul TOULOUSE

Ion Dodu Bălan

Din orice punct de vedere l-ai privi, Toulouse, bătrînul oraș din sud-vestul Franței, situat la o răscruce de căi naturale și la o răspîntie de istorii, se impune printre cele mai de seamă așezări ale acestei țări de veche și nobilă tradiție. Originile lui — cum arată istoricul Wolff Philippe de la Facultatea de litere într-o lucrare monumentală recent apărută — se pierd în negura anilor, căci vechea așezare Tolosa pare a fi fost întemeiată încă înainte de fondarea Romei. Dar se pierd mai cu seamă aceste origini în ceturile multor legende, cu care localnicii se mîndresc și pe care istoricii și cercetătorii se străduiesc să le spulbere pentru a le restructura în lumina adevărului istoric. Căci ceea ce impresionează nespus de mult aici este efortul oamenilor de știință, al universitarilor, al scriitorilor și artiștilor de a scrie despre orașul lor, de a-i descifra istoria ori de a-i cînta farmecul și frumusețile.

Nimeni n-are sentimentul că-și diminuează valoarea muncii dacă se inspiră din orașul în care trăiește, chiar dacă acesta este un așa-zis oraș de provincie. Dimpotrivă. Orașul *roz* (i se spune așa fiindcă mai toate clădirile au rămas în cărămidă netencuită, constituind o interesantă particularitate arhitectonică), orașul *violetelor* (piețele, împrejurimile sînt pline de violete pentru care oamenii manifestă nu adevărat cult), orașul *soarelui*, al unui soare aproape ireal, cu o lumină lină, imaterială și pură ca aceea din psalmi, orașul acesta, care a fost capitala atîtor seminții, a inspirat numeroase opere de artă și de știință de-a lungul existenței sale.

Aceasta, poate, și pentru că el însuși este un interesant personaj, o imensă operă de artă cu o personalitate foarte puternică, în stare să rezerve trecătorului surprize la fiecare pas. Așezat de o parte și de alta a Garonnei, Toulouse fusese o cetate destul de cunoscută încă din secolul al III-lea î.e.n. Apoi, probabil sub Augustus, a devenit colonie latină. Mai multe secole, chiar și în timpul năvălirilor barbare, a rămas o capitală, un centru permanent de guvernămînt și un puternic centru religios și cultural. Monumentul cel mai impunător al orașului de astăzi, Catedrala Saint-Sernin, a început a fi construită pe la sfîrșitul secolului al IV-lea, iar biserica de la Daurode durează de pe vremea vizigoților pînă în secolul al XVIII-lea, cînd a fost distrusă și înlocuită cu o biserică de o valoare artistică mediocră, rămasă pînă în ziua de azi.

La o primă vedere, Toulouse apare ca un avar bătrîn care-și ascunde imensa bogăție sub niște haine învechite. Fațadele roșietice ale caselor și imenselor imobile, netencuite în exterior, dau impresia de învechit și de ruină. Puzderia de străduțe înguste, prezentă și, azi, incomodă amintire a evului mediu — mai ales pentru circulația cu autovehicule — canalizarea aparent improvizată, înghesuiala indolentă de pe stradă, oamenii tineri mai mult decît modest îmbrăcați, de asemenea. Aceasta e o latură a întregului, căci, dacă intri pe sub lungile portaluri, în imensele curți dreptunghiulare, pline de palmieri, de flori și de arbuști din țările calde, te invadează o atmosferă de castel, încărcată de istorie și de farmec arhitectural. Și nu e vorba numai de celebrul Hôtel d'Assezat, clădit pe la 1555, în stil renascentist, splendid palat care adăpostește de multă vreme societățile savante din Toulouse și renumita Academie „Des jeux floraux", cea mai veche societate literară din Europa, datînd încă din 1323, unde celui mai bun dintre poeți i se oferă o violetă de aur. De atunci, în fiecare an, aci se dau premiile literare ale orașului, într-o ceremonie sobră, la care am avut prilejul să particip și eu în acest an. Nu e vorba numai de celebrul Muzeu al Augustinilor, a cărui curte interioară este o adevărată bijuterie renascentistă, ci de mai toate clădirile vechi, care ilustrează cu prisosință afirmația de mai sus. Orașul de azi e un puternic centru industrial. Într-o zi, am vizitat uzinele „Concorde" din preajma orașului, unde am văzut gigantul avion care se pregătește acum, o mare cucerire a tehnicii moderne, care a devansat cu vreo 3 ani preocupările în acest domeniu ale Statelor Unite. Uzinele acestea au o veche tradiție pentru că în 1914 lucrau pentru apărarea națională a Franței. Să nu uit să spun că aici își făcea debutul de pilot celebrul autor Antoine de Saint-Exupéry, a cărui amintire a rămas foarte vie în conștiința localnicilor, nu numai intelectuali ci și țărani și muncitori.

În acest oraș, prezențele românești sînt foarte variate. De la obiectele de utilitate practică și imediată, fabricate în România, de la discurile cu muzică populară sau cu lucrări de George Enescu, de la cărțile lui Liviu Rebreanu, Tudor Ar-

Vechea Universitate din Toulouse nu exclude și replica arhitecturii moderne ←

ghezi, Zaharia Stancu ori Mihai Beniuc, de la sportivi destoinici ale căror nume au rămas în mintea tuluzenilor mai mult decît într-a mea, la artiști ca Arta Florescu, Viorica Cortez, Ludovic Spiess, a căror virtuozitate a înflăcărat sufletele a mii de tuluzeni. Ceea ce mă uluiește de-a dreptul este fenomenul Panait Istrati. Deși nu-l văd recent tipărit, nu întîlnesc un intelectual din Spania, Portugalia, Franța, Brazilia, Norvegia și nu știu mai de unde, cu care să nu poți discuta ore în șir despre Panait Istrati și, prin el, despre România. Lumea cu care discut — și am ocazia să discut aici cu oameni din S.U.A., Brazilia, Canada, R.F.G., Norvegia, Malayezia, Nigeria, Algeria, Iordania, Israel, Spania, Portugalia, Turcia, Uruguay etc. etc. — manifestă un mare interes pentru România, preocupare și admirație pentru viața și structura ei economică, politică și socială, pentru politica ei internă și externă. Și acest interes nu-i numai din partea oamenilor care studiază limba și literatura română cu multă dragoste și devotament.

Subliniez participarea efectivă a studenților la studierea limbii și literaturii române și aceasta nu numai pentru interesul obiectiv pe care poziția limbii noastre în cadrul limbilor romanice îl stîrnește printre romaniști. Izolată în mijlocul unor limbi nelatine, limba română a avut o evoluție deosebit de interesantă pentru specialiști, o evoluție mai înceată, în care s-au conservat multe forme din stadii mai vechi de dezvoltare a limbii, cu ajutorul cărora se poate urmări mai bine evoluția altor limbi romanice, mai evoluate fonetic și gramatical. Studiul limbii române oferă romaniștilor de azi, ca de altfel dintotdeauna, un imens cîmp de cercetare. Este ideea pe care aproape în fiecare curs al său, cu bogate referiri la limba română, o exprimă profesorul Allières. Studiul limbii române a pătruns tot mai puternic nu numai pe calea lectoratului ci chiar în cursurile de filologie romanică ale unor vestiți profesori și dialectologi, precum domnul Ségny, de pildă. Unii dintre studenții care urmează cursurile de română au fost o dată sau de două ori în România și au păstrat amintiri și impresii dintre cele mai plăcute despre țara noastră, despre realizările poporului și despre omenia și firea ospitalieră a locuitorilor ei. Majoritatea celor ce audiază cursurile de română vor să vină în România, despre a cărei activitate politică, socială, culturală sînt bine informați.

Interesul oamenilor din diverse țări, cu care am stat de vorbă, pentru țara și poporul nostru depășește, pur și simplu, capacitatea mea de a-l descrie. Ei declară că realitățile țării, înțelepciunea poporului îi copleșesc și le produc o profundă admirație. Și toate acestea se petrec într-un puternic centru cultural, căci Universitatea din Toulouse datează din anul 1229, iar viața universitară e aici deosebit de bogată și efervescentă, universitatea fiind o „alma mater" pentru tinerii studioși ai multor neamuri și popoare.

PANMUNJON

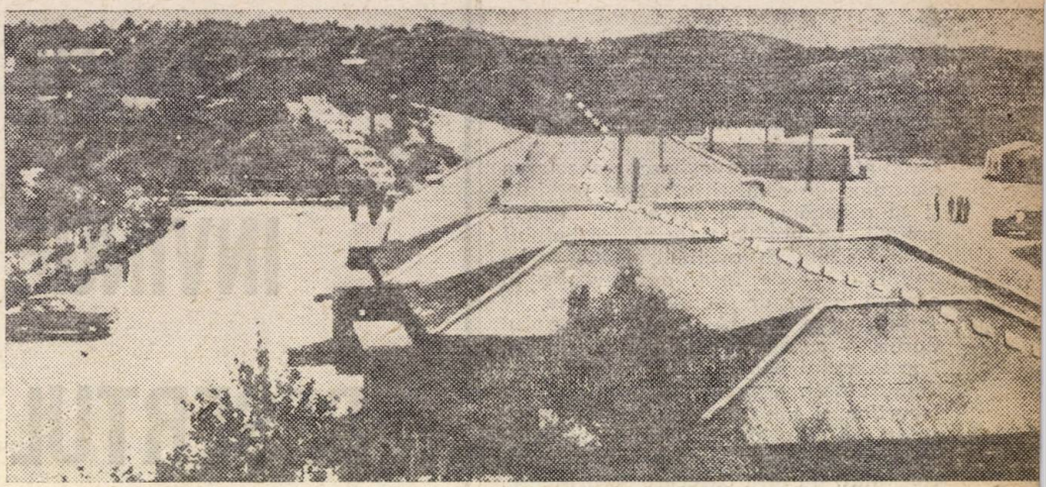

Panmunjon. Sediul Comisiei internaționale de supraveghere a armistițiului. Linia de demarcație (albă punctată) trece exact prin mijlocul sediului

Muncitori și tehnicieni ai uzinei siderurgice de la Hwanghai

Ion Pavelescu

Pentru a ajunge la Panmunjon, trebuie să iei expresul nord-sud, care străbate distanța dintre capitală și această așezare în mai puțin de zece ore. Era la sfîrșitul perioadei musonului de vară, anotimp binecuvîntat, care ajută la fertilizarea pămînturilor aride ale peninsulei. După furtunile și descărcările electrice din săptămîna anterioară, vremea se potolise și cerul se înseninase. Trenul, tras de o puternică locomotivă Diesel de fabricație autohtonă, înainta rapid. Linia se strecura discret printre dealuri pipernicite și șesuri cît palma. La locurile mai deschise, zăream de la fereastra vagonului turnurile, fumegînd spornic, ale feluritelor fabrici și contururile, marcate distinct, ale ogoarelor de orez și de jen-șen.

Din vremuri străvechi, coreenii s-au afirmat ca un popor dotat cu alese însușiri spirituale. La galeriile naționale din Phenian am contemplat pînze din secolele al IV-lea, al V-lea și al VI-lea, aparținînd unor maeștri pentru care desenul și culoarea nu mai păreau a avea nici un fel de secrete. În pofida bombardamentelor sălbatice care pustiiseră țara, s-au mai păstrat destule monumente ale culturii materiale vechi, ilustrînd înalta măiestrie a arhitecților și constructorilor coreeni de odinioară. La Kesong am vizitat clădirea înaltei școli administrative, edificiu care datează de acum 800 de ani, de pe vremea dinastiei Ri, și stîrnește și astăzi admirație prin sobra sa eleganță.

Coreeanul trăiește într-un mediu natural auster, dominat de ape și munți, aproape impropriu pentru agricultură. Cu toate acestea, făcînd dovada unei rare ingeniozități, dublată de tenacitate și de spirit întreprid, el izbutește să facă față adversităților naturii și să o domine. Jack London, care în peregrinările sale reportericești a străbătut, în perioada războiului ruso-japonez, o bună parte din peninsula coreeană, a fost impresionat de terasele săpate de țărani pe dealuri și care le permit să urce plantațiile de orez pe cocoașa pantelor stîncoase.

Niciodată însă aceste trăsături nu și-au găsit o exprimare mai deplină ca în realizările cu care se înfățișează astăzi Coreea populară, țară cu o economie prosperă și dinamică. Pornindu-se de la resursele pe care le conțin solul și subsolul coreean — bogatele zăcăminte metalifere, cărbunii, căderile de apă — s-au făurit, pe baza directivelor Partidului Muncii, o industrie grea, o industrie energetică de prim rang, fabrici constructoare de mașini. În R. P. D. Coreeană se produc acum anual peste un milion și jumătate tone de oțeluri, în primul rînd oțeluri speciale, căutate și peste hotare, aproximativ tot atîta fontă și un important volum de energie electrică. Și agricultura, în cuprinsul căreia s-au generalizat relațiile de producție socialiste, se dezvoltă continuu, fiind capabilă să furnizeze produsele de bază necesare pentru hrana populației.

Bilanțul bogat al succeselor repurtate pe frontul pașnic al muncii de către poporul R. P. D. Coreene constituie →

unul dintre izvoarele patriotismului său fierbinte, una dintre resursele energiei cu care militează pentru cauza dreaptă a poporului coreean de reunificare pașnică a patriei sale.

■

Panmunjonul nu este numai un punct destinat să mijlocească contactul necesar între factorii care s-au înfruntat pe cîmpul de bătaie, nu numai o reședință afectată Comisiei internaționale însărcinate să supravegheze respectarea clauzelor de armistițiu. El se prezintă și ca o zonă aparte, guvernată de legi proprii, un produs tipic al „războiului rece". Vizita în perimetrul lui, strict delimitat — de fapt, o rezervație în centrul zonei de demarcație, lată de 4 km, care separă nordul de sudul Coreei — a avut și prologul de rigoare. Locotenentul Kim Kil Nam, un bărbat tînăr, afabil, a prezentat configurația locurilor și mi-a urat succes, îmbrățișîndu-mă cu căldură. Părăsind pichetul său, am urcat într-o mașină în care am constatat, nu fără oarecare surprindere, că așteptau cîțiva ostași cu armele pe genunchi. Măsură de precauție desigur utilă, devreme ce, chiar în ajun, cîțiva soldați americani provocaseră un incident soldat cu rafale de mitraliere. Am traversat podul de peste micul rîu So Cen Gang și, pe neașteptate, ne-am trezit față în față cu postul american de observație. Doi soldați ne-au măsurat cu privirea și apoi au făcut semn că putem trece. Am urcat o pantă și am ajuns la clădirea în care s-a semnat acordul de armistițiu. Sub un clopot de sticlă, pe masa lungă, drapată cu postav verde, se mai păstrează și azi documentele perfectate în urmă cu 15 ani, care constituie în felul lor un apel la rațiune și calm, la abordarea în spirit constructiv a relațiilor internaționale.

Puțin mai spre sud, în centrul unui ansamblu de construcții, se află clădirea unde se poartă convorbirile dintre cele două părți. Un detaliu care reține atenția : biroul principal a fost amplasat astfel încît linia de demarcație trece exact prin mijlocul mesei la care se întîlnesc în mod obișnuit delegații. E deajuns ca unul dintre ei să fie ceva mai puțin atent și hîrtiile sale de serviciu pot ajunge de cealaltă parte...

Întîlnirile dintre delegați, cu tot ceea ce le precede sau le urmează, tentează foarte mult pe turiștii americani. I-am văzut în jurul sediului discuțiilor, fotografiind de zor și discutînd zgomotos. Un fapt vrednic de reținut : atitudinea delegaților nord-coreeni, totdeauna ponderați, aducînd în sprijinul poziției lor numeroase argumente fără putință de a fi contrazise. Și încă un amănunt care-și are semnificația sa. În timp ce reprezentantul Coreei populare apare întotdeauna însoțit de un compatriot, ofițer ce asigură oficiul de translație, delegatul american apelează la serviciile unui militar din armata marionetă a Coreei de sud. Tot timpul cît au durat discuțiile, în ziua cînd am vizitat Panmunjonul, acest om n-a îndrăznit să privească spre conaționalii săi aflați de cealaltă parte a mesei.

Prin însăși existența sa, Panmunjonul — loc în care se confruntă două idei, două concepții, două moduri diferite de a înțelege și rezolva problemele actuale ale omenirii — constituie un permanent și grav memento. El evocă drama națională a Coreei, scindată din pricina brutalei imixtiuni imperialiste. Deplin solidar cu cauza justă a eroicului popor coreean, poporul nostru urează din toată inima poporului coreean să-și vadă cît mai curînd împlinite năzuințele, lupta sa închinată scopului nobil al unificării țării.

IN GOBI OMUL INVINGE DEȘERTUL

Spiridon Stănel

Prin deșertul Gobi se poate călători zile în șir, cu caravana de cămile sau pe cai, sub nemiloasa arșiță a soarelui și înfruntînd vînturile puternice, care înalță spre cer nisipul roșu, fără să întîlnești vreo așezare omenească. Dunele de nisip, care se ivesc la tot pasul, iar din loc în loc oazele, în jurul cărora se stabilesc vestiții crescători de animale, sînt obișnuitele componente ale peisajului.

Dar în ultimii ani, Gobi — această întinsă zonă a R.P. Mongole, unde temperatura urcă vara pînă la plus 70 de grade iar iarna coboară la minus 45—50 de grade — a încetat să fie doar un deșert. Subsolul ascunde aci bogății imense care, printr-o muncă asiduă, au început să fie puse în valoare. În aimakul Gobi de sud au fost descoperite mari cantități de huilă, iar în aimakul Gobi central — importante zăcăminte de minereu de fier și cupru. Pe malul rîului Sarîn-Gala a început să fie exploatat cărbunele brun. Aici a luat ființă un centru muncitoresc. Sute de mineri — meserie nouă pentru arații mongoli — extrag din adîncuri această importantă resursă a dezvoltării economice.

Siluete industriale pe întinsul deșertului

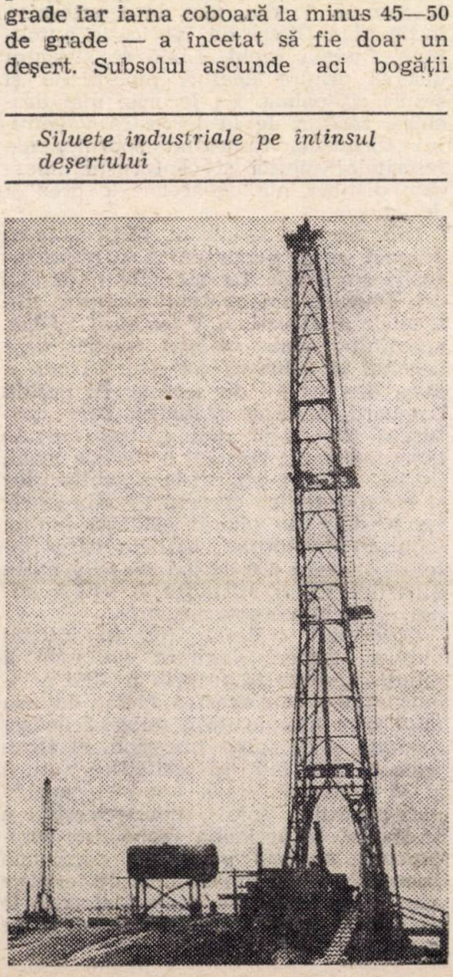

De cîțiva ani, echipe de geologi sfredelesc pămîntul deșertului pentru a descoperi petrol. Munca lor nu a fost zadarnică. În podișul central, la Jumbaian, țîșnește astăzi „aurul negru". Începutul este promițător. De pe acum se asigură o bună parte din nevoile de petrol ale țării. Călătorul care străbate aceste îndepărtate ținuturi rămîne impresionat de schimbările ce se petrec în deșert. Dintr-un pustiu ostil vieții, Gobi devine un centru însemnat al economiei mongole.

Mergînd în Gobi, se cuvine să contempli, fie și în treacăt, munții Gurvasaihan. Vîrfurile lor ating o înălțime de peste 2 500 de metri. Dar nu numai munții ci mai ales vegetația lor reține atenția. În plin deșert răsar ca din nisip, înălțîndu-și vîrfurile spre cer, acești coloși de piatră, acoperiți cu arboreți ce se mențin verzi, vara și iarna. Numeroși torenți, care izvorăsc din creierul munților, reprezintă un superb ornament al acestor meleaguri.

Rîulețele nu seacă nici vara, în zilele căldurilor toride, și nu îngheață iarna, cînd gerurile devin deosebit de puternice. Ca atare, ele oferă condiții prielnice pentru fauna și flora deșertului. Apa există în tot cursul anului, iar pășunile întinse, chiar dacă uneori sînt acoperite cu nisip, au făcut ca aici, la poalele munților, să se statornicească cea mai densă populație a deșertului. Îți lasă o puternică impresie eforturile depuse de arații din Gobi pentru ca, pe lîngă tradiționala lor îndeletnicire — creșterea animalelor — să planteze în stepa aridă cereale și pomi fructiferi. Ajutați de oameni de știință, de inginerii agronomi ai stațiunilor de cercetări agricole înființate în plin în deșert, arații din cooperativele agricole ale căror terenuri se află la poalele munților Gurvasaihan au reușit să obțină primele recolte de legume și fructe. În anii următori, merele și roșiile din Gobi vor aproviziona întreaga țară.

Cutreierînd deșertul, îți poți face o imagine de ansamblu asupra străduinței și tenacității cu care muncește poporul mongol, constructor al socialismului, pentru a transforma stepa aridă în terenuri roditoare. O mare bătălie se dă, în primul rînd, pentru a scoate din adîncuri apa. Au fost forate peste 3 000 de puțuri și, cu ajutorul unor puternice motopompe, apa este adusă la suprafață. Am rezolvat în felul acesta — ne-a spus inginerul Demrel, ministrul agriculturii — alimentarea cu apă a animalelor, o problemă de bază. Apa care prisosește e utilizată la irigatul culturilor și fînețelor. Este prevăzut ca, în 10—15 ani, în deșertul Gobi să forăm încă 2 000 de puțuri. Cu ajutorul apei vom transforma o parte din nisipurile zburătoare în terenuri roditoare.

Prin activitatea creatoare a poporului mongol, în plin deșert, se vor înălța curînd spre cer coșurile fumegînde ale noilor fabrici, iar de pe viitoarele terenuri irigate se vor recolta cereale, fructe și legume. Va fi încă o victorie a omului în lupta cu adversitățile naturii.

PORTUGALIA

Partizani angolezi în acțiune

Front fără tranșee

Eugeniu Obrea

Mi s-a recomandat : Antonio da Costa. Un tînăr firav, cu o figură blîndă. Pare profesor de liceu, poate din cauza ochelarilor săi cu ramă subțire, metalică, și a servietei încărcată cu hîrtii și ziare. În realitate, Antonio da Costa ar fi putut să devină inginer, dar a renunțat la diploma universitară pentru a-și dărui tinerețea luptei politice. Într-un hotel din apropiere de Roma, a luat parte la o reuniune internațională, în calitate de reprezentant al Frontului Patriotic de Eliberare Națională din Portugalia și, după ce ultimul act al conferinței s-a încheiat, se pregătește de drum. Încotro ?

— Pretutindeni unde se dă lupta pentru libertatea Portugaliei — îmi spune simplu, fără înclinații oratorice. Cei care sînt nevoiți să lupte în clandestinitate n-au domiciliul stabil. Existența lor este o succesiune de bătălii, mai mari sau mai mici, mai primejdioase sau mai puțin primejdioase. Trăim pe un front fără tranșee dar cu infinite primejdii. Sîntem, uneori, întrebați de cei care ne cunosc mai superficial : nu ați obosit ? Luptăm de mai multe decenii împotriva salazarismului — unii militanți care s-au angajat în această luptă în anii tinereții sînt acum oameni în vîrstă, — dar mișcarea antifascistă portugheză are în prezent mai multă forță ca oricînd, și-a demonstrat vitalitatea, legăturile sale indestructibile cu masele largi. Nu am obosit și nici nu vom obosi vreodată luptînd pentru o Portugalie democratică, în care poporul ei să cunoască dreptul de a fi stăpîn al destinelor sale. După o perioadă îndelungată de luptă, considerăm că în prezent există condiții favorabile pentru a înfrînge definitiv regimul antipopular. Starea de spirit a unei mari părți a poporului este antisalazaristă, iar noile generații vădesc aspirații democratice, nu se împacă cu o guvernare care le refuză cele mai elementare libertăți.

Antonio da Costa evocă mai întîi anii 1961—1963, perioadă importantă pentru forțele antifasciste, caracterizată prin amploarea acțiunilor populare. Au avut loc manifestații și greve muncitorești, mișcarea studențească s-a reorganizat, s-a lărgit curentul democratic la sate, s-au desfășurat acțiuni ale țăranilor și muncitorilor agricoli. Deși s-a afirmat nu numai la Lisabona, ci și în numeroase alte zone ale țării, mișcarea populară nu a avut forța necesară pentru a înlătura dictatura. Valul de represiuni a lovit cu cruzime cele mai combative forțe democratice. O parte din micile partide cu obiective antisalazariste, create ilegal în perioada de flux, au dispărut. Unii militanți au luat drumul exilului. Faza de reflux a durat pînă la sfîrșitul anului 1966 — apreciază Antonio da Costa. Recrudescența luptelor muncitorești, protestul viguros al studențimii, opțiunea democratică a unor însemnate categorii de intelectuali relevă vitalitatea forțelor antifasciste. Frontul Patriotic de Eliberare Națională, născut în decembrie 1962, s-a afirmat ca o organizație majoră în lupta pentru o Portugalie liberă.

— Frontul unește pe antifasciștii portughezi care sînt decișși să lupte pentru a înlătura actualul regim, pentru a asigura dezvoltarea economică și socială a Portugaliei — subliniază interlocutorul meu. Nu este vorba numai de a elimina de pe scena politică pe Salazar și anturajul său, ci de a crea o democrație reală, care să apere interesele maselor largi, în primul rînd ale celor ce muncesc. Poporul portughez nu are nevoie de o schimbare aparentă, de o schimbare de personaje. Prefacerile trebuie să fie adînci. În această țară cu 40 la sută din locuitori analfabeți, cu structuri agrare anacronice și cu nivelul de trai cel mai scăzut din Europa, trebuie întreprinse transformări de o mare profunzime în direcția stabilirii unor raporturi democratice în societatea portugheză. O componentă esențială a unei politici de transformări trebuie să o reprezinte încetarea războiului colonial din Africa, recunoașterea dreptului la autodeterminare popoarelor din Guineea-Bissau, Angola și Mozambic.

Îi amintesc lui Antonio da Costa despre convulsiunile pe care le cunoaște salazarismul, despre unele dezacorduri semnalate în echipa conducătoare.

— Există neînțelegeri, ciocniri de interese, disensiuni reale sau simulate — spune tînărul portughez. Ele dovedesc neputința regimului, șubrezenia sa ; reflectă un prelungit impas politic, agravat de consecințele economice ale războiului colonial. Desigur, marile monopoluri, beneficiare ale înarmării și exploatării coloniale, doresc să asigure continuitatea actualei politici și a actualului regim. Există, însă, sectoare ale clasei conducătoare care nu sînt interesate în resursele coloniilor și care ar dori să vadă mai grabnic încheiat un război costisitor și lipsit de perspective. Chiar unii latifundiari privesc ziua de mîine cu neliniște, își pun probleme. De toate aceste fenomene se leagă și calculul unor miniștri care, mizînd pe o viitoare schimbare, doresc să se separe de salazarism. Dar, în esență, acești politicieni nu reprezintă o alternativă la actualul regim. Ei vorbesc despre „schimbări", „modernizări" etc. ; reduc însă totul la aparențe, la modificări exterioare, fără adîncime. „Disidenții" regimului nu-și propun înlăturarea fascismului ci doar pregătirea succesiunii lui Salazar. Or, Portugalia resimte acut nevoia unor schimbări profunde, reale, ce nu pot fi așteptate cu brațele încrucișate, cu speranța că un miracol va aduce mult dorita libertate.

Interlocutorul nostru scoate din servietă mai multe ziare și reviste : tipărituri ilegale, realizate în imprimerii lipsite de mijloace tehnice. Articole scurte, fără fraze de prisos, culese cu litere minuscule. Parcurgem împreună titlurile care relatează despre acțiunile întreprinse de patrioții portughezi. La Porto, Lisabona și Coimbra s-au desfășurat manifestații ale generației tinere împotriva războiului din Vietnam, ceea ce în condițiile Portugaliei dobîndește și semnificația unui act de protest împotriva colonialismului portughez. Poliția a intervenit, s-au operat multe arestări, dar efervescența universitară nu

→

s-a domolit. Manifestațiile studențești demonstrează că nivelul conștiinței politice a noilor generații se dezvoltă, că protestul acestora nu este abstract, vag, ci are un conținut precis, antifascist și antiimperialist. Măsurile luate de autorități, care au mărit durata serviciului militar la 4 ani (în fond 4 ani de război colonial), se lovesc de împotrivirea celor chemați să îmbrace uniforma militară. În 1967 trebuiau să fie recrutați 70 000 de tineri. Dar 14 000 nu au răspuns la ordinele de încorporare. Unii au fugit în Franța, alții au emigrat în alte țări ori s-au ascuns. Cei 14 000 reprezintă 10 la sută din efectivul total al armatei coloniale. Gestul lor nu este dictat doar de considerente individuale, ci de refuzul de a servi o cauză care nu este a poporului portughez.

— În opinia publică portugheză s-au produs importante mutații — afirmă Antonio da Costa. Se înțelege tot mai limpede că libertatea Portugaliei este în legătură cu libertatea coloniilor, că poporul portughez nu poate fi liber dacă africanii sînt ținuți în sclavie colonială. Demonstrația antiimperialistă de la Lisabona s-a produs în ziua în care „președintele" Portugaliei s-a întors de la Bissau. Războiul colonial înghite aproape 50 la sută din bugetul statului, bugetul unui stat confruntat cu grave probleme economice. Impozitele au crescut, iar greul lor îl suportă tot cei cu venituri restrînse. Întreținerea mașinii de război necesită fonduri uriașe, în detrimentul sectoarelor civile, ceea ce a anulat, pentru viitorul apropiat, orice perspectivă de progres economic. Beneficiază de pe urma acestei situații monopolurile străine, care pătrund cu ușurință în economia portugheză, mai ales în acele ramuri care, cu investiții relativ reduse, aduc beneficii imense. Într-un, singur an, investițiile străine s-au dublat, 122 societăți cu capital străin formîndu-se grație „porților deschise". În timp ce poporului i se cer „sacrificii" în numele intereselor naționale, Banca „Ferreira Alves" a recunoscut că, numai în cinci ani (cinci ani de „sacrificiu național"), a obținut beneficii care reprezintă peste un miliard de escudos. Sînt aceiași ani în care 327 328 portughezi și-au părăsit țara din cauza mizeriei...

Privirea se oprește pe un titlu din gazeta clandestină tipărită pe hîrtie subțire, aproape transparentă. Era un apel la salvarea vieții unor patrioți întemnițați.

— Mii de antifasciști se găsesc în temniță, înfruntînd pe agenții poliției secrete cu un spirit de sacrificiu care dovedește devotamentul lor față de idealurile libertății și democrației. Mulți patrioți, unii călîți la școala aspră a ilegalității, alții tineri, la început de drum, cad victime teroarei. Dar mișcarea antifascistă găsește resursele necesare pentru a continua lupta, pentru a organiza și conduce marile bătălii populare, pentru a strînge într-un singur front pe cei care doresc cu sinceritate o Portugalie democratică. Drumul luptei noastre este un drum presărat cu destule obstacole, dar avem încredere nemărginită în forța noastră, în forța poporului portughez, a cărui expresie sîntem, și avem convingerea fermă că viitorul ne aparține.

Cercetări în domeniul istoriei jurnalismului

Dan Berindei
secretar științific al Institutului de istorie al Academiei

La Trento, a avut loc recent al VII-lea Congres al Institutului național de istoria jurnalismului din Triest.

Asociație largă, grupînd profesori din învățămîntul universitar și mediu, bibliotecari, arhiviști și numeroși ziariști, avînd comitete locale în numeroase centre ale Italiei, Institutul este unul din organismele cele mai active în acest domeniu al științei. Sub competenta conducere a profesorului Giuliano Gaeta, titularul catedrei de istorie a jurnalismului de la Universitatea din Triest, președintele Institutului, specialiștii italieni în cercetarea trecutului jurnalismului se arată deosebit de activi. Preocupările lor sînt îndreptate în primul rînd spre problemele istoriei jurnalismului italian dar, în același timp, ei abordează și probleme de teorie sau de istorie a jurnalismului universal. Profesorul Gaeta este, de altfel, autorul unei masive istorii generale a jurnalismului, în două volume, apărută anul trecut.

Congresele organizate de Institutul din Triest supun cercetării diferite perioade din istoria jurnalismului italian în corelație cu istoria jurnalismului din alte țări. Se studiază atît istoria locală a jurnalismului, cît și diferitele curente politice manifestate prin presă ; unele comunicări urmăresc istoricul unor periodice sau activitatea unor ziariști. Periodicele pentru copii, problema publicității, moda reflectată în presă, periodicele cu caracter sportiv, oglindirea anumitor probleme la ordinea zilei în periodice — constituie de asemenea obiective ale cercetărilor.

În acest an, lucrările primei părți a celui de-al VII-lea Congres au fost consacrate perioadei 1900—1918 și, îndeosebi, evenimentelor de la sfîrșitul acestei perioade — anii primului război mondial. A doua parte a lucrărilor Congresului a avut loc la Triest.

Stabilind legături cu profesorul Gaeta din 1965, cu prilejul celui de-al XII-lea Congres Internațional de științe istorice, desfășurat la Viena, am păstrat un contact neîntrerupt cu forul științific de la Triest. Prin comunicări trimise congreselor de la Palermo și Agrigento (1965) și apoi de la Torino (1966), ca și prin comunicări prezentate personal la Congresul de la Rimini și San Marino (1967), și în acest an, la Congresul de la Trento și Triest, am înfățișat specialiștilor italieni felul în care evenimente importante din istoria Italiei s-au reflectat în publicațiile periodice românești. Ecoul luptei pentru unitatea Italiei (1859—1861), războiul din 1866, eliberarea Romei în 1870 au constituit subiectele abordate în primele trei comunicări. În acest an, am prezentat Congresului comunicarea *„Neamul românesc" al lui N. Iorga și Italia în timpul primului război mondial.* Comunicarea a subliniat paralelismele luptei popoarelor român și italian pentru făurirea statului modern, din 1848 și pînă în 1918, cînd atît poporul român cît și cel italian și-au desăvîrșit unitatea națională. „Iată o țară — scria Iorga despre Italia — care e «grădina lumii». Străinii din toată lumea aleargă să vadă acolo cea mai mare bogăție a naturii și a artei. De secole o strălucită civilizație se menține, schimbîndu-și numai formele". În articolul său „Pămîntul sacru al Italiei", scris în toamna anului 1917, Iorga nota că „lumea întreagă stă plină de groază la gîndul că s-ar putea atinge de opera distrugătoare a războiului... acel pămînt al Italiei care e sacru, în fiecare punct al său, pînă la ultimul castel singuratic, pînă la ultima biserică de sat".

Cu prilejul dezbaterii comunicării, președintele Congresului a recomandat specialiștilor italieni să abordeze în viitor unele subiecte menite a prezenta reflectarea evenimentelor românești în presa italiană.

Lucrările din domeniul istoriei jurnalismului prezentate în cadrul congreselor pe care le organizează Institutul național de istoria jurnalismului de la Triest reliefează însemnătatea acestei ramuri a istoriei și dezvăluie rezultatele ce pot fi atinse prin străduințele unite ale specialiștilor. Activitatea institutului triestin, ca și convocarea în 1970, la Moscova, a celui de-al XIII-lea Congres internațional de științe istorice — unde, între comisiile internaționale, va lucra și comisia internațională de istorie a jurnalismului — constituie un îndemn pentru specialiștii români de a pregăti pentru întîlnirea internațională din 1970 un volum miscelaneu de istorie a jurnalismului românesc.

RĂZBOIUL ALCOOLULUI (2)

„Ohio gang"

Nicolae Minei

În alegerile prezidențiale din 1920, republicanii erau atît de siguri de victorie încît și-au permis să prezinte drept candidat pe Warren Gamaliel Harding, cel mai cenușiu dintre aspiranții la conducerea statului. Harding fusese multă vreme proprietarul și redactor-șef al unui ziar din prăfuitul orășel provincial Marion (statul Ohio), devenind senator în 1914. În ochii politicienilor republicani, principala lui calitate era docilitatea față de liderii partidului care, la rîndul lor, aplicau cu scrupulozitate indicațiile Wall Street-ului și ale marii industrii. În general însă, părerile despre Harding erau departe de a fi măgulitoare. Discursurile lui din timpul campaniei electorale au fost definite drept „turme imense de fraze pompoase, rătăcind bezmetice în căutarea unei idei".

Întrunită la San Francisco, conferința națională a partidului democrat a votat de treizeci și opt de ori înainte de a se opri asupra candidaturii lui James Cox, originar tot din Ohio. Din programul lui se detașau două puncte esențiale : pe plan extern — aderarea S.U.A. la Societatea Națiunilor; pe plan intern — abolirea prohibiției. Pentru vicepreședinție se prezenta în fața alegătorilor fostul secretar al marinei de pe timpul lui Wilson, un tînăr bolnăvicios și timid, căruia specialiștii partidului îi pronosticau o carieră scurtă și lipsită de strălucire. Numele lui — Franklin D. Roosevelt.

Rezultatul scrutinului a întrecut cele mai optimiste așteptări ale republicanilor : 16 milioane de alegători se pronunțau în favoarea lui Harding, față de 9 milioane pentru Cox. Cu alte cuvinte, 61 la sută din populația adultă a Statelor Unite se declara adeptă a izolaționalismului și a „regimului sec".

Echipa de colaboratori ministeriali ai noului președinte era alcătuită din două fracțiuni distincte. Prima, impusă de cei care-i subvenționaseră campania electorală, se compunea din reprezentanți ai lumii businessului : multimiliardarul bancher Andrew Mellon (departamentul finanțelor), Herbert Hoover (departamentul comerțului), Robert Taft (Curtea supremă) și alții. Lor le revenea delicata misiune de a estompa în memoria oamenilor nenumăratele promisiuni făcute, în timpul războiului, de administrația lui Wilson, dintr-un bizar amestec de demagogie și idealism naiv: democratizarea vieții politice, reducerea duratei zilei de muncă, ridicarea salariilor, combaterea discriminării rasiale etc. Acum situația trebuia „normalizată" — ceea ce însemna că interesele marilor trusturi urmau să aibă prioritate absolută, pe toate planurile : economic, politic și social.

Cealaltă componentă a cabinetului lui Harding o forma așa-numita „bandă din Ohio" („Ohio gang"). Președintele adunase în jurul său pe mulți dintre cei pe care-i cunoștea de la nesfîrșitele beții și partide de poker, organizate pe vremea cînd era „ziarist". De altfel, chefurile și jocul de cărți au continuat și la Washington, unde oaspeții americani sau străini ai Casei Albe rămîneau uluiți de spectacolul ce li se oferea. În somptuoasele saloane — acum înecate în fum — indivizi numai în cămașă, cu mînecile suflecate, cu pălăria pe cap și cu țigara de foi în colțul gurii, trînteau cărțile de joc pe mesele de mahon lustruit, rîzînd în hohote, invectivîndu-se furioși sau trăgînd cîte o duscă direct din sticlele de whisky, împrăștiate pretutindeni.

Oaspeților oficiali le venea greu să creadă că cei care-și băteau joc în mod atît de fățiș de proaspăta lege a prohibiției, transformînd totodată reședința lui Harding într-o speluncă-tripou, erau înalți dregători ai Statelor Unite, ca Albert Fall (secretar al departamentului internelor), Harry Dougherty (secretar al departamentului justiției), Charles Forbes (directorul Biroului foștilor combatanți) și alții.

Membrii „bandei din Ohio" nu se mulțumeau să fie niște incorigibili petrecăreți și cartofori. Prezența lor în administrație s-a soldat cu cîteva dintre cele mai răsunătoare scandaluri financiare din istoria Statelor Unite.

UN DECES MISTERIOS DAR OPORTUN

Furnizorul sticlelor de whisky care se răsfățau pe mesele din reședința lui Harding era un anume Jess Smith. Fără nici o profesie, dar capabil în orice clipă să-și împrumute amicii cu cîteva mii de dolari, Smith făcea și el parte din „bandă". Modest, refuzase posturile care i se oferiseră, preferînd să rămînă un simplu particular, care reprezenta interesele contrabandiștilor de alcool pe lîngă autoritățile centrale din Washington. Sarcina îi era ușurată de faptul că locuia în același apartament cu procurorul general (ministrul justiției) Harry Dougherty. Seară de seară, cei doi prieteni studiau lista arestărilor efectuate în cele 24 de ore precedente și stabileau care anume dintre gangsteri urma să fie eliberat și contra cărei sume. În decurs de 16 luni, au fost puși astfel în libertate peste două mii de infractori la legea prohibiției, dintre care aproape cinci sute aveau la activul lor cel puțin cîte un asasinat.

La începutul lunii iulie 1922, Harding — pe biroul căruia se adunaseră mii de reclamații și un număr aproape la fel de mare de probe concrete împotriva celor doi complici — s-a hotărît să ia o măsură pe care ziarele epocii au botezat-o în ironie „deportarea lui Jess". El a cerut lui Dougherty să-l dezavueze în mod public pe Smith, iar acestuia din urmă să părăsească Washingtonul. Procurorul general i-a rîs în nas președintelui și s-a grăbit să declare unui reporter al postului de radio C.B.S.: „Nimeni nu-mi va dicta mie cu cine am voie să fiu prieten". În schimb, Jess Smith a fost surprinzător de afectat de izgonirea lui din capitală și, după ce a consumat două sticle de whisky, și-a tras un glonte în tîmplă. „Avînd prostul gust să se sinucidă în apartamentul pe care-l împărțea cu Dougherty, l-a compromis prin moartea sa cel puțin tot atît cît îl compromisese în timpul vieții", notează în memoriile sale Herbert Hoover. Procurorul general nu s-a emoționat însă peste măsură și, ceea ce e mai important, și-a păstrat postul și a continuat să facă servicii gangsterilor.

În calitatea sa de secretar de stat la departamentul internelor, Albert Fall a „lucrat" cu o altă categorie socială : președinții consiliilor de administrație ale marilor companii. La Teapot Dome (statul Wyoming) și Elk Hills (California) existau mari zăcăminte de petrol care aparțineau marinei militare a S.U.A. Fall l-a convins pe Harding să le transfere departamentului său, după care le-a concesionat în secret lui Edward Doheny și Harry Sinclair, bogați proprietari ai unor terenuri petrolifere din vecinătatea celorlalte două. Așa cum a dovedit ancheta întreprinsă mai tîrziu de o comisie senatorială de sub președinția lui Thomas Walsh, Fall primise ca mită de la Sinclair 308 000 dolari și o turmă de vite, iar de la Doheny 100 000 dolari. Ca detaliu picant, merită menționat faptul că „darul" lui Doheny a constat literalmente într-o traistă cu bani — în speță, un imens sac de voiaj plin cu monezi de argint.

Președintele Harding, cu cîteva zile înainte de a muri, ținînd o cuvîntare pe platforma ultimului vagon al trenului său special.

Cînd ceilalți petroliști, concurenții lui Sinclair și Doheny, au prins de veste despre tranzacție și au început să facă gălăgie, Fall a declarat că între concesionarea terenurilor de la Elk Hills și Teapot Dome și sumele primite de el nu era decît o simplă coincidență. Harding a considerat că explicația e satisfăcătoare și l-a menținut pe vechiul său prieten în fruntea departamentului internelor. (Abia în 1929, Fall va fi judecat și condamnat, pentru abuz de putere, la un an închisoare și 100 000 dolari amendă).

Față de Charles Forbes, președintele și-a manifestat în alt mod lealitatea. Atunci cînd fraudele comise la Biroul foștilor combatanți au ajuns la →

impresionantul total de 250 milioane de dolari și cînd Cramer, adjunctul lui Forbes, s-a sinucis de teama scandalului, Harding și-a prevenit protejatul de iminența arestării. Forbes a fugit peste noapte în străinătate, de unde și-a trimis demisia.

Anul 1923 făgăduia multe neplăceri președintelui. „Banda din Ohio" declanșase reacții violente din partea atît a opiniei publice, cît și a businessmenilor care nu izbutiseră să ajungă la o înțelegere cu Fall, Dougherty și ceilalți. Harding însuși era înglodat pînă în gît în datorii făcute la poker. Pentru a le plăti, el s-a hazardat în speculații de bursă, care s-au soldat însă cu noi pierderi, astfel încît, la nici trei ani de la instalarea sa la Casa Albă, el împrumutase de la prietenii săi și de la prietenii prietenilor săi — contrabandiștii de alcool — cîteva sute de mii de dolari.

Nici pe plan familial situația președintelui nu era mai trandafirie. „Doamna Harding, pe care intimii o supranumiseră «Ducesa», bănuia că o amantă a soțului ei are acces în reședința acestuia printr-o ușă secretă", scrie André Maurois [1]. Discuțiile conjugale, care se încheiau de obicei cu spargerea unor farfurii marcate cu inscripția „Property of the Government", puteau fi auzite pînă în parcul Casei Albe. Umoristul Will Rogers se întreba sarcastic : „Cînd s-a înșelat mai rău președintele nostru ? Atunci cînd și-a ales prietenii sau atunci cînd și-a ales soția? Cînd ne-am înșelat noi, știm cu toții : atunci cînd l-am ales pe el ca președinte".

În toamna lui 1923, Harding a întreprins o călătorie în Alaska și California. Sumbru și nervos, el declara tuturor celor dispuși să-l asculte că nu mai are mult de trăit. „Forțele întunericului mă vor răpune", scria el în chip de concluzie, într-o misivă de mulțumire adresată primarului orașului Anchoraga [2]. Nimeni nu a înțeles — nici atunci, nici mai tîrziu — dacă era vorba de o metaforă sau de o aluzie transparentă la „banda din Ohio".

În timpul unei cuvîntări ținute la Seattle, Harding a fost cuprins de amețeală și a trebuit să părăsească sala. La San Francisco starea i s-a înrăutățit și mai mult. Într-un comunicat oficial, medicul său personal punea totul pe seama unor crabi de mare alterați, pe care președintele îi consumase cu o săptămînă înainte, și-și exprima convingerea într-o promptă restabilire. Dar, peste cîteva zile, Harding a sucombat brusc, tocmai cînd puterile păreau să-i revină.

În primul moment, rezultatul autopsiei a fost unanim acceptat : embolie cerebrală consecutivă unui atac de cord. Dar ulterior, pe măsură ce scandalurile administrației ieșeau la iveală în toată amploarea lor, moartea lui Harding a început să fie atribuită altor cauze, mai puțin naturale. Sinucidere, afirmau unii. Crimă, susțineau alții. În privința ucigașului, părerile alternau de asemenea între soția geloasă și prietenii compromiși.

„Decesul lui Harding va rămîne probabil o veșnică enigmă, scrie unul dintre cronicarii epocii, S.H. Adams. Dar indiferent cărei cauze sau cărei persoane i s-a datorat această moarte, ea a avut calitatea de a surveni la cel mai oportun moment. Altfel, cine știe ce s-ar mai fi aflat în legătură cu necuratele afaceri ale miniștrilor săi!... Căci erau ani în care între crema societății și drojdia ei nu exista nici o deosebire".

ADOLESCENTUL AL CAPONE

În 1920, cînd Warren Harding ieșea triumfător în alegerile prezidențiale, în drojdia societății americane se petrecea un eveniment care avea să influențeze într-o măsură cel puțin la fel de mare perioada anilor '20 : Al Capone se stabilea la Chicago. Alphonso Fiorello Caponi s-a născut, după cît se pare, la 6 ianuarie 1895, într-o mică localitate de lîngă Roma, deși multe dintre biografiile romanțate care i-au fost consacrate mai tîrziu pretindeau că ar fi venit pe lume cu cinci ani mai tîrziu, la Napoli. În orice caz, pe la începutul secolului, familia sa a traversat Atlanticul pe un vas de emigranți, debarcînd la New York.

Tatăl, Gabriele, și-a găsit cu chiu cu vai de lucru la o frizerie. Mama, Tereza, muncea într-o spălătorie chimică. Celor doi băieți veniți din Italia — Ricardo și Alphonso — li s-au adăugat repede alți patru fii, care au căpătat pronume americane — Ralph, John, Matthew și Frank — precum și o fiică, Mafalda. Din aceeași dorință de asimilare, litera *i* de la sfîrșitul numelui de familie a fost înlocuită cu *e*, Caponi transformîndu-se în Capone. Cu excepția lui Ralph, care a devenit polițist, și a bătrînului Gabriele, decedat cu cîteva luni înainte de introducerea prohibiției, ceilalți membri ai familiei au alcătuit nucleul permanent al „curții" de care îi plăcea să se înconjoare acest „Napoleon al crimei".

Pe străzile locuite de imigranții italieni în cartierul Brooklyn din New York, copiii alungați din casă de căldură, murdărie și șobolani, dobîndeau repede o cunoaștere profundă a vieții, în cele mai violente manifestări ale ei. În urmă cu 60 de ani, ca și astăzi, zona de răsărit a marelui oraș de pe coasta Atlanticului constituia o veritabilă pepinieră de delicvenți. Adolescentul Al Capone nu s-a abătut de la această regulă. Ca vînzător la o măcelărie, el a fost recrutat în banda „Five Points" („Cinci puncte"), celebră prin jurul anului 1910 pentru îndrăznețele sale jafuri, efectuate adesea în plină zi. Cu prilejul unui astfel de atac banditesc, Capone a comis și primul său omor, înjunghiind pe proprietarul unei mici spălătorii — un chinez care, în loc să deschidă imediat sertarul unde-și ținea banii, așa cum îi cerea agresorul lui, a început să strige după ajutor.

Șeful bandei, un anume Saddie Wilcox, supranumit „Capra", a intuit de timpuriu calitățile ucenicului-gangster, încredințîndu-i conducerea unei grupe specializate în „vămuirea" localurilor de noapte și luîndu-l cu el la consfătuirile pe care le avea cu ceilalți „caizi" ai New Yorkului. În felul acesta, Capone și-a stabilit relații cu Frankie Yale și Lefty Louis, doi dintre cei mai importanți conducători ai „Uniunii Siciliene", ramura americană a Mafiei, la al cărei sprijin a apelat după aceea ori de cît ori i-a fost necesar.

Capone avansa rapid în ierarhia „underworld"-ului (lumea interlopă) newyorkez, cînd o întîmplare neplăcută i-a închis frumoasele perspective ce i se așterneau în față. Într-o seară, intrînd în barul „Puppet's", însoțit ca de obicei de cîțiva membri ai bandei, el a cerut patronului un „împrumut" de 10 000 dolari. Refuzat, Capone a dat ordin subalternilor săi să devasteze localul, operație care s-a realizat în timpul record de douăsprezece minute. Ultimul act al acestui „avertisment" a fost împușcarea în picior a patronului. Din nefericire pentru gangsteri, victima lor nu era decît omul de paie al locotenentului James Mulligan, din poliția New York-ului. Produs caracteristic al epocii, Mulligan era un „cop-mobster" (în traducere textuală, „sticletebandit"), o dublă personalitate în care se reuneau atît apărătorul legii, cît și cel care o încălca. Se pare că cunoscutul scriitor Dashiell Hammet s-a inspirat direct din activitatea lui Mulligan pentru eroii săi, pe jumătate detectivi, pe jumătate tîlhari.

Locotenentul de poliție nu și-a pierdut vremea cu formalități juridice. Punînd mîna pe Capone, l-a ținut o noapte întreagă la comisariat, bătîndu-l cu atîta brutalitate încît i-a fracturat patru coaste. Eliberarea tînărului gangster nu s-a produs decît atunci cînd „Capra" a trimis lui Mulligan suma de 25 000 dolari, reprezentînd despăgubirile „morale și materiale" pentru devastarea localului său.

O dată cu aceasta, aerul New York-ului a devenit irespirabil pentru Capone.

Din fericire pentru el, Capone a primit tocmai atunci o misivă de la Johnny Torrio, un confrate ceva mai vîrstnic, cu care colaborase în cadrul bandei „Five points". „Urcă-te în primul tren și vino la Chicago, îi scria Torrio. Aici e mult de lucru și se poate cîștiga frumușel, mai ales acum".

„Mai ales acum" era o formulă eliptică. Dar lui Capone nu i-a fost greu să o completeze, căci se gîndise și singur ce frumușel ar putea cîștiga acum, cînd intrase în vigoare regimul sec.

SÎNGELE NU CURGE NUMAI ÎN ABATOARE

Chicago se număra printre orașele relativ tinere, chiar după etaloanele americane. În 1830, era un tîrgușor cu 3.000 de locuitori ; în 1860, populația sa număra 109.000 de oameni, pentru a depăși un milion la sfîrșitul secolului și aproape două milioane la începutul deceniului 1920—1930. Era un puternic centru al industriei siderurgice și unul dintre cele mai importante noduri de cale ferată ale țării, fiind o etapă obligatorie pe rutele care uneau statele din Sud cu Marile Lacuri și orașele de pe țărmul Atlanticului cu Vestul mijlociu și îndepărtat.

Dar ramura în care orașul se bucura de o incontestabilă superioritate asupra celorlalte mari aglomerări urbane din S.U.A. era industria cărnii. Așezat în apropierea crescătoriilor de vite din zona rîului Mississippi și a crescătoriilor de porci din Middle West, conectat prin numeroase căi de comunicație atît cu regiunile producătoare de carne, cît și cu piețele ei de desfacere, Chicago se mîndrește cu cele mai uriașe și mai perfecționate abatoare din lume. În romanul „Jungla", care a stîrnit multă vîlvă la vremea sa (1906), Upton Sinclair a zugrăvit un zguduitor tablou al giganticelor uzine unde, după expresia sa, „vitele erau ucise într-o fracțiune de secundă, iar oamenii în doi-trei ani". Sinclair descria cu atîta pregnanță crîncena murdărie care domnea în abatoare, ca și bolile contagioase de care sufereau muncitorii, încît zeci de mii de americani au refuzat un timp să mai mănînce carne provenită din Chicago, iar guvernul a fost nevoit să deschidă o anchetă asupra condițiilor de lucru din abatoare.

Încetul cu încetul, însă, rumoarea s-a potolit și industria cărnii a continuat să prospere. Ea încăpuse pe mîinile unor „Rockefelleri ai alimentației", cum îi porecliseră ziarele pe Philip D. Armour, Nelson Morris și Gustavus Swift, proprietarii principalelor abatoare și fabrici de prelucrare a produselor. Utilizînd pentru prima oară în lume transportul cărnii pe calea ferată, în vagoane răcite cu gheață artificială, Swift și-a asigurat monopolul în acest sector, dobîndind astfel o poziție de prim plan în economia americană. Un film cu Paul Muni, transmis în urmă cu cîteva săptămîni de televiziunea noastră, restituia sub o formă vag voalată dramatica ascensiune a acestui magnat al industriei alimentare.

(Va urma)

[1] André Maurois : „Histoire parallèle — U.S.A. 1917—1960". Ed. Presse de la Cité, Paris, 1962.

[2] Citat după S.H. Adams : „The Timely Death of President Harding". New York, Ed. Peterson, 1927.

L'Espresso

ROMA

Alberto Moravia

DOMNIA NESIGURANȚEI

Cunoscutul scriitor italian Alberto Moravia, care întreprinde actualmente o vizită în S.U.A., a transmis săptămînalului „L'Espresso" un amplu reportaj cuprinzînd impresiile sale de călătorie, din care reproducem mai jos cîteva fragmente.

AM FOST în Statele Unite de patru ori : în 1936, 1955, 1964 și 1968. Dacă aș fi întrebat ce anume am găsit anul acesta cu adevărat nou în această țară, aș răspunde : frica.

Fără îndoială că ceea ce izbește astăzi la prima vedere în Statele Unite este un sentiment general de nesiguranță fizică și cîtuși de puțin imaginară. Cînd sosești la New York, prieteni și cunoscuți îți fac cu o mare naturalețe recomandări ciudate, ca și cum ar fi vorba de o situație admisibilă pe timp de pace : să nu te plimbi noaptea în Parcul Central fiindcă este cutreierat de bande de tineri, de oameni de culoare violenți, de consumatori de narcotice în căutare de bani pentru a-și procura drogurile, de criminali de drept comun ; să nu te aventurezi în cartierul negrilor, Harlem, nici ziua, nici noaptea, deoarece culoarea pielii constituie astăzi, în America, o provocare ; să nu circuli în anumite zone ale orașului (de exemplu la Bowery, cartierul portoricanilor) deoarece incidente de tot felul (de la lovituri pînă la înjunghieri) sînt oricînd posibile. Ba chiar unii te sfătuiesc să nu iei metropolitanul în orele cu circulație redusă fiindcă orice se poate întîmpla, atît în vagoanele aproape goale, în timp ce trenul gonește cu toată viteza (cum se demonstrează într-un film recent și cum s-a întîmplat în realitate), cît și în interiorul sinistrelor tampoane de faianță murdară, unde poți fi atacat, jefuit, ba chiar ucis, fără ca nimeni să bage de seamă.

Personal, mi-aduc aminte că am cerut unui șofer de taxi să mă ducă prin Harlem și că am fost refuzat. L-am întrebat dacă se teme să nu fie atacat și el a răspuns negativ : nu, dar nu-i „plăcea" să treacă prin Harlem...

Faptul că Johnson a anunțat că, în pofida tradiției, el nu se va mai prezenta a doua oară în alegerile prezidențiale echivalează, după părerea mea, cel puțin în sens psihologic, cu o demisie din postul de președinte. Și aceasta tocmai cînd Statele Unite se află într-un moment din cele mai dramatice ale istoriei lor : războiul dezastruos din Asia, iar acasă, revolta negrilor, hippy-ilor și studenților...

Statele Unite sînt astăzi țara cu burghezia cea mai puternică, cea mai intactă și cea mai fidelă temerilor sale inițiale ; țara unde există cel mai mare număr de oameni care cred în aceeași scară a valorilor convenționale. Dar, în același timp — și poate tocmai din această cauză — S.U.A. sînt țara care resimte o necesitate instinctivă, primitivă, de a se simți călăuzită și guvernată de un singur om. Acestui om i se pretinde să fie în același timp un model de imitat și o oglindă fidelă în care să se oglindească țara. După demisia sa, Johnson nu mai este nici una, nici alta ; de altfel, el a încetat de o bună bucată de vreme să mai fie un astfel de om, în primul rînd din pricina războiului din Vietnam. Acest gol la Casa Albă și sentimentul nesiguranței pe care îl generează sînt agravate, în afară de război, de revolta împotriva sistemului, de dezordinea tumultuoasă a alegerilor — în alte vremuri, pline de vitalitate.

Anul acesta, însă, alegerile au devenit chinuitoare, atît din cauza asasinării lui Luther King și Bob Kennedy, cît și din cauza personalității puțin inspiratoare de încredere a celor doi probabili candidați finali la președinție : Humphrey și Nixon. Cu alte cuvinte, uriașa, oscilanta și infantila clasă mijlocie americană se consideră trădată de sistemul democratic căruia pînă acum îi acordase întreaga sa încredere. Acest sistem i se pare că nu mai funcționează sau — mai rău — că nu mai funcționează într-un sens democratic, în primul rînd pentru că a permis să se ducă sub nasul ei un război imoral și dezastruos.

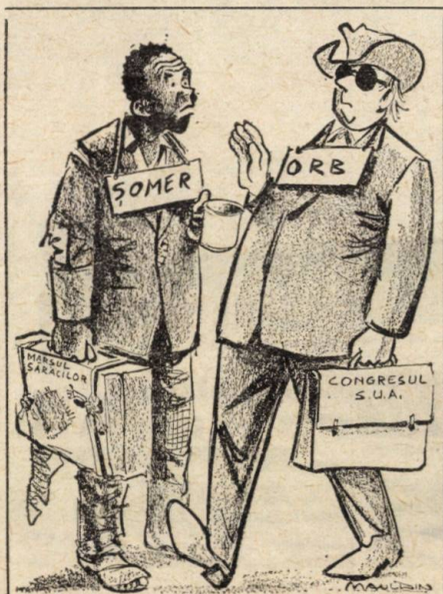

(Din **New York Herald Tribune**)

→

reflector

POLITICĂ DE MÎNĂ FORTE

„De la îndepărtarea lui Lanza, directorul Oficiului de planificare și buget în guvernul uruguayan, guvernul este absolut omogen", spunea în Camera Deputaților o figură politică proeminentă a partidului de guvernămînt. Ultimele evenimente dau, se pare, o imagine mai clară asupra acțiunilor guvernului, atît pe plan politic cît și pe plan economic. Noii miniștri (în urma adoptării măsurilor excepționale de securitate la 13 iunie a.c., mai mulți miniștri din guvernul lui Jorge Pacheco Areco și-au prezentat demisia — n.n.), caracterizați de un reprezentant al Partidului Blanco — de opoziție — ca fiind exponenți ai marilor moșieri și bancheri, caută să canalizeze acțiunile de refacere economică a țării pe tărîmul satisfacerii intereselor particulare în sectorul agricol și industrial și, ca și cum acest prim obiectiv n-ar putea să fie atins fără anumite măsuri complementare, adoptă o politică de mînă forte împotriva Convenției Naționale a oamenilor muncii.

Discutăm cu Enrique Rodriguez (reprezentantul Frontului de stînga de eliberare — FIDEL — în Senat) despre situația politică a țării. „Nu putem despărți — spune senatorul Rodriguez — această deteriorare a vieții politice de adîncirea crizei economice prin care trece țara".

„Situația trebuie să fie analizată atît pe plan politic cît și social-economic", declară fostul primar al orașului Montevideo, Glauco Segovia. „Situația este neliniștitoare".

(După **Marcha** — Montevideo)

SPERANȚE PENTRU ROCKEFELLER ?

Ultimul sondaj de opinie al Institutului Harris a dat unele speranțe susținătorilor guvernatorului statului New York, Nelson Rockefeller, în campania electorală. Sondajul a arătat că, în timp ce Nixon are un net avantaj printre alegătorii republicani (60 la sută dintre ei îl preferă drept candidat al partidului), el s-ar găsi în mare dificultate în înfruntarea cu un candidat democrat (Humphrey sau McCarthy). Chiar și în sud, considerat ca unul din punctele sale de forță, Nixon ar fi al treilea. Sondajul Harris indică de asemenea că fostului vicepreședinte al lui Eisenhower i-ar veni foarte greu să obțină împotriva lui Humphrey voturile persoanelor de peste 50 de ani și ale acelora care trăiesc în condiții economice precare. În lupta împotriva lui McCarthy, Nixon ar pierde voturile alegătorilor sub 35 de ani.

Rockefeller speră că publicarea unor asemenea sondaje de opinie va genera o anumită confuzie la viitoarea Convenție republicană (care se va reuni la Miami Beach, între 5 și 8 august), împiedicîndu-l pe fostul vicepreședinte să obțină victoria la prima sau la a doua votare. Dacă aceasta se va întîmpla, Rockefeller presupune că mulți adepți ai lui Nixon vor tinde în primul moment să se ralieze în jurul actualului guvernator al Californiei, Ronald Reagan ; dar, după o serie de scrutinuri, va apărea clar că și victoria lui Reagan e imposibilă. Ca atare, starea de spirit a Convenției s-ar schimba, iar Rockefeller ar putea fi desemnat candidat la al cincilea scrutin.

(După **L'Espresso**)

Apoi, i se propune — sau mai bine zis i se impune — să aleagă între doi candidaţi mediocri, pe placul exclusiv al bossilor partidelor : „Yesman"-ul (optimist cu orice preţ) Humphrey, sau avocatul politician şi reacţionar Nixon.

Am fost la Washington în aşa-numitul „Oraş al speranţei" — parcul public unde, în corturi şi barăci, se cazaseră aproape de Casa Albă cei peste zece mii de participanţi la „Marşul săracilor". Această demonstraţie fusese plănuită şi organizată înainte de asasinarea lui Luther King, ca o ultimă ripostă dată adepţilor extremişti ai „Puterii pentru negri", care nu mai voiau să audă de politica non-violenţei. Cu puţin înainte de moartea sa, Luther King era oarecum discreditat tocmai din pricina moderaţiei sale. „Marşul săracilor" — o invenţie stranie şi originală, cu iz de ev mediu şi creştinism primitiv — era ultima carte care îi rămînea de jucat. Pentru a înţelege ceea ce era în joc, trebuie să ne amintim că sărăcia din Statele Unite este marea (şi scandaloasa) descoperire din ultimii ani. O carte ca „Cealaltă Americă", de Michael Harrison, a dat în vileag unui public uluit şi incredul că în Statele Unite există 50 milioane de săraci şi că în unele zone nivelul de trai nu este superior celui din India. Dar Luther King ştia că „Marşul săracilor" ar fi fost în realitate marşul negrilor. De fapt, din cele 50 milioane de săraci americani, 20 de milioane — adică cvasitotalitatea grupului etnic — sînt negri. „În Statele Unite — scrie Harrison — nu numai că există săraci pentru că există negri, ci există negri pentru că există săraci". El vrea să spună prin aceasta că rasismul manifest dar latent al albilor determină identificarea culorii pielii cu sărăcia, aşa cum se întîmplă în India pentru paria. Aşadar, eufemismul de „sărac", adoptat în locul cuvîntului „negru", releva la Luther King intenţia moderată şi conciliantă de a muta protestul din domeniul rasial în cel economic.

Cum spuneam, am vizitat „Oraşul speranţei" de la Washington. Plouase torenţial timp de mai multe zile şi „oraşul" — o aglomeraţie de barăci şi de corturi de tip militar — devenise o baltă noroioasă. Sub crengile joase ale copacilor, în ploaia care continua să cadă, „Oraşul speranţei" — cu lagărele sale mişunînd de oameni, cu toţi acei negri modest îmbrăcaţi, care înotau şi săreau prin noroaie într-o agitaţie continuă şi aparent fără ţel — te ducea cu gîndul la lagărele de refugiaţi din cele mai sărace regiuni ale prea săracului şi „rusticului" nostru sud italian, după ultimul război mondial. Vreau să spun că era o sărăcime de loc plîngăreaţă (cum este de obicei aceea a sinistraţilor şi evacuaţilor din oraşe), ci indiferentă şi neglijentă ; sărăcia unor oameni care nu au cunoscut în viaţă decît sărăcia. Ne-am apropiat de cîteva fete şi băieţi negri şi le-am pus întrebări : erau extremişti ca aceia din Watts şi Harlem, dar cu un fel de seninătate rurală întru totul deosebită de răceala aproape ostilă a fraţilor lor de la oraşe. Şi — ceea ce nu se întîmpla niciodată cînd stăteam de vorbă cu negrii din zonele urbane — fetele, răspunzînd întrebărilor, zîmbeau. Surîsuri încîntătoare din guri africane cu feţe sculptate în abanos şi străbătute nu de umbre, ca feţele albilor, ci de lumini ! Am stat apoi de vorbă cu pastorul Abernathy. Continua să plouă cu găleata. Pastorul — un om fin, scund, spătos, cu o faţă rotundă, de ţăran — stătea în picioare în noroi, înconjurat de un grup frenetic şi agasant de fotografi diletanţi, de fotoreporteri şi oameni de la televiziune. Ne-am croit drum şi de-abia am avut răgazul să-i adresăm cîteva întrebări : „Ce înseamnă Marşul săracilor?" „Este ultima noastră încercare pe calea non-violenţei". „Ce cere Marşul săracilor ?" „De lucru, de lucru, de lucru". In acest moment, un aparat fotografic se înfipse în urechea mea, un fotoreporter îmi dădu o lovitură, ba chiar mă îmbrînci înapoi cu o directă în stomac. Adio, pastor Abernathy...

THE TIMES
LONDRA

DIFICULTĂŢILE LABURIŞTILOR LA JUMĂTATEA MANDATULUI

SITUAŢIA GREA a partidului laburist are o singură cauză. De la venirea lui la putere, în octombrie 1964, guvernul laburist a manifestat cea mai mare reticenţă de a guverna. Şi aceasta constituie o caracteristică nouă şi ciudată. Înainte, deosebirea dintre dreapta şi stînga în politica britanică putea fi exprimată în mare prin afirmaţia că stînga a considerat totdeauna că trebuie şi poate să-şi impună voinţa mediului înconjurător ; în timp ce dreapta, cu scepticism, se îndoieşte că acest lucru este posibil sau chiar de dorit. Conservatorii s-au mulţumit cu ambiţia mai modestă de a menţine societatea aşa cum este, şi pe ei înşişi la putere. Dar un partid de stînga, care acceptă o interpretare de dreapta a rolului său, poate ajunge la dezastru. El riscă să-şi trădeze idealurile şi să piardă încrederea principalilor lui adepţi.

A pune ministerul pentru problemele economice pe picior de egalitate cu ministerul finanţelor, a numi la cele două departamente doi miniştri cu puteri aproximativ egale, a le încredinţa răspunderea comună de a elabora şi aplica politica economică a ţării sînt măsuri care, aşa cum se vădeşte azi, au constituit o formulă superficială, deoarece primul ministru nu era pregătit să conducă. Pe vremuri, Gaitskell nu se temea niciodată să repete că cea mai importantă sarcină a unui guvern laburist proaspăt ales ar fi pe tărîm economic şi că acesta este domeniul în care primul ministru ar trebui să-şi exercite autoritatea şi principala răspundere. Paradoxul lui Wilson este că, după ce şi-a făcut reputaţia unui expert în problemele economice, el nu a exercitat niciodată controlul asupra activităţii economice a guvernului său, exceptînd perioada cînd interzicea să se ia în considerare o devalorizare. Într-adevăr, se pare că în cea mai recentă şi probabil ultima criză de mari proporţii căreia îi poate supravieţui, el a încredinţat politica economică a ţării şi deci viitorul guvernului său unui ministru al finanţelor pe care cu greu se poate aştepta să-l controleze.

Pînă la bugetul din 1968, politica noastră economică nu era condusă de noi. Stînga avea motive să învinuiască pe bancherii din Zürich în măsura în care influenţa lor simboliza lipsa unui

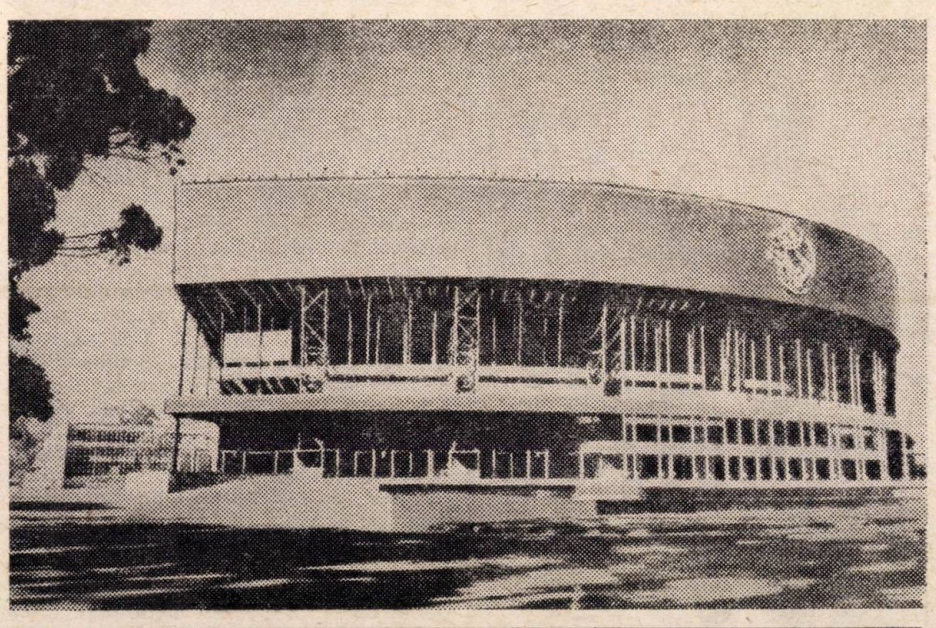

Ciudad de Mexico. Una din construcţiile ridicate în vederea Jocurilor Olimpice : sala de festivităţi

control central la Londra. În decurs de şapte zile, în 1964, şi din nou timp de şapte zile în 1966, am fost „scoşi din circulaţie" şi poate că am fost repuşi în circulaţie cînd Jenkins a devenit ministrul finanţelor.

Dar acest mod general de acţiune se extinde mult mai departe decît administrarea economiei noastre. Cînd a devenit prim ministru, Attlee a procedat la o reexaminare rapidă şi radicală a situaţiei interne şi externe a ţării. Pe plan intern, el a trecut la un ambiţios program de naţionalizare ; pe plan extern, a lichidat Imperiul Britanic. El a procedat astfel cînd administraţia sa era puternică şi poziţia lui în ţară era de neatacat. Azi este clar că politica lui imperială era rezonabilă. E greu de crezut că retragerea noastră de pe poziţiile de la est de Suez va fi privită altfel peste 20 de ani. Dar, spre deosebire de guvernul laburist din 1945, care s-a conformat ideologiei lui şi în acelaşi timp a slujit interesele Angliei acordînd Indiei independenţa, actualul guvern s-a retras de la est de Suez sub presiunea evenimentelor.

Întocmai cum devalorizarea lirei sterline a fost impusă în 1967, în loc să fie hotărîtă în 1966, ne vom retrage de la Singapore pentru a face faţă unei crize economice mai degrabă decît ca o consecinţă a unei aprecieri asupra rolului nostru în lume. Ceea ce ar fi putut să constituie o parte a unei atitudini generale de concentrare a energiilor noastre asupra poziţiei noastre în Europa, s-a realizat în mod concret numai după eşecul celei de a doua încercări a noastre de a ne împăca cu Europa occidentală şi ca o măsură menită să ducă la economii bugetare peste mai mulţi ani cînd, sperăm noi, necesitatea lor nu va mai fi atît de presantă.

Este destul de clar cum a fost elaborată această politică. În 1964, guvernul s-a văzut în faţa unei mari crize economice, care era în mare măsură consecinţa mandatului de prim ministru al lui Sir Alec Douglas-Home. Pentru a ieşi din această situaţie grea, Wilson, noul prim-ministru — care era pe atunci „anti-european" şi care era de asemenea în mare măsură necunoscut şi neapreciat în S.U.A. — nu a văzut decît o singură cale : ajutorul preşedintelui S.U.A. Existau membri ai guvernului care considerau că poziţia noastră la est de Suez era de nesusţinut. Guvernul a hotărît să obţină ajutorul american, promiţînd să-şi menţină acest angajament, în mod inutil, întrucît am fi primit ajutorul în orice caz. Dar el a recunoscut că evenimentele ne-ar putea sili să renunţăm la această poziţie, şi chiar aşa s-a întîmplat. Şi astfel, în dauna economiei noastre, a influenţei noastre peste hotare, a reputaţiei şi a popularităţii partidului laburist în ţară, am fost izgoniţi din Extremul Orient. Lipsit de voinţa de a fi stăpîn pe propria lui soartă, guvernul s-a aflat la discreţia evenimentelor la care, din cînd în cînd, a fost nevoit să-şi adapteze politica.

Toate acestea ar putea fi puse pe seama incompetenţei. Totuşi, guvernul laburist nu a fost lipsit de miniştrii lui competenţi — Barbara Castle, Crossland, Healey, Jenkins, Peart. Cu toţii au arătat că nu este imposibil să conduci un departament şi să obţii realizări. A lipsit însă o politică centrală consecventă, coerentă, cu privire la măsurile necesare şi la prioritatea lor. Ca un exemplu, atitudinea (sau mai degrabă lipsa de atitudine) a guvernului faţă de televiziunea comercială, pe care partidul laburist a atacat-o în mod persistent pe cînd se afla în opoziţie. Nimic nu simboliza în mod mai ostentativ societatea frivolă, nimic nu constituia o demonstraţie mai vădită de capitalism brutal. Totuşi, după venirea la putere a laburiştilor, nu s-a făcut nici o schimbare. Nimeni nu neagă că profiturile realizate de pe urma televiziunii comerciale au constituit un scandal naţional, care ar fi trebuit să submineze poziţia guvernului Macmillan mai serios decît afacerea Profumo. De neînţeles este însă că s-a permis fără un murmur repetarea sistemului sub un guvern laburist.

Realitatea este că actualul guvern poartă răspunderea lipsei lui de popularitate... Întrebarea la care trebuie să se răspundă este nu dacă Wilson poate supravieţui ca prim-ministru, ci dacă partidul laburist poate supravieţui viitoarelor alegeri ca alternativă verosimilă.

Acest lucru nu este cîtuşi de puţin imposibil, dar va reclama o reînviere a încrederii în idealismul guvernului, iar din partea guvernului, consecvenţă şi claritate a scopurilor sale precum şi voinţa de a cîştiga — o listă cam lungă de condiţii. Potrivit manualelor de istorie, devalorizarea nu te împiedică să obţii voturi, aşa cum au demonstrat Roosevelt în America şi de Gaulle în Franţa (ca să nu menţionăm faptul că partidul laburist a cîştigat alegerile din 1950), cu condiţia ca avantajele oferite de această măsură să fie exploatate pe deplin. Bugetul lui Jenkins a marcat o schimbare în două feluri : în primul rînd, pare să fie cinstit ; în al doilea rînd, pare să fie energic. Dacă el este urmat de o înfrîngere a politicii monetare gaulliste, s-ar putea să se întrevadă lumină la orizont. Dacă este urmat de măsuri politice de perspectivă, nu axate exclusiv pe următoarea serie de alegeri parţiale, tendinţa ar putea deveni şi mai favorabilă. Aceasta, împreună cu ştiri favorabile — ca să folosim exemple foarte diferite, de pildă tranzacţia firmei „Rolls-Royce" şi perspectiva păcii în Vietnam — ar putea duce la schimbarea foarte rapidă a întregului climat politic.

Dar, pentru aceasta, partidul laburist nu-şi poate permite greşeli tactice. El trebuie să facă faţă izbucnirii de naţionalism în Scoţia şi Wales — regiuni pe care, în trecut, conta în mare măsură pentru obţinerea majorităţii lui parlamentare — cu mai multă imaginaţie decît dă dovadă în prezent. Şi el trebuie să manifeste o voinţă neabătută de a cîştiga. Ultima condiţie este poate cea mai greu realizabilă.

L'EXPRESS

PARIS

ULTIMA FESTĂ A JUDECĂTORULUI WARREN

ÎN BIROUL SĂU de la Curtea Supremă din Washington, Earl Warren agăţase pe perete o caricatură înfăţişînd o bătrînă cu lornion, brodînd pe o pernă o inscripţie care vrea să spună ceva asemănător cu „La dracu' cu Earl Warren !"

La 77 de ani, cel interesat îi va da în sfîrşit satisfacţie bătrînei cu lornion, personificare a acelei Americi ultraconser-

→

Earl Warren

... şi succesorul său, Abe Fortas

vatoare şi rasiste, pe care a indignat-o prin hotărîri ale sale privitoare la egalitatea rasială şi la protecţia libertăţilor fundamentale. El îşi părăseşte postul de preşedinte al Curţii Supreme. Dar el n-a vrut să plece fără a juca o ultimă festă inamicilor săi. Warren — afirmă cei din preajma sa — se teme de alegerea în noiembrie a lui Richard Nixon şi a unei Administraţii conservatoare. El preferă ca Johnson să fie cel ce-i va desemna succesorul pentru a menţine Curtea Supremă pe linia liberală pe care el a trasat-o.

Există, de altfel, un conflict personal între Warren şi Nixon, datînd încă din 1952. Cei doi oameni aparţin unor generaţii diferite, dar ambii sînt originari din medii modeste (tatăl lui Warren era un imigrant norvegian sărac) şi amîndoi şi-au făcut cariera în California şi în partidul republican. În 1952, Warren intenţiona să profite de bătălia dintre generalul Eisenhower şi conservatorul Taft pentru a se impune în cele din urmă drept candidat republican în alegerile prezidenţiale. În ultimul moment însă, Nixon „l-a lăsat să cadă" şi a acceptat vicepreşedinţia.

Pentru a-l „consola" pe Warren, Eisenhower l-a chemat peste doi ani la Washington, numindu-l în funcţia de preşedinte al Curţii Supreme. Era o hotărîre cu caracter pur politic. Deşi de meserie avocat şi fost procuror general al Californiei, noul preşedinte al Curţii Supreme nu putea pretinde reputaţia unui legist. Ike avea toate motivele să creadă că Warren va conduce Curtea Supremă aşa cum el însuşi conducea Administraţia : cu grija de a nu răsturna nimic. Îi citise însă neatent dosarul. Warren era un om încăpăţînat. Dînd greş în cursa pentru preşedinţie, nu-i mai rămînea decît să-şi pună amprenta la Curtea Supremă.

La începutul secolului al XIX-lea, un remarcabil preşedinte al Curţii Supreme, John Marshall, transformase Curtea într-un tribunal însărcinat să menţină — în faţa preşedinţiei şi a Congresului — integritatea Constituţiei. Warren avea să se înscrie în această tradiţie. Cu cît Eisenhower părea să se complacă mai mult în imobilism, cu atît Warren părea să se încăpăţîneze în a lua o serie de hotărîri curajoase... Pentru mulţi, Warren era mai mult şi mai rău decît atît. El a transformat încetul cu încetul Curtea Supremă, cu cei nouă judecători ai săi în robă neagră, într-un fel de „Adunare constituantă permanentă", care încerca, prin interpretarea legii, să realizeze ceea ce nici guvernul nici Congresul nu reuşeau să înfăptuiască.

Este un om care poate fi dur şi chiar lipsit de milă, aşa cum a procedat după Pearl Harbour, cînd a hotărît să-i alunge din California pe toţi cetăţenii de origine japoneză. El nu este lipsit însă de umor. A dovedit-o cu prilejul faimoasei decizii din 1954, care a avut efectul unei lovituri de trăsnet. Statele din sud înţelegeau să menţină pentru copiii albi şi negri şcoli separate dar „egale". „Concepţia însăşi a separării este contrarie concepţiei de egalitate", a declarat Warren, calificînd această politică drept neconstituţională.

Ultima sa hotărîre reprezintă un fel de lovitură dată Congresului. Acesta adoptase de curînd o lege prin care se acordă negrilor dreptul de a locui în cartierele pe care şi le aleg. Printr-o decizie, Warren a reamintit întregii ţări că o lege de acest fel există încă din 1886, că ea interzice orice discriminare rasială în tranzacţiile imobiliare şi că... ea nu a fost niciodată aplicată.

Cu cîţiva ani în urmă, „John Birch Society" (asociaţie de extremă dreaptă — n. trad.) lansase un concurs în care se atribuia un premiu pentru cel mai bun eseu cu tema : „De ce trebuie să se obţină plecarea lui Warren". Avizat de acest lucru, preşedintele Curţii Supreme a răspuns surîzînd : „E o idee bună. Am să-i cer Ninei (doamna Warren) să participe la concurs. De fapt ea îmi cunoaşte slăbiciunile mai bine ca oricine".

„Oaie neagră" a segregaţioniştilor, Warren a fost multă vreme eroul liberalilor, care aclamau deciziile sale în favoarea egalităţii raselor şi a libertăţilor individuale, împotriva exceselor. Acest lucru a durat pînă în ziua cînd, în 1963, Johnson a avut ideea să-i încredinţeze ancheta privind asasinarea preşedintelui Kennedy şi a lui Lee Harvey Oswald. „Raportul Warren" avea să devină ţinta tuturor celor ce consideră că a fost vorba de un complot politic. Raportul a ajuns la concluzia că era vorba de actul unui dezechilibrat. Warren nu-i datora nimic lui Johnson, dar el a fost totuşi acuzat că a îndrumat activitatea comisiei într-un sens care i-a permis preşedintelui să scoată basma curată poliţia din Dallas, F.B.I.-ul şi C.I.A.

Mai de curînd, Curtea Supremă i-a nemulţumit profund pe liberali şi pe liderii negri atunci cînd a autorizat poliţia „să aresteze şi să percheziţioneze" orice individ cu aspect suspect, practică ale cărei victime sînt negrii. Foarte criticată a fost şi recenta decizie care decreta că, prin arderea livretelor militare, tinerii pacifişti comit un act ilegal ce nu poate fi echivalat cu o manifestare politică.

Succesorul lui Warren la preşedinţia Curţii Supreme, Abe Fortas, are 58 de ani. Avocat cu reputaţie, el a intrat în Curtea Supremă în 1965, înlocuindu-l pe Arthur Goldberg cînd acesta fusese numit reprezentant al S.U.A. la O.N.U. Fortas se numără printre cei care l-au sfătuit pe preşedintele Johnson să pună capăt bombardamentelor asupra R. D. Vietnam.

Emile GUIKOVATY

O demonstraţie a tineretului din Berlinul occidental împotriva politicii S.U.A. în Vietnam

Le Monde
PARIS

ÎNCERCARE DE FORŢĂ ÎN URUGUAY

ÎNCORDAREA creşte în Uruguay, unde ruptura apare totală între guvernul lui Pacheco Areco, care a făcut apel la forţele armate, şi sindicatele care au lansat recent un ordin de grevă generală.

Mica Republică Uruguay, strînsă între cei doi giganţi — brazilian şi argentinian — se bucura într-un trecut nu prea îndepărtat de o reputaţie justificată de stabilitate, pondere şi ordine. Instituţiile sale democratice, care imitau în parte pe acelea ale Confederaţiei Elveţiene, erau date drept exemplu regimurilor mai turbulente sau mai autoritare din America Latină. Puterea executivă avea un caracter colegial şi vechile partide tradiţionale — „colorado" şi „blanco" — care au luat naştere în zilele glorioase ale cuceririi independenţei, îşi împărţeau, fără patimi şi fără excese, răspunderile administraţiei. Uruguayul era una dintre puţinele ţări latino-americane în care militarii nu se gîndeau la preluarea puterii.

Dar această epocă a trecut. „Elveţia australă" înregistrează la rîndul ei o gravă criză economică, inflaţie, puternice greve, agitaţie generală, o paralizie a puterii şi o neliniştе socială provocată de reducerea rapidă a nivelului de trai al maselor largi, ceea ce duce la exacerbarea pasiunilor politice.

Cauza profundă a acestei răsturnări este simplă. Uruguayul şi-a clădit economia, imediat după cel de al doilea război mondial, pe vînzarea exclusivă a celor două produse de bază ale sale : carnea şi lîna. Dar dificultăţile provocate de modificările rapide ale pieţei internaţionale au lovit profund o ţară ai cărei conducători nu au avut timpul sau mijloacele de a opera o reconversiune dificilă. Ultimele statistici furnizate de organismele specializate ale O.N.U. arată că atît carnea cît şi lîna continuă să reprezinte capitolul esenţial al vînzărilor, în balanţa comerţului exterior al Uruguayului, care se aseamănă cu o întreprindere de familie insuficient adaptată concurenţei moderne. Pentru a face faţă acestor probleme noi şi arzătoare, uruguayenii au hotărît să abandoneze în mod provizoriu sistemul colegial de guvernămînt şi să revină la sistemul prezidenţial.

Ales ca preşedinte în noiembrie 1966, generalul Oscar Gestido avea să moară un an mai tîrziu, fără a fi avut răgazul să procedeze la reformele necesare. În schimb, presiunile Fondului Monetar Internaţional pentru o energică repunere în ordine a finanţelor uruguayene s-au exercitat cu mai multă vigoare asupra succesorului său, Jorge Pacheco Areco. Membru al partidului „colorado" — în teorie mai puţin „conservator" decît partidul „blanco", —

Pacheco Areco a intrat în conflict cu conducătorii mai liberali ai grupului său — Vasconcellos și Micheline.

Încercînd să reprime agitația crescîndă, Pacheco Areco a înmulțit în ultimele șase luni măsurile severe : dizolvarea mai multor organizații de stînga, interzicerea unor ziare, arestarea unor conducători sindicali și lideri politici. Blocarea salariilor, adoptarea unor „măsuri urgente de securitate" echivalente cu starea de asediu, înăsprirea cenzurii, mișcările de trupe în jurul capitalei, „rechiziționarea" funcționarilor publici, au sporit la extrem riposta conducătorilor sindicali.

De fapt, greva generală de acum cîteva zile a fost totală. Funcționarii au refuzat să dea ascultare ultimului apel guvernamental, care vorbea de posibilitatea „de a se aplica întreaga greutate a legii militare". Ulterior s-au semnalat mai multe sute de arestări la Montevideo, precum și noi măsuri privind cenzura presei. Este de așteptat deci o nouă escaladare a violenței.

LE FIGARO

PARIS

EVACUAREA KHE SANH-ULUI ERA INEVITABILĂ

A FOST NECESAR să abandoneze Khe Sanh-ul pentru ca autoritățile americane să descopere că „valoarea sa militară era nulă". „Baza de luptă" fusese constituită anul trecut, conform liniei strategiei americane de atunci. Era vorba de o poziție fortificată care servea drept adăpost micilor grupuri de „comando", specializate în infiltrări pe teritoriul advers.

Khe Sanh făcea parte din dispozitivul eșalonat de-a lungul paralelei 17, faimoasa „linie McNamara", a cărei lipsă de eficacitate a fost demonstrată cu prisosință în ultimele luni. În consecință, baza era greu de repliat fără să se repună în cauză o întreagă strategie de care fostul ministru al apărării, McNamara, și fostul comandant-șef, William Westmoreland, și-au legat numele : formula „a se menține pretutindeni".

Asediul, început la 21 ianuarie, a lipsit „baza" de funcția sa de „santinelă". El a obligat armata americană să depună un efort considerabil pentru a-i împiedica pe cei 6 000 de apărători ai bazei să cedeze asaltului a trei divizii care îi încercuiau. Într-un răstimp de 77 de zile, aviația S.U.A. a aruncat în jurul perimetrului bazei — 800 metri lărgime, 3 kilometri lungime — o cantitate de bombe egală cu aceea aruncată asupra Germaniei în ultimul an de război.

„Simbolul" psihologic și politic al Khe Sanh-ului a anulat importanța sa strategică. „Nu se va produce un Dien Bien Fu", promiseseră Westmoreland și președintele Johnson. Dar, în 7 aprilie, la Khe Sanh soseau „cavalerii aerului", urmați în scurtă vreme de infanteriștii marinei care, cu ajutorul buldozerelor, au redeschis șoseaua nr. 9. Începînd din acel moment, întrebarea dacă „baza de luptă" trebuie menținută era pusă — și de fapt, rezolvată.

Hotărîrea de a o evacua fusese luată. Era însă necesar să se aștepte momentul favorabil, pentru ca plecarea garnizoanei să nu apară ca o înfrîngere, în ciuda rezistenței bazei întărite și a ridicării asediului. Acest moment a venit. A venit pentru că acțiunea forțelor de eliberare a luat o asemenea amploare încît nu mai este posibil să fie lăsate în viitor baze izolate în junglă, rupte de orice legături. Cu atît mai mult cu cît menținerea lor nu influențează de fel dispozitivul advers.

În fața unei armate în plină ofensivă, forțele S.U.A. nu pot decît să se regrupeze. Westmoreland refuza să facă aceasta ; de aceea și ceruse întăriri de 100 000 de oameni. Neobținîndu-i, nu-i rămînea decît această alegere.

Jean-François CHAUVEL

Evacuarea Khe Sanh-ului. Și aici, strategia americană în Vietnam : „A se menține pretutindeni", a dat greș...

Gaston EYSKENS

primul ministru al Belgiei

Gaston Eyskens, care a izbutit, după o criză de peste patru luni, să formeze noul guvern belgian pe baza unui compromis intervenit între partidele socialist și social-creștin, are reputația unui „om al situațiilor dificile".

S-a născut la 1 aprilie 1905, în familia unui comerciant de textile din Lierre. Studiile de științe economice, financiare, sociale și politice l-au purtat de la Louvain în Statele Unite (Columbia, Harvard, Princeton, Yale), apoi la Londra și Geneva. În 1929 a obținut titlul de doctor în științe economice, iar în 1931 — pe cel de doctor în științe politice și sociale. Începînd din 1931, Gaston Eyskens este profesor de economie politică la Universitatea catolică din Louvain.

Considerat ca cel mai vechi parlamentar social-creștin din Cameră și Senat, Eyskens și-a început cariera politică în ziua aniversării sale din 1939, cînd a fost ales pentru prima oară deputat din partea orașului Louvain în parlamentul belgian.

Gaston Eyskens a ocupat de două ori postul de ministru de finanțe — în 1945, în cabinetul Van Acker, și în 1947, în guvernul Spaak. Tot în același an a fost guvernator al Băncii Internaționale pentru reconstrucție și dezvoltare, iar între 1947 și 1949 a ocupat postul de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Membru marcant al partidului social-creștin, Gaston Eyskens deține, din august 1949 pînă în martie 1950, postul de prim-ministru, iar din iunie pînă în august 1950 este ministru al economiei în guvernul Duvieusart. În 1951 devine vicepreședinte al Consiliului economic și social al Națiunilor Unite. Considerat ca o autoritate în rîndurile partidului social-creștin, apreciat pentru competența sa în materie de economie și pentru moderația sa în conflictul lingvistic, el a prezidat în 1958 și 1961 două guverne de coaliție P.S.C. — liberal.

Sarcinile noului cabinet nu se anunță ușoare deoarece, pentru a putea dura în actuala formă pînă la sfîrșitul anului, trebuie să-și asigure în primul rînd o majoritate satisfăcătoare în vederea votării bugetului, rămas în suspensie din pricina crizei ministeriale care a durat 132 de zile. Numeroși observatori sînt de părere că ideea unei formațiuni tripartite va reveni în actualitate, considerînd că numai astfel marile probleme ale țării (redresarea economică, conflictul lingvistic, problemele universitare etc.) vor putea fi rezolvate. În ce privește politica externă — care n-a jucat nici un rol în evoluția crizei ministeriale — ea va rămîne neschimbată.

A. M.

poșta redacției

ATENTATE ÎMPOTRIVA PREȘEDINȚILOR S.U.A.

Constantin Lungu, Arad. Într-un număr mai vechi am enumerat pe cei patru președinți ai S.U.A. asasinați și pe ceilalți patru președinți împotriva cărora s-au comis atentate neizbutite. Iată acum și detaliile acestor atentate. La 30 ianuarie 1835, un zugrav iresponsabil, Richard Lawrence, și-a îndreptat pistolul spre președintele **Andrew Jackson** și a apăsat de două ori pe trăgaci. Dar gloanțele nu au pornit. Încercarea de asasinat a avut loc la Capitoliul din Washington, în timp ce Jackson participa la funeraliile unui congressman. Agresorul, prins și dezarmat, a fost judecat dar găsit iresponsabil. Lawrence, care se considera rege al Statelor Unite, a fost închis în diferite ospicii pînă la moartea sa, în 1861. A doua victimă a fost președintele **Abraham Lincoln.** Asasinul, John Wilkes Booth, a tras în el la 14 aprilie 1865, în timp ce președintele se afla la teatrul din Washington. Booth, aderent îndîrjit al cauzei sudiste, complotase inițial doar să-l răpească pe președinte. După înfrîngerea sudului, ura l-a împins însă la crimă. Booth s-a strecurat prin coridorul teatrului pînă în loja nr. 7, în care Lincoln urmărea piesa „Vărul nostru american", și a tras un singur glonte, lovindu-l pe președinte în partea din spate a capului. Lincoln a murit în dimineața următoare. Booth a fost descoperit de trupele federale două săptămîni mai tîrziu, într-un hambar de tutun din Virginia, și a murit ucis de un glonte, în clădirea în flăcări. Patru dintre tovarășii săi de conspirație — Mary Surratt, Davey Harold, Lewis Paine și George A. Atzerodt — au fost spînzurați la 7 iulie, la închisoarea din Washington. Alți patru au fost condamnați la închisoare. **James A. Garfield** a fost al doilea președinte american care a murit de mîna unui asasin. A fost împușcat în spate în gara din Washington de către Charles Julius Guiteau, la 2 iulie 1881. Garfield a murit la 19 septembrie, în localitatea balneară Elberon, din New Jersey, unde fusese transportat pentru a se vindeca. Guiteau, aventurier politic și maniac religios, ajunsese la convingerea că Garfield refuză în mod intenționat să-l numească ambasador al Statelor Unite la Viena sau cel puțin să-i dea un post consular la Paris. În ziua de 2 iulie, dis-de-dimineață, Guiteau s-a trezit în camera pe care o ocupa într-o pensiune și a scris următoarea notă : „Moartea tragică a președintelui a reprezentat o necesitate tristă, dar ea va uni partidul republican și va salva republica". S-a dus apoi la gară, și-a lustruit ghetele, a angajat un birjar care să-l transporte la închisoare după săvîrșirea isprăvii, și-a examinat revolverul de calibrul 44 și și-a început pînda în camera de așteptare pentru femei. La orele 9,20 dimineața, Garfield, însoțit de secretarul de stat James G. Blaine, a sosit pe peron pentru a se urca în trenul care trebuia să-l ducă într-o vacanță de două săptămîni. Guiteau a păsit în spatele președintelui, care nu bănuia nimic, și a tras două gloanțe. Unul dintre gloanțe a sfîșiat, fără a provoca nici o rană, mîneca hainei, iar celălalt a zdrobit o vertebră, a tăiat o arteră importantă și s-a oprit în abdomen. Judecat la 14 noiembrie, Guiteau a încercat să simuleze nebunia. La un moment dat, acuzatul a strigat : „Sper într-o acțiune a Domnului care să arunce în aer tribunalul și juriul, dacă va fi necesar". Juriul nu a avut nevoie decît de cinci minute pentru a hotărî că este cu mintea întreagă și vinovat de asasinat. Guiteau a fost spînzurat în închisoarea districtuală, în după-amiaza zilei de 30 iunie 1882. **William McKinley** a fost doborît de glontele unui asasin la expoziția panamericană din Buffalo (statul New York), în după-amiaza zilei de 6 septembrie 1901. Gloanțele au fost trase de Leon F. Czolgosz. El își ascunsese revolverul sub o batistă cu care și-a bandajat mîna. McKinley, lovit de două ori în piept și în abdomen, a murit opt zile mai tîrziu de pe urma septicemiei și a cangrenei. Asasinul său — care aparținea mișcării anarhiste — a fost condamnat, după un proces de două zile, și electrocutat la închisoarea Auburn, la 45 de zile după moartea lui McKinley. Succesorul lui Garfield, **Theodore Roosevelt,** a făcut obiectul unei tentative de asasinat la Milwaukee, după ce părăsise Casa Albă și se afla în campanie electorală. La 14 octombrie 1912, John Nepomuk Schrank, proprietarul unei bodegi și al unui apartament din New York, care îl urmărise pe Roosevelt prin opt state, a tras un glonte asupra lui în timp ce fostul președinte se ridica să vorbească. Glontele l-a lovit pe Roosevelt în piept, dar a fost ușor deviat de un manuscris gros și de cutia ochelarilor, pe care le purta în buzunar. Roosevelt a continuat să-și țină cuvîntarea sa de 50 de minute, după care s-a îndreptat în grabă spre spital pentru tratament. Atentatorul a fost considerat iresponsabil și trimis într-un ospiciu, unde a murit în 1943. **Franklin D. Roosevelt** a fost și el pe punctul de a cădea victima unui asasinat la 15 februarie 1933, cu numai 17 zile înainte de a-și ocupa locul la Casa Albă. La Miami (Florida), Giuseppe Zangara, un zidar cu mintea bolnavă, care considera că pentru durerile sale cronice de stomac este vinovat oricine ocupă funcția de președinte, a tras cinci focuri de armă dintr-un revolver cumpărat de ocazie. El nu l-a atins pe Roosevelt, dar unul din gloanțe l-a rănit mortal pe primarul orașului Chicago, Anton Cermak, iar celelalte patru au rănit alte persoane în parcul din golful Biscayne. Zangara a fost electrocutat la închisoarea de stat din Raiford, după ce o comisie medicală l-a declarat răspunzător de faptele sale... Succesorul lui Roosevelt, **Harry Truman,** a fost și el obiectul unei încercări de asasinat care s-a transformat într-un schimb de focuri de armă pe Avenue Pennsylvania din Washington, la 1 noiembrie 1950. Au încercat să-l ucidă doi membri fanatici ai mișcării naționaliste portoricane, Oscar Collazo și Griselio Torresola, care considerau că, asasinîndu-l pe Truman, vor da un aspect mai dramatic cauzei lor. Înarmați cu revolvere, Collazo și Torresola au încercat să intre cu forța la Blair House, unde locuia Truman în timpul renovării Casei Albe. În timp ce oamenii reveneau la lucru, iar Truman se odihnea în apartamentul de la etaj, cei doi agresori au deschis focul asupra oamenilor din gardă și din serviciul secret, la orele 2,20 după-amiază. Cînd a încetat zgomotul armelor de foc, Torresola zăcea mort la intrarea în Blair House, împreună cu un polițist al Casei Albe, Leslie Coffelt. Collazo a fost condamnat la închisoare pe viață. Și, în sfîrșit, la 22 noiembrie 1963, a fost ucis la Dallas președintele **John F. Kennedy.**

SITUAȚIA TERITORIULUI SABAH

V. Caragea, București. Litigiul dintre Malayezia și Filipine în legătură cu statul Sabah, care face parte din Federația Malayeză, nu a fost încă rezolvat. Problema a fost supusă Tribunalului Internațional de la Haga de guvernul filipinez, care ar dori ca trei sferturi din statul Sabah să intre sub suveranitatea sa. Simultan, la Bangkok au loc tratative malayezo-filipineze pe aceeași temă.

PLANUL YOUNG

Valeriu Sima, comuna Mărgău, județul Cluj. „Planul Young" poartă numele expertului american Owen Young, președintele comitetului care a stabilit modalitățile de plată a reparațiilor datorate de Germania după primul război mondial.

Zsolt Kövessi, Călan. Observațiile dv. sînt întemeiate. De altfel, după cum ați văzut, în revista noastră denumirea spitalului din Los Angeles a apărut corect : „Bunul samaritean". În ceea ce privește însă termenii care desemnează unele specializări medicale, ei pot fi adesea întîlniți în două versiuni : imunolog și imunologist, ortoped și ortopedist etc.

Paraschiv Popa, Galați. 1) Nava-spion „Pueblo" continuă să fie reținută de autoritățile R. P. D. Coreene. 2) Biografia secretarului general adjunct al O.N.U. Narasimban a fost prezentată cu prilejul publicării interviului acordat revistei noastre. 3) „Lumea" apare cu începere din noiembrie 1963.

E. Cusa, Sibiu. Scrisoarea publicată în nr. 26 era o completare la cea apărută într-un număr precedent în legătură cu vizita lui Louis Barthou la București. Prima scrisoare conținea toate datele solicitate de dv.

Constantin Pătuță, Cluj. Sugestiile dv. în legătură cu rubricile „Reportaj pe glob" și „Puncte de vedere" sînt binevenite. Nu avem însă pentru moment în vedere sporirea numărului paginilor revistei.

Mihai Pîrvan, elev, Huși. Vă acceptăm cu plăcere printre prietenii revistei noastre și așteptăm să ne mai scrieți. Nu obișnuim însă să răspundem la probleme care fac parte din programul școlar.

Gheorghe Zaslo, comuna Chișinău-Criș, județul Arad. Ca vechi cititor al revistei noastre știți, fără îndoială, că nu obișnuim să furnizăm răspunsurile la întrebările formulate în cadrul diverselor concursuri cu premii.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Garnitura de hol

NORMA

Garnitura de hol NORMA, suplă, elegantă, modernă, este un produs superior pe care îl recomandăm atenției dumneavoastră.

Creație a Întreprinderilor MINISTERULUI ECONOMIEI FORESTIERE, avînd o construcție simplă și dimensiuni convenabile, garnitura de hol NORMA îndeplinește toate condițiile unui produs superior.

Preț de vînzare:

CANAPEA EXTENSIBILĂ 1 951

FOTOLII 1 200 (2 buc)
MĂSUȚA 258 lei

TÎRGUL DE VARĂ

Reduceri pînă la 30%

LA TOATE NOUTĂȚILE SEZONULUI

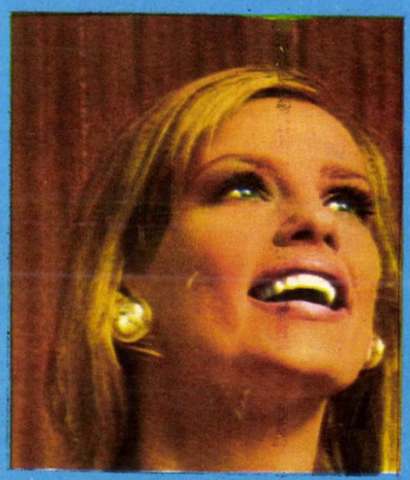

SORTIMENT BOGAT
PREȚURI REDUSE :

ROCHII
BLUZE
CĂMĂȘI
PIJAMALE
HALATE
IMPERMEABILE
PARDESIE
COSTUME-BAE
CONFECȚII PLAJĂ
PANTALONI-VARĂ
PĂLĂRII
ȘEPCI
BĂȘTI
ȘOSETE
CRAVATE
SACOȘE

— ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI MĂTASE
— ÎNCĂLȚĂMINTE DE VARĂ

IULIE — AUGUST
1968

Lei 2

Noua legislatură franceză

reportaj pe glob

ÎNTRE ATLAS ŞI OCEAN

DE LA TRIMIŞII NOŞTRI

PARIS

Vietnamul şi sensul acordurilor din iulie 1954

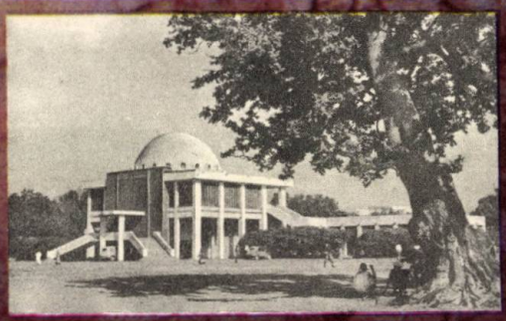

BAMAKO

Dialoguri despre Mali

STOCKHOLM

Profiluri politice

30
joi 18 iulie
1968

lumea

CONDUCĂTORII DE PARTID ŞI DE STAT ÎN VIZITĂ LA NOUA CETATE A SIDERURGIEI ROMÂNEŞTI

Primire entuziastă pe străzile oraşului Galaţi

În timpul vizitei la Combinatul siderurgic

lumea

Nr. 30 (247) 18 IULIE 1968

sumar

2 „SÎNTEM FERM CONVINSI CĂ NĂZUINȚELE DE PERFECȚIONARE CONTINUĂ A ORÎNDUIRII SOCIALISTE, ASPIRAȚIILE FORȚELOR PROGRESISTE DE PRETUTINDENI VOR FI VICTORIOASE"
Din cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la mitingurile de la Galați și Brăila

4 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

7 În spiritul colaborării frățești, al stimei și încrederii reciproce. *Ion Florescu*
8 *Corespondență din Paris.* Probleme ale noului cabinet. *Georges Dascal*
10 La redeschiderea lucrărilor Comitetului celor 18. *Sergiu Verona*
11 *Corespondență din Stockholm.* Opoziția în căutarea alternativei. *Felicia Antip*
20 *Corespondență din Bamako.* Dialoguri despre Mali. *Corneliu Vlad*

INTERVIURI, DECLARAȚII

6 HABIB BOURGUIBA, președintele Republicii Tunisiene
9 XUAN THUY, conducătorul delegației R.D. Vietnam la convorbirile de la Paris
18 De vorbă cu cinci parlamentari chilieni

SINTEZE

13 Respectarea suveranității, principiu de bază al relațiilor dintre state. *Conf. dr. Gheorghe Moca*

REPORTAJ PE GLOB

16 Între Atlas și Ocean. *Constantin Florea*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

22 „Disciplina puterii" în concepția lui George Ball. *Eugen Preda*

SERIAL

25 „Războiul alcoolului" (3) *Nicolae Minei*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 Borba, Corriere della Sera, The Christian Science Monitor, Süddeutsche Zeitung

PROFIL

30 MAURICE JACQUES COUVE DE MURVILLE, primul ministru al Franței

POȘTA REDACȚIEI (31)

În acest număr

Interviuri în exclusivitate pentru „Lumea"

Habib Bourguiba

președintele Republicii Tunisiene

pag. 6

Xuan Thuy

conducătorul delegației R. D. Vietnam la convorbirile de la Paris

pag. 9

Corespondenții și trimișii noștri speciali transmit de la :

PARIS

Problemele noului cabinet

pag. 8

STOCKHOLM

Opoziția în căutarea alternativei

pag. 11

BAMAKO

Dialoguri despre Mali

pag. 20

Reportaj pe glob

Între Atlas și Ocean

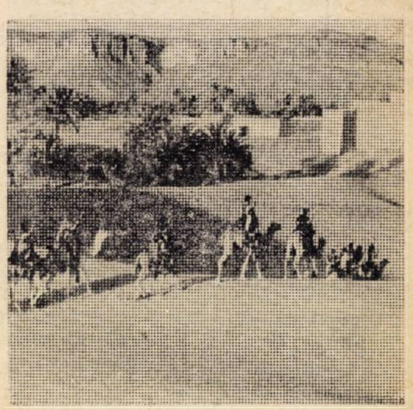

pag. 16

Serialul „Războiul alcoolului"

15 gloanțe de pistol-mitralieră

pag. 25

Din cuvîntările rostite de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU la mitingurile de la Galaţi şi Brăila

Începutul acestei săptămîni a prilejuit locuitorilor cîtorva aşezări de pe malul Dunării o nouă entuziastă şi fructuoasă întîlnire cu conducătorii partidului şi statului nostru. Tovarăşii Nicolae Ceauşescu, Ion Gheorghe Maurer, Paul Niculescu-Mizil, Virgil Trofin, Ilie Verdeţ au făcut o vizită de lucru în municipiile Galaţi şi Brăila, pentru a examina felul cum se înfăptuiesc obiectivele economice stabilite de Congresul al IX-lea al partidului, pentru a discuta cu conducătorii organelor de partid şi de stat, ai întreprinderilor şi instituţiilor locale, cu muncitori, tehnicieni, ingineri şi alţi oameni ai muncii despre problemele actuale şi perspectivele de dezvoltare pe tărîm economic şi urbanistic-edilitar.

Conducătorii de partid şi de stat au dat o înaltă apreciere realizărilor obţinute de oamenii muncii din aceste localităţi şi au făcut recomandări preţioase privind activitatea de viitor. Cu prilejul vizitei, în oraşele Galaţi şi Brăila au avut loc însufleţite mitinguri, la care au participat zeci de mii de locuitori. La aceste mitinguri a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

Reproducem din cuvîntările rostite de tovarăşul Nicolae Ceauşescu capitolele privitoare la poziţia ţării noastre în principalele probleme internaţionale actuale. (Din cuvîntarea rostită la Galaţi — pag. 2, la Brăila — pag. 3).

Aşa cum am spus, noi acordăm o mare importanţă colaborării cu ţările socialiste în domeniul economic. Punem în centrul politicii noastre internaţionale colaborarea cu ţările sistemului mondial socialist, considerînd că în această colaborare, bazată pe relaţiile noi, socialiste, între naţiuni eliberate de asuprire şi exploatare, stă viitorul întregii omeniri. Aceasta prefigurează viitorul în care întreaga omenire va fi eliberată de exploatarea socială şi naţională, în care toate naţiunile socialiste se vor putea dezvolta multilateral, în cele mai diverse domenii de activitate. Punem, de asemenea, în politica noastră externă un accent deosebit pe relaţiile cu toate statele lumii, considerînd că trebuie să găsim mijloacele şi căile de dezvoltare a colaborării paşnice între popoare, de excludere a războiului ca mijloc de rezolvare a problemelor litigioase dintre state. Ştiţi că datorită promovării acestei politici, ţara noastră şi-a cîştigat, pe drept cuvînt, un mare prestigiu şi o mare autoritate în lume. Sîntem ferm hotărîţi să militäm şi în continuare în acest spirit pentru a ne aduce contribuţia activă la întărirea colaborării frăţeşti cu ţările socialiste, la lărgirea colaborării cu toate statele lumii, la apărarea păcii şi securităţii, văzînd în aceasta îndeplinirea năzuinţelor profunde ale naţiunii noastre socialiste.

Noi considerăm că trebuie să acţionăm cu toată fermitatea pentru a se ajunge la înfăptuirea dezarmării şi îndeosebi a dezarmării nucleare. Este necesar să se creeze condiţii pentru lichidarea bazelor militare străine de pe teritoriul altor state, să se ajungă la înfăptuirea securităţii europene şi, o dată cu aceasta, la părăsirea de către trupele străine a teritoriului altor ţări. Menţinerea unor asemenea situaţii anacronice constituie o cauză a încordării, împiedică buna colaborare între popoare. Este necesar să ajungem la desfiinţarea blocurilor militare. Se ştie că blocul agresiv N.A.T.O. a fost creat cu scopuri imperialiste ; transformările care au avut loc în lume cer ca acest bloc să dispară cît mai curînd ; el constituie o piedică în calea destinderii internaţionale. Se ştie că Tratatul de la Varşovia a fost creat ca rezultat al existenţei blocului agresiv N.A.T.O., dar încă la crearea sa ţările socialiste s-au angajat ca, o dată cu dispariţia blocului agresiv N.A.T.O., să desfiinţeze şi Tratatul de la Varşovia. În acest sens, considerăm că trebuie să acţionăm în spiritul Declaraţiei semnate la Bucureşti acum doi ani de statele participante la Tratatul de la Varşovia. Este şi de înţeles, tovarăşi, că securitatea europeană, crearea relaţiilor pe baza respectului independenţei, suveranităţii, neamestecului în treburile interne nu sînt compatibile cu existenţa de baze străine şi trupe străine pe teritoriul altor state, de blocuri militare. Trebuie să acţionăm în direcţia lichidării reziduurilor războiului rece cu toată fermitatea şi hotărîrea. Ştim că sînt forţe reacţionare imperialiste care se opun tendinţelor de destindere. Sarcina noastră, a comuniştilor, a ţărilor socialiste, a forţelor antiimperialiste de pretutindeni este să acţionăm pentru demascarea lor, să asigurăm înfăptuirea securităţii în Europa. Tratatul de la Varşovia a fost conceput la înfiinţarea sa ca un instrument de apărare colectivă a ţărilor membre împotriva unui atac, a unei agresiuni imperialiste. Nici un moment şi nici o dată nu am conceput Tratatul de la Varşovia ca un motiv de a justifica un amestec în treburile interne ale altor state. Noi considerăm că este datoria şi răspunderea fiecărui popor, a fiecărui partid să-şi organizeze viaţa internă corespunzător condiţiilor concrete şi aspiraţiilor lor ; nimeni nu poate ridica pretenţia că este deţinătorul adevărului universal sau al unei anumite metode universale în construcţia socialistă şi că cine nu le urmează se abate de la socialism. Numai respectarea dreptului fiecărui partid, al fiecărui popor de a edifica socialismul corespunzător condiţiilor concrete în care îşi desfăşoară activitatea ajută cauzei socialismului, întăririi unităţii ţărilor socialiste.

Iată de ce poporul nostru, Partidul Comunist Român nu împărtăşesc părerea acelora care manifestă îngrijorare faţă de ceea ce se întîmplă în Cehoslovacia şi care consideră că trebuie să se intervină în procesele de perfecţionare a societăţii socialiste ce au loc în Cehoslovacia. Noi avem deplină încredere în Partidul Comunist Cehoslovac, în clasa muncitoare, în ţărănimea, în intelectualitatea, în popoarele ceh şi slovac şi sîntem convinşi că sub conducerea partidului lor comunist, a conducerii de partid şi de stat, vor şti să edifice socialismul în Cehoslovacia corespunzător năzuinţelor şi aspiraţiilor lor. Le dorim din toată inima succes.

Dorim, de asemenea, să exprimăm solidaritatea noastră cu partidele comuniste şi popoarele din toate ţările socialiste, să le urăm succese tot mai mari în edificarea socialismului şi comunismului în patriile lor.

Avem relaţii largi cu multe partide comuniste şi muncitoreşti, cu un număr tot mai mare de mişcări de eliberare naţională, cu alte forţe progresiste de pe tot globul pămîntesc. Afirmăm cu toată tăria şi cu toată convingerea că trebuie să acţionăm uniţi pentru întărirea forţei şi coeziunii mişcării comuniste, a tuturor forţelor progresiste şi antiimperialiste, pentru a asigura pacea şi libertatea popoarelor din întreaga lume. În aceasta constă garanţia victoriei luptei antiimperialiste.

Sîntem ferm convinşi că năzuinţele de perfecţionare continuă a orînduirii socialiste, că aspiraţiile forţelor progresiste de pretutindeni vor fi victorioase. Avem convingerea că nu există forţă în lume în stare să readucă într-o ţară unde a învins socialismul puterea capitaliştilor şi moşierilor ; nu există popor care, după ce şi-a cucerit prin luptă libertatea, să fie gata să se predea, să-şi lege mîinile şi să intre din nou sub jugul capitaliştilor şi moşierilor. Sîntem convinşi că popoarele vor şti să dejoace toate manevrele cercurilor imperialiste, să impună pacea în întreaga lume.

M-am referit la toate acestea, aici la Galaţi, tocmai sub impresia celor ce am spus la început, a acestei măreţe opere industriale, a acestei uriaşe cetăţi, a acestui fluviu viu al oamenilor construcţiei socialiste în care stă garanţia victoriei socialismului şi comunismului. Ştiu că la fel ca dv. gîndeşte întregul nostru popor, ca dv. gîndesc popoarele din toate ţările frăţeşti care construiesc orînduirea nouă, şi de aceea avem încredere deplină în victoria cauzei socialismului şi comunismului în lume.

„Sîntem ferm convinşi că năzuinţele de perfecţionare continuă a orînduirii socialiste, aspiraţiile forţelor progresiste de pretutindeni vor fi victorioase“

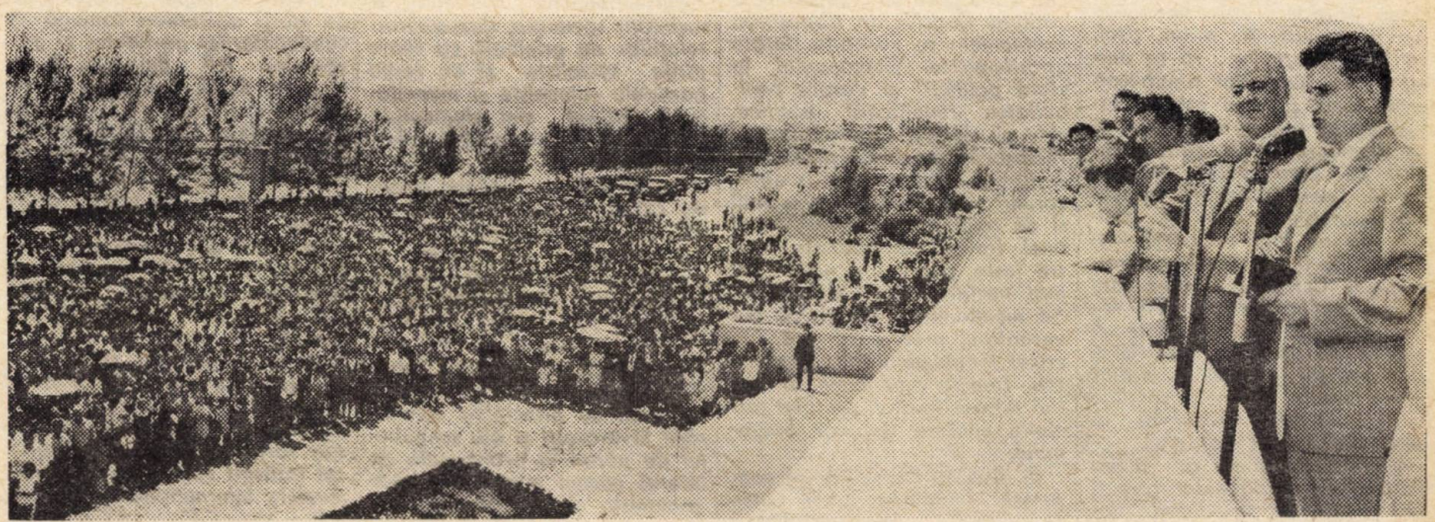

La mitingul de la Brăila

Preocupîndu-ne de înflorirea patriei noastre socialiste, noi acţionăm în acelaşi timp pentru dezvoltarea colaborării şi cooperării internaţionale cu toate ţările frăţeşti socialiste, văzînd în aceasta garanţia întăririi prestigiului socialismului în lume, a forţei sale, a capacităţii sale de a asigura pacea. Noi ştim că cu cît fiecare ţară socialistă devine mai puternică, obţine succese mai mari în dezvoltarea sa economico-socială, cu atît mai puternic este întregul sistem mondial al socialismului ; considerăm de aceea ca o obligaţie fundamentală a noastră, a comuniştilor, a fiecărui partid comunist, să pună pe primul plan rezolvarea problemelor construcţiei socialiste în propria ţară, aceasta reprezentînd una din îndatoririle principale ale solidarităţii internaţionale.

Este cunoscut că România dezvoltă relaţii de colaborare şi cooperare cu toate ţările lumii, fără deosebire de orînduire socială, fiind convinsă că în felul acesta îşi aduce contribuţia la cauza prieteniei şi colaborării între popoare, la cauza păcii mondiale.

Ţara noastră, întregul popor român şi-a exprimat şi îşi exprimă solidaritatea deplină cu poporul vietnamez, care îşi apără independenţa naţională împotriva agresiunii imperialiste. Noi dorim din toată inima ca Republica Democrată Vietnam, ca poporul vietnamez să obţină succese în această luptă eroică. Am fi bucuroşi să se ajungă la rezultate pozitive în cadrul tratativelor care au loc la Paris între Statele Unite ale Americii şi Republica Democrată Vietnam, creîndu-se astfel condiţii pentru rezolvarea definitivă a problemei vietnameze, prin încetarea definitivă a bombardamentelor asupra R.D. Vietnam, prin asigurarea dreptului poporului vietnamez de a-şi rezolva problemele interne fără nici un amestec din afară. Ne pronunţăm totodată pentru rezolvarea, pe baza rezoluţiei adoptate de Organizaţia Naţiunilor Unite, a conflictului din Orientul Apropiat, considerînd că restabilirea definitivă a păcii este în interesul tuturor popoarelor din această zonă, le asigură posibilitatea concentrării eforturilor pentru dezvoltarea economică şi socială. Ne pronunţăm pentru găsirea căilor celor mai potrivite în vederea înfăptuirii securităţii europene, pentru aşezarea relaţiilor dintre naţiunile acestui continent pe baze noi, ale respectului suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi şi neamestecului în treburile interne. Pe acest temei se poate crea adevărata securitate europeană, colaborarea paşnică fiind în avantajul tuturor naţiunilor continentului nostru.

Ştim că pe calea înfăptuirii păcii şi aspiraţiilor de dreptate socială şi naţională a popoarelor mai există greutăţi, că cercurile imperialiste, reacţiunea încearcă să menţină şi să-şi întărească dominaţia asupra altor popoare.

Condiţia principală a victoriei popoarelor în lupta împotriva pericolului unui nou război mondial, împotriva reacţiunii internaţionale, este realizarea unităţii tuturor forţelor antiimperialiste şi, în primul rînd, a partidelor comuniste şi muncitoreşti, detaşamentele cele mai avansate, mai combative, ale omenirii progresiste.

Sîntem încredinţaţi că, unite, forţele antiimperialiste pot respinge orice acţiune a imperialiştilor. Noi avem ferma convingere că ţările care construiesc socialismul, popoarele care au scuturat pentru totdeauna jugul moşierilor şi capitaliştilor, care şi-au cucerit atît libertatea socială cît şi independenţa naţională, vor şti să-şi apere şi să-şi consolideze măreţele lor cuceriri revoluţionare, să asigure progresul neîncetat al societăţii socialiste, comuniste, cea mai dreaptă societate din lume. Avem încredere deplină în popoarele tuturor ţărilor socialiste, în partidele comuniste ale ţărilor socialiste ; un popor care prin luptă şi-a cucerit independenţa, prin luptă a răsturnat jugul asupritorilor, ştie să-şi menţină cuceririle. Sîntem convinşi că nu există forţă în lume în stare să poată abate poporul unei ţări socialiste de pe calea pe care a pornit, de pe calea socialismului şi comunismului. Iată de ce partidul nostru, poporul român, îşi exprimă solidaritatea deplină cu poporul frate cehoslovac, cu partidul său comunist, fiind convinşi că, sub conducerea comuniştilor, a conducerii de partid şi de stat, poporul cehoslovac va şti să respingă orice încercare de a lovi în interesele socialismului, orice atentat la cuceririle sale revoluţionare, asigurînd mersul hotărît înainte spre victoria deplină a socialismului în Cehoslovacia.

săptămîna

în telegrame

Washington

POATE FI ALTCEVA DECÎT HUMPHREY CONTRA NIXON?

Se zice că jocurile ar fi făcute, în sensul că atît vicepreședintele Humphrey cît și ex-vicepreședintele Nixon și-ar fi asigurat majoritatea necesară de delegați la convențiile celor două partide, care vor avea loc în august. Ar urma, deci, ca bătălia urnelor să se dea între un candidat republican prea vechi și prea adesea învins ca să inspire entuziasm și un democrat prea strîns asociat cu Administrația Johnson ca să permită soluții radical noi la probleme care au apărut sau au luat proporții tocmai în perioada numitei administrații. Cel de al treilea candidat, democratul din sud, rasist, George Wallace, pare să profite de lipsa de atracție a rivalilor săi pentru a cîștiga ceva teren : ultimele sondaje îi atribuie între 10 și 20 la sută din totalul voturilor.

Tocmai sondajele ar putea să dea de gîndit celor care îi vor alege pe candidați, deoarece ele arată că oamenii politici cu cea mai largă audiență nu sînt și preferații politicienilor de profesie din aparatele celor două partide. Eugene McCarthy este, arată sondajele, singurul democrat care ar putea în prezent să înfrîngă orice candidat republican ; Humphrey ar fi la egalitate cu Rockefeller chiar dacă, limitînd ancheta la alegătorii democrați, el numără acum ceva mai mulți simpatizanți decît McCarthy. De asemenea, dintre republicani, Rockefeller este cel mai bine plasat față de ansamblul alegătorilor — și se poate aprecia că guvernatorul statului New York nu va abandona lupta, un indiciu în acest sens constituindu-l recentul „plan de pace în Vietnam", destinat să marcheze interesul guvernatorului pentru un subiect pe care candidații, oricare ar fi ei, nu vor putea pînă la urmă să-l evite. Planul lui Rockefeller nu este extrem de clar și nu pare să reprezinte o cotitură decisivă în abordarea problemei : se vorbește despre „participarea Vietcongului la viața politică" și despre posibilitatea reunificării pașnice, dar și despre „dezescaladare reciprocă" (ceea ce presupune tratarea nediferențiată a agresorului și a victimei agresiunii) și de rolul de supraveghere al unei forțe internaționale neutre (este, poate, punctul cel mai neclar, mai discutabil). Să menționăm, totuși, că guvernatorul precizează că, în cazul inaplicabilității planului său, trupele americane ar trebui retrase treptat, predînd sarcinile militare trupelor Saigonului.

În discursuri care vor să contureze imaginea unui „nou Humphrey", vicepreședintele s-a referit la „participarea" unui număr cît mai mare de cetățeni la soluționarea unor probleme interne și la „condițiile din lume" care „s-au schimbat, cerînd noi priorități, o nouă politică și un nou sens al scopurilor angajamentelor noastre". El și-a declarat, de asemenea, interesul pentru „relațiile Est-Vest, cel mai important domeniu al reconcilierii". Humphrey a anunțat desemnarea unui corp de consilieri în problemele externe și — probabil pentru a atenua impresia că regizează de pe acum Convenția națională democrată — a precizat că va accepta candidatul la vicepreședințe care îi va fi stabilit la Chicago.

Praga

ACTUALITATE CEHOSLOVACĂ

Perfecționarea continuă a societății socialiste, dezvoltarea relațiilor de prietenie cu toate țările socialiste și cu toate partidele comuniste și muncitorești frățești sînt elementele principale ale actualității cehoslovace.

La 12 iulie — anunță agenția C.T.K. — Prezidiul C.C. al P.C. din Cehoslovacia a discutat proiectele de răspuns la scrisorile primite din partea conducerilor Comitetelor Centrale ale P.C. Bulgar, P.M.S.U., P.S.U.G., P.M.U.P. și P.C.U.S. Prezidiul C.C. al P.C. din Cehoslovacia și-a reafirmat fidelitatea față de principiile colaborării tovărășești și ale schimbului de păreri în problemele de interes comun pentru partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste și din toate celelalte țări. În acest sens, așa cum informa C.T.K., Prezidiul a luat hotărîrea să propună partidelor frățești întîlniri bilaterale în cadrul cărora reprezentanții lor să se informeze reciproc despre politica actuală a partidelor lor. Asemenea întîlniri, după părerea Prezidiului C C. al P.C. din Cehoslovacia, vor crea condiții pentru întîlniri mai largi în viitor. Prezidiul, a anunțat C.T.K., va informa despre poziția sa conducerile partidelor frățești prin scrisori care vor conține și invitația la întîlniri bilaterale pe teritoriul Cehoslovaciei.

Tot săptămîna trecută, în încheierea consfătuirii pe țară a lucrătorilor comitetelor naționale, a vorbit președintele guvernului, Oldrich Cernik. Referindu-se la existența unor forțe care ar pune în primejdie procesul de democratizare socialistă, președintele guvernului cehoslovac a afirmat că, pentru a imobiliza acele forțe, „este necesar să rezolvăm problemele vitale din economia noastră, să creăm garanții sociale, să desfășurăm o politică sinceră și deschisă în fața poporului". De asemenea, O. Cernik a spus : „Vrem să dezvoltăm prietenia și colaborarea pe principiile egalității în drepturi și ale neamestecului, în așa fel încît rezultatul acestei activități neformale și nedemagogice să devină adevărata consolidare a prieteniei. Ne îndeplinim obligațiile politice, economice și militare față de țările socialiste și Tratatul de la Varșovia, deoarece sîntem prietenii acestora, iar ele trebuie să aibă încredere în acest lucru".

După cum anunță agenția C.T.K., la 16 iulie a avut loc o nouă ședință a Prezidiului C.C. al P.C. din Cehoslovacia. În comunicatul dat publicității se spune : Prezidiul C.C. al P.C.C. a primit în timpul ședinței sale de marți scrisoarea comună a conducătorilor partidelor și guvernelor R.P. Bulgaria, R. P. Ungare, R. D. Germane, R. P. Polone și U.R.S.S. de la recenta lor întîlnire de la Varșovia. Prezidiul P.C.C. a luat cunoștință de conținutul scrisorii și își pregătește cu mare chibzuință răspunsul său care urmează a fi discutat la viitoarea ședință din zilele imediat următoare. Totodată, Prezidiul C.C. al P.C.C. pregătește un complet de propuneri în legătură cu asigurarea schimbului de opinii cu privire la problemele politice actuale și la acțiunile de viitor ale partidelor din țările socialiste, în interesul întăririi unității mișcării comuniste internaționale.

Prezidiul C.C. al P.C.C. constată că întîlnirea reprezentanților celor cinci partide și țări frățești de la Varșovia a avut loc fără participarea Partidului Comunist din Cehoslovacia.

Prezidiul declară din nou că P.C.C. se situează ferm pe pozițiile marxism-leninismului și că evoluția socialistă în țară este determinată de programul de acțiune și de hotărîrile plenarei din mai a C.C. al P.C. din Cehoslovacia și le va îndeplini în mod consecvent. În acest efort conștient el se bazează pe sprijinul larg al tuturor categoriilor poporului și al întregului Front Național, pe participarea activă a comuniștilor, așa cum au confirmat recent conferințele extraordinare raionale și regionale ale partidului. Partidul continuă linia politică de pregătire a congresului extraordinar. El este conștient că în actualul proces politic acționează atît forțe conservatoare, cît și de opoziție de dreapta care încearcă să abuzeze de procesul de democratizare împotriva partidului și împotriva socialismului.

P.C. și poporul cehoslovac rămîn credincioși liniei de strînsă prietenie și colaborare cu Uniunea Sovietică și cu țările socialiste, solidarității cu mișcarea comunistă și revoluționară din lume, luptei pentru pace și împotriva imperialismului, așa cum a fost de multe ori formulat — în perioada de după ianuarie — în mod

Demonstrație de solidaritate cu poporul vietnamez pe străzile Genevei

destul de clar în hotărîrile P.C.C., în acțiunile guvernului și ale tuturor organizațiilor Frontului Național.

Prezidiul C.C. al P.C.C. și-a exprimat convingerea că respectarea principiilor răspunderii fiecărui partid pentru politica din țara proprie și înțelegerea tovărășească reciprocă creează condițiile pentru dezvoltarea nestingherită a relațiilor dintre țările socialiste. El a reafirmat hotărîrea sa de a contribui prin inițiative la întărirea legăturilor de alianță cu statele membre ale Tratatului de la Varșovia, la dezvoltarea colaborării economice în cadrul C.A.E.R., la progresul tuturor țărilor comunității socialiste mondiale.

Madrid

TÎRGUIALĂ PENTRU BAZE

Presa spaniolă comentează amplu negocierile duse la Washington de ministrul de externe, Fernando Maria de Castiella, în legătură cu statutul bazelor americane din Spania. Comentariile se ocupă în special de prețul pe care ar trebui să-l obțină Madridul pentru menținerea unor baze aeriene și navale „de care N.A.T.O. beneficiază, dar care pentru Spania constituie un risc fără a primi în schimb compensații". Corespondentul la New York al cotidianului madrilen „Pueblo" scria în acest sens : „Americanii au recunoscut că-i interesează menținerea acestor baze pe teritoriul Spaniei ; se pune însă și problema prețului".

Se apreciază la Madrid că ministrul de externe spaniol va lega menținerea bazelor de mai multe condiții. Unele privesc obligațiile militare ale S.U.A. (încă înainte de negocieri fusese elaborat un program ambițios de reechipare a armatei spaniole) ; o alta se referă la statutul militarilor americani aflați în Spania (autoritățile locale doresc ca aceștia să fie răspunzători, pentru delictele comise, în fața tribunalelor spaniole). În sfîrșit, o ultimă condiție — cu totul nemilitară — ar fi ca politica de restrîngere a cheltuielilor și investițiilor în dolari, inițiată de Administrația Johnson cu cîteva luni în urmă, să nu fie aplicată, în toate rigorile ei, Spaniei — țară care, se subliniază la Madrid, „nu a primit nici un singur dolar în cadrul planului Marshall". Argumentul de ordin istoric nu pare destinat să facă o impresie deosebită ; poate tot celălalt, al bazelor...

Saigon

ATACURI ÎN DELTĂ ALERTĂ LA SAIGON...

Începutul acestei săptămîni — și al vizitei-inspecție întreprinse de ministrul american al apărării, Clark Clifford, la Saigon — a coincis cu o serie de acțiuni ofensive ale F.N.E. în regiunile din centrul și, mai ales, sudul țării. Mai multe unități americane au fost atacate prin surprindere în delta Mekongului, suferind pierderi însemnate ; aceasta în timp ce tactica mobilității — care, dacă ținem seama că a început prin evacuarea Khe Sanhului, pare să fie mai mult „a evitării angajărilor" — avusese ca rezultat temporar în bilanțul săptămînii precedente un număr mai redus de morți americani. În același timp, la Saigon s-a dat alerta, autoritățile americane apreciind că s-au produs „noi infiltrări" ale patrioților în capitala sud-vietnameză ; este îndoielnic însă că măsurile de precauție, a căror eficiență a fost suficient dovedită, ar putea împiedica o nouă bătălie a Saigonului.

Sînt fapte de care va trebui să ia cunoștință și ministrul american al apărării Clifford. Vizita sa „de inspecție" are și un caracter de informare, cu atît mai mult cu cît din Vietnamul de sud el va pleca direct la Honolulu pentru a participa la întîlnirea Johnson—Thieu.

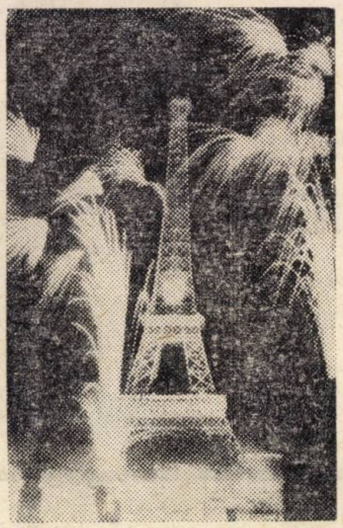

Paris, 14 iulie

Bagdad

ÎN NOAPTEA DE MARȚI SPRE MIERCURI

„Ne îndreptăm împotriva răului, pentru ca pacea și dreptatea să domnească" ; cu acest verset din Coran începea primul comunicat al Consiliului comandamentului revoluției, care a preluat puterea în Irak, fără vărsare de sînge, în noaptea de marți spre miercuri. Numele liderilor acțiunii nu erau cunoscute în cursul dimineții de miercuri. Se anunțase însă ralierea la această mișcare a unor comandanți militari : generalii Saad al Hardan, adjunct al comandantului regiunii militare Bagdad, Nassif Samarai, comandant al primei divizii, Adnan Abdel Jalil, comandantul diviziei a doua, Mohamed Noury Khalil, comandant al diviziei a cincea, Hassan al Nakid, comandantul unităților aflate în Iordania. Aviația și-a declarat sprijinul față de lovitură, la care se afirmă că a participat chiar și garda prezidențială. Regimul precedent este acuzat de incompetență, corupție, lipsă de vigilență, tărăgănare în rezolvarea problemei kurde. Aceasta din urmă pare să rețină în mod deosebit atenția Consiliului proaspăt instaurat ; comunicatul-program anunță că „se va căuta o soluție convenabilă și înțeleaptă pentru problema nordului, în sensul intereselor Irakului, al stabilității și unității sale naționale". Se proclamă respectarea tratatelor și acordurilor internaționale semnate de Irak.

Ex-președintele Aref (instalat în aprilie 1966, după moartea fratelui său) care — ca și premierul de pînă marți, Yehia — a fost demis din funcții și trecut în retragere, a sosit miercuri dimineața la Cairo.

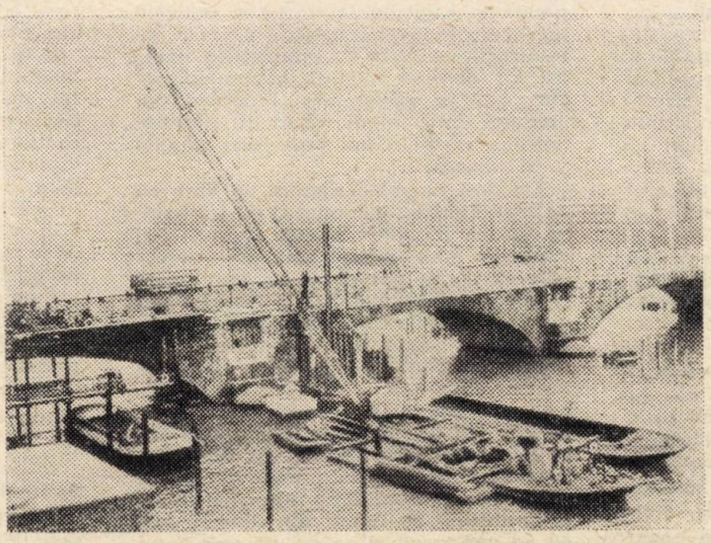

În aprilie, presa a anunțat că vechiul pod al Londrei (deschis circulației în 1831) a fost... cumpărat de un american. Nu era o glumă. După cum se vede în fotografie, actualmente se desfășoară lucrările de dezasamblare a podului efectuate de firma cumpărătoare — Melulloch Oil Corp din California. Vechea construcție londoneză urmează a fi reinstalată în localitatea Lake Havasu City (Arizona)

Rio de Janeiro

FLUCTUAȚII ALE TEMPERATURII POLITICE

După cîteva zile tierbinți, în viața politică braziliană s-a produs, la sfîrșitul săptămînii trecute, un moment de destindere. Mai exact vineri, cînd președintele țării, mareșalul Costa e Silva, a anunțat că nu intenționează să adopte măsuri excepționale. Se manifestaseră, totuși, mai mulți factori de tensiune. În primul rînd, Brazilia fusese și ea contaminată de agitațiile studențești. În al doilea rînd, o serie de atentate, unele cu un marcat caracter politic, păreau pe punctul de a dezlănțui violențe pe scară mai largă. Cercurile de dreapta s-ar fi vrut beneficiare ale acestei conjuncturi și sprijineau ideea revenirii la situația imediat ulterioară loviturii de stat din 1964.

În acest context au avut loc, joi, o sesiune secretă a Consiliului securității naționale, iar vineri, „reuniunea neoficială a unor vechi camarazi", cum a numit-o președintele. De fapt, „vechii camarazi" erau cei trei miniștri ai armatelor (terestră, aviație și marină), șefii de stat major ai celor trei arme, președintele tribunalului superior militar, comandanți de mari unități etc.

In exclusivitate pentru revista „Lumea"

Habib BOURGUIBA

preşedintele Republicii Tunisiene

In timpul vizitei la uzinele „Tractorul" din Braşov

„Demnitatea unui stat nu este condiţionată de proporţiile teritoriului ori ale populaţiei"

Desfăşurată într-o atmosferă de prietenie şi cordialitate, vizita oficială a preşedintelui Republicii Tunisiene, Habib Bourguiba, întreprinsă în România între 9-15 iulie, la invitaţia preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, a constituit un nou prilej favorabil de afirmare a caracterului prietenesc şi de colaborare al relaţiilor româno-tunisiene, evidenţiind posibilităţile sporite de extindere a acestor relaţii. În cursul convorbirilor oficiale purtate la Bucureşti, părţile au făcut un schimb de vederi cuprinzător asupra activităţii celor două ţări şi popoare, a problemelor colaborării dintre România şi Tunisia şi asupra unor probleme ale situaţiei internaţionale.

„Revista pe care o reprezentaţi o cunosc. Am remarcat că se interesează de problemele Tunisiei şi că a publicat în mai multe rînduri articole despre Tunisia". Acestea au fost primele cuvinte rostite de preşedintele Habib Bourguiba în cadrul interviului pe care Domnia-sa a avut amabilitatea să-l acorde revistei noastre, în ultima zi a vizitei sale oficiale de prietenie întreprinsă în România.

La începutul interviului, am solicitat preşedintelui Republicii Tunisiene să ne expună aspectele cele mai semnificative ale luptei pentru consolidarea independenţei Tunisiei.

„Experienţa tunisiană pe calea consolidării independenţei ţării — ca, de altfel, experienţa tuturor tinerelor state independente — a tins, după înlăturarea dominaţiei coloniale, să creeze un stat tunisian solid, care să nu rămînă la discreţia «furtunilor», crizelor, vicisitudinilor. Pentru aceasta, era necesar ca poporul să se simtă solidar cu acest stat. Trebuia, deci, realizată şi consolidată coeziunea tuturor cetăţenilor ţării şi dobîndită încrederea poporului. De această încredere ne bucuram, deoarece persoanele care se află la conducerea ţării şi-au consacrat mare parte a vieţii lor luptei pentru cîştigarea independenţei Tunisiei. La rîndul ei, această încredere a fost confirmată zi de zi de realizările care le-a obţinut ţara noastră pe diverse planuri, economic, social, sau al structurilor, îndeosebi al modului de a gîndi. Cred că poporul tunisian a făcut un mare pas înainte în acest sens.

Am dori ca mulţi români să vină să viziteze Tunisia, aşa cum şi eu am venit să vizitez România pentru a vedea şi cunoaşte mai profund ţara dv. Asemenea vizite nu pot decît să întărească legăturile de prietenie, de solidaritate care există între popoarele ţărilor noastre. Mă gîndesc în mod deosebit la tineret. În Tunisia există un oficiu de turism consacrat exclusiv tineretului, prin intermediul căruia în fiecare an zeci de mii de tineri din numeroase ţări ne vizitează ţara. Doresc ca tineri români să vină în Tunisia, unde vor putea să îmbine agreabilul cu utilul. Este foarte important ca tinerii din diverse ţări să se cunoască şi să se apropie între ei, aceasta contribuind în mod esenţial la apropierea între popoarele lumii."

Referindu-se la actualul stadiu al relaţiilor româno-tunisiene şi la perspectivele lor de extindere în urma vizitei sale în România, preşedintele Habib Bourguiba a spus: **„Relaţiile dintre România şi Tunisia sînt foarte bune, ele caracterizîndu-se printr-o colaborare fructuoasă în multe domenii. Fără îndoială, aceste relaţii se vor dezvolta, se vor lărgi şi adînci după vizita pe care am întreprins-o în România. Această vizită a reprezentat un bun prilej, în primul rînd pentru a ne cunoaşte direct, pentru a cunoaşte ţara şi poporul român, precum şi pentru a întări cooperarea dintre ţările noastre. În acest cadru am încheiat o serie de acorduri în domeniul minelor şi al industriei legate de această ramură.** (Acordul de cooperare economică între România şi Tunisia în domeniul minier, al petrolului şi căilor ferate prevede, printre altele, construirea unor mine de fosfaţi şi metale neferoase în Tunisia, pentru care partea română va efectua lucrări geologice şi va livra echipament şi instalaţii complete, precum şi asistenţă tehnică, iar partea tunisiană va livra fosfaţi şi concentrate de metale neferoase). **Sînt convins că acordurile încheiate vor duce la dezvoltarea colaborării între România şi Tunisia în folosul poporului român şi al poporului tunisian. Actuala mea vizită va avea, cred, consecinţe foarte fructuoase pentru ambele popoare ca şi pentru cooperarea generală între popoarele lumii, indiferent de regimurile lor sociale sau de ideologia lor."**

Întîlnirea cu preşedintele Habib Bourguiba a avut loc la Eforie-nord, după ce oaspeţii tunisieni vizitaseră o serie de obiective economice şi turistice din judeţele Braşov, Prahova şi Constanţa. Aprecierile înaltului oaspete cu privire la rezultatele obţinute de România în dezvoltarea sa multilaterală au fost elogioase, lucru pe care îl subliniase şi în conferinţa ţinută de Domnia-sa, în aula Universităţii din Bucureşti, cu care prilej declarase:

„În multe domenii, de cîțiva ani de zile, România arată calea nu numai Tunisiei, dar și altor țări mai mari și mai avansate decît a noastră. În ceea ce ne privește, credeți-mă, vom ști să profităm de tot ceea ce am învățat". Referindu-se la orașele și întreprinderile vizitate, președintele ne-a spus : **„Consider că poporul român a făcut pași foarte importanți, că a ajuns la rezultate spectaculoase în bătălia pentru progres, pentru industrializare și ridicarea nivelului de trai. Pretutindeni pe unde am fost — la fermele agricole de stat de lîngă Brașov, la Ploiești, ca și aici la Constanța — am remarcat un entuziasm deosebit, spirit de răspundere, conștiința contribuției celor ce muncesc la mersul României pe drumul progresului și al prosperității. Bineînțeles că asemenea sentimente duc la sporirea eficacității muncii în toate domeniile. Munca aceasta este foarte importantă nu numai pentru consolidarea economiei țării, dar și pentru a așeza pe o temelie solidă pacea între oameni. Căci pacea nu se poate întemeia decît pe înțelegere, pe cooperare și pe stimă reciprocă. Poporul român este, în același timp, un popor prietenos și ospitalier.**

Toate aceste trăsături dovedesc că România este pe drumul cel bun, drum al progresului și prosperității. Urăm României să meargă în continuare cu succes pe acest drum cu ajutorul conducătorilor ei și al poporului. Sînt convins că țara dv. își va vedea realizate toate idealurile spre care aspiră".

În continuarea interviului, l-am rugat pe președintele Republicii Tunisiene să ne vorbească despre principiile care, după opinia Domniei-sale, trebuie să guverneze relațiile internaționale.

„După părerea mea, principiile pe care trebuie să se bazeze relațiile internaționale sînt, înainte de toate, respectarea suveranității fiecărui stat, neamestecul în treburile interne ale altor state. Aceste principii trebuie să fie respectate mai ales de către țările mari, împotriva oricăror tendințe de a trata țările mici într-un mod necorespunzător cu aceste principii. Demnitatea unui stat nu are nici o legătură, nu este condiționată de suprafața teritoriului său ori de numărul de milioane al locuitorilor. Ea este proprie naturii umane. Sîntem, deci, convinși că intervențiile, presiunile externe și intimidările care pot să ducă pînă la recurgerea la mijloace de constrîngere, evident folosind pretexte inventate sau căutate, au devenit anacronice și nu sînt respectate de opinia internațională. De altfel ele sînt zadarnice, nu pot produce mari schimbări. Ele fac mai mult rău celor ce le utilizează decît celor împotriva cărora sînt folosite pentru că astăzi lumea știe ce se petrece în lume. În aceste condiții, presiunea opiniei publice internaționale este din ce în ce mai puternică și nu este întotdeauna ușor să nu ții cont de ea, în special cînd se invocă progresul, democrația, pacea.

Un alt principiu este cooperarea internațională, în condițiile respectării suveranității și neamestecului în treburile interne. Pentru aceasta este nevoie să ne cunoaștem. La început este necesară o largă informare și apoi stabilirea unei cooperări care să creeze legături noi între state, oameni, în spiritul unei considerații și stime reciproce. Cooperarea duce la întărirea solidarității între popoare. Aceasta creează condiții foarte grele izbucnirii de conflicte, de războaie. Cooperarea este, deci, o operă de pace și progres".

Rodica GEORGESCU

Aniversarea Tratatului româno — cehoslovac

În spiritul colaborării frățești, al stimei și încrederii reciproce

La 21 iulie se împlinesc două decenii de la semnarea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală între România și Cehoslovacia, eveniment memorabil în istoria relațiilor dintre cele două țări. Tratatul a consfințit tradiționalele legături de prietenie româno-cehoslovace și a constituit totodată o emanație a conținutului calitativ nou, superior în dezvoltarea colaborării frățești dintre România și Cehoslovacia.

Prietenia româno-cehoslovacă constituie o realitate cu vechi și profunde tradiții în istoria popoarelor celor două țări, în bătăliile purtate pentru libertate și independență ; această prietenie s-a manifestat nu o dată în lupta comună pentru apărarea ființei naționale, pentru eliberarea națională și socială, în solidaritatea exprimată în momente grave, de răscruce, ale existenței lor istorice. În timpul celui de-al doilea război mondial, prietenia noastră a fost pecetluită prin sîngele vărsat împreună pentru eliberarea Cehoslovaciei, pentru înfrîngerea definitivă a fascismului.

În anii socialismului, relațiile de prietenie frățească dintre România și Cehoslovacia s-au ridicat pe un plan superior. Între cele două țări s-au clădit și se dezvoltă relații de tip nou, pe baza principiilor marxism-leninismului, ale internaționalismului socialist, pe baza colaborării și întrajutorării tovărășești. Astăzi, popoarele celor două țări sînt strîns unite prin caracterul comun al orînduirii sociale și de stat, prin aceleași țeluri ale luptei pentru edificarea socialismului și apărarea păcii.

Cei douăzeci de ani care s-au scurs de la încheierea Tratatului sînt anii unor mari succese înregistrate de cele două țări prietene în construirea socialismului, în dezvoltarea economiei, a științei și culturii, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Toate acestea oferă un fundament nou, trainic, legăturilor tradiționale româno-cehoslovace și un cîmp tot mai larg de acțiune în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare multilaterală între România și Cehoslovacia. Realizările obținute în ampla operă pașnică de făurire a noii orînduiri înfăptuită de cele două popoare creează posibilități pentru amplificarea și diversificarea, de la an la an, a formelor și domeniilor de cooperare.

De o importanță deosebită pentru adîncirea prieteniei româno-cehoslovace este dezvoltarea relațiilor de colaborare pe linie de partid și de stat — aport de seamă la cauza intensificării colaborării bilaterale pe toate planurile vieții sociale, la întărirea continuă a prieteniei româno-cehoslovace.

Aria cooperării dintre cele două țări se extinde în toate domeniile de activitate. În ce privește evoluția schimburilor comerciale, trebuie semnalat cadrul favorabil creat prin semnarea acordului comercial de lungă durată, ale cărui prevederi stabilesc o creștere însemnată a schimburilor dintre cele două țări, în comparație cu perioada anterioară.

Protocolul privind livrările reciproce de mărfuri și plăți pe anul în curs prevede o creștere însemnată (cu 12 la sută) a volumului schimburilor comerciale, ceea ce reprezintă o depășire a prevederilor pentru acest an incluse în acordul de lungă durată.

Cele două părți sînt preocupate de studierea și definirea unor noi forme și modalități în vederea lărgirii evantaiului de posibilități privind cooperarea economică bilaterală. Astfel, prin protocolul semnat la încheierea întîlnirii desfășurate anul trecut la București a președinților celor două părți din Comisia guvernamentală de colaborare economică și tehnico-științifică s-au format grupe de lucru cu misiunea de a analiza posibilitatea încheierii unor convenții de cooperare în domeniul irigării unor suprafețe agricole din țara noastră, al industriei constructoare de mașini, industriei chimice etc. În cadrul aceleiași comisii guvernamentale, întrunită la începutul acestei luni la Praga, au fost examinate posibilitățile de lărgire a colaborării și cooperării economice și tehnice dintre cele două țări în domeniul industriei construcțiilor de mașini, industriei extractive, industriei chimice și în alte domenii. Cu același prilej a fost examinat, într-o atmosferă de caldă prietenie și deplină înțelegere, modul de desfășurare a schimbului de mărfuri dintre cele două țări, stabilindu-se recomandări privind dezvoltarea acestuia.

Viața a arătat că prietenia româno-cehoslovacă își întemeiază forța și trăinicia pe relațiile tovărășești, internaționaliste, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Cehoslovacia, pe alianța dintre statele noastre socialiste. Prietenia dintre țările noastre se dezvoltă continuu pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, în spiritul deplinei egalități și neamestecului în treburile interne, în spiritul convingerii, împărtășite de par-

tidele și statele noastre, că respectarea dreptului fiecărui partid, al fiecărui popor de a desfășura construcția socialistă potrivit condițiilor concrete ale fiecărei țări, servește cauzei socialismului, întăririi unității țărilor socialiste.

Un imperativ al vieții internaționale este dreptul fiecărui partid comunist, al fiecărui stat socialist, de a stabili și realiza el însuși, fără amestecul nimănui, strategia și tactica, toate mijloacele pe care le apreciază potrivite pentru a asigura înfăptuirea consecventă a liniei politice în propria țară. Respectarea acestui principiu în practica relațiilor româno-cehoslovace garantează cursul lor continuu ascendent, asigură dezvoltarea necontenită a cooperării pe diverse planuri între cele două țări, în interes reciproc.

Temelia trainică, durabilă, a prieteniei, alianței și colaborării dintre țările socialiste, dintre România și Cehoslovacia, o constituie încrederea reciprocă în capacitatea fiecărui partid de a conduce procesul de dezvoltare a societății, de a stabili căile și mijloacele pe care le consideră potrivite pentru soluționarea problemelor complexe ce apar în opera de edificare a orînduirii socialiste. „Noi — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, în cuvîntarea rostită la Galați — avem deplină încredere în Partidul Comunist din Cehoslovacia, în clasa muncitoare, în țărănimea, în intelectualitatea, în popoarele ceh și slovac și sîntem convinși că sub conducerea partidului lor comunist, a conducerii de partid și de stat, vor ști să edifice socialismul în Cehoslovacia corespunzător năzuințelor și aspirațiilor lor". Urmărind cu simpatie activitatea ce se desfășoară în țara prietenă pentru perfecționarea orînduirii sociale și dezvoltarea democrației socialiste și avînd convingerea că, sub conducerea Partidului Comunist din Cehoslovacia, popoarele ceh și slovac vor obține noi succese pe calea socialismului, poporul român consideră că realizările obținute de Cehoslovacia, de România, de toate țările socialiste, asigură în același timp forța și influența în lume a sistemului mondial socialist, contribuția sa la lupta comună împotriva imperialismului, la cauza socialismului, păcii și progresului social.

Ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace, Jiri Hajek, sublinia zilele trecute că încheierea noului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală româno-cehoslovac este determinată de faptul că în domeniul relațiilor bilaterale au apărut și se dezvoltă posibilități noi. Fenomene noi apar atît în domeniul colaborării țărilor socialiste din Europa, cît și în domeniul desfășurării activității C.A.E.R. și al structurii mecanismului Tratatului de la Varșovia.

Cu același prilej, ministrul afacerilor externe al R. S. Cehoslovace a dat o înaltă apreciere atitudinii României față de problemele legate de evoluția internă din Cehoslovacia, caracterizînd-o drept un element de stabilizare, de bunăvoință, pe baza internaționalismului socialist, a respectării principiilor suveranității și neamestecului. Jiri Hajek a declarat, de asemenea, că, după cum se prevede, noul Tratat româno-cehoslovac va fi semnat într-un termen cît mai apropiat.

Fără îndoială că acest document va crea noi posibilități în vederea dezvoltării relațiilor dintre cele două țări, în interesul popoarelor noastre și al unității statelor socialiste, al cauzei păcii și securității în Europa și în lume.

Ion FLORESCU

Corespondență din Paris de la Georges Dascal

Probleme ale noului cabinet

Noul prim-ministru al Franței, Couve de Murville, are o sarcină dificilă — iată cel puțin opinia cea mai răspîndită în cercurile politice, a doua zi după constituirea noului guvern francez. În ce privește componența propriu-zisă a noii echipe ministeriale, comentariile au fost limitate datorită puținelor schimbări efectuate.

Cît despre dozajul politic al noului cabinet, și aici se fac puține observații, de vreme ce principalele tendințe ale majorității gaulliste sînt, ca și pînă acum, repartizate în mod aproape egal — anume, Uniunea democraților pentru Republică, gaulliștii denumiți de stînga și republicanii independenți giscardieni.

Desigur, nici numirea lui Couve de Murville — sînt de părere observatorii politici din capitala Franței — nu e surprinzătoare. În orice caz — scria, de pildă, Pierre Viansson-Ponté în „Le Monde" — e mai puțin neașteptată decît aceea a lui Pompidou în 1962. Ca reprezentantul cel mai fidel al diplomației gaulliste — tocmai prin ponderea pe care politica externă franceză o are în practica guvernamentală — Couve de Murville deținea, firește, atu-ul decisiv care explică alegerea sa în importanta funcție de premier. Scurta perioadă petrecută ca ministru al economiei și finanțelor i-a permis, de asemenea, să ia contact mai direct cu problemele de stringentă actualitate ale acestui domeniu. Deci — se apreciază la Paris — desemnarea noului prim-ministru are avantajul de a pune accentul deopotrivă pe cele două pîrghii esențiale ale activității guvernamentale — diplomatică, pe de o parte, economică, pe de alta.

De fapt, ceea ce interesează opinia publică este ce fel de politică intenționează să promoveze Couve de Murville. Miercurea trecută, Adunarea Națională a ascultat cu mare atenție declarația sa consacrată principalelor direcții ale politicii pe care dorește s-o aplice. De altfel, linia călăuzitoare este destul de ușor de definit, dacă nu de aplicat : înainte de toate, noul guvern constituit a doua zi după alegerile legislative din 23 și 30 iunie, ele însele organizate după marile evenimente sociale și politice din mai-iunie, își propune să redreseze cît mai repede posibil situația financiară și economică, să evite în același timp creșterea șomajului și o majorare prea mare a prețurilor. În mod efectiv, situația nu se prezintă sub cele mai bune auspicii. Printre problemele urmînd a fi rezolvate figurează, în primul rînd, închiderea a numeroase întreprinderi mici și mijlocii, cu consecințe asupra folosirii brațelor de muncă, concedieri în marile întreprinderi (929 la uzinele de automobile Citroën, în rîndul cadrelor și tehnicienilor, adică 10 la sută din personalul din această categorie), concurența internațională, deficitul bugetar, agravarea deficitului balanței comerciale. Problema care i se pune lui Couve de Murville este deci să găsească mijloacele de a relansa expansiunea economică, de a promova exporturile și de a menține puterea de cumpărare. Dar în planul de acțiune pe care l-a elaborat, guvernul urmărește în special să opereze unele schimbări, impuse de evenimente, în următoarele trei domenii : universitatea, întreprinderile, regiunile — așa cum a definit generalul de Gaulle acest principiu în interviul său radiodifuzat din 7 iunie.

Problema universității se află, evident, pe primul plan al preocupărilor, deoarece cursurile reîncep peste trei luni — la 15 octombrie — și este neîndoielnic că Edgar Faure, noul ministru al educației naționale, a pornit deja la îndeplinirea grelei sarcini care îi revine. Într-adevăr, guvernul intenționează să prezinte cît mai repede un anumit număr de propuneri, pe care Adunarea Națională ar putea să le dezbată în cursul unei scurte sesiuni extraordinare, în septembrie. Se vorbește mult, de asemenea, despre eventualitatea unui referendum cu privire la anumite probleme de ordin instituțional interesînd cîteva organisme, ca Senatul și Consiliul economic și social, precum și înființarea de noi adunări regionale.

Rămîne, în sfîrșit, importanta problemă a „participării" salariaților în întreprinderi, domeniu în care generalul de Gaulle s-a declarat foarte hotărît să progreseze cît mai repede și cît mai departe posibil, și pe care l-a definit după cum urmează în interviul său radiotelevizat : „Participarea implică să se atribuie fiecăruia, prin lege, o parte din ceea ce întreprinderea cîștigă și din ceea ce investește datorită acestor cîștiguri. Aceasta implică, de asemenea, ca toți să fie informați în mod corespunzător asupra mersului întreprinderii și să poată să participe, prin reprezentanți numiți de ei în mod liber, la activitatea societății și la consiliile ei, pentru a susține interesele lor, punctele lor de vedere și propunerile lor". Această problemă este, fără îndoială, cea mai complexă ; ea a stîrnit împotrivirea sindicatelor muncitorești și, în același timp, numeroase rezerve din partea patronatului francez care, în ce-l privește, respinge categoric orice limitare a privilegiilor în conducerea întreprinderii și în hotărîrile adoptate. Cît despre sindicate, ele afirmă că participarea nu poate rezolva revendicările fundamentale ale salariaților și că nu urmărește decît să îngreuneze și mai mult lupta lor.

Toți observatorii sînt însă de acord că o parte esențială a activității guvernamentale și parlamentare va sta, în lunile următoare, sub semnul „participării" firește, după ce vor fi luate măsuri imediate în legătură cu problemele de ordin bugetar, financiar și fiscal.

Paris, 16 iulie

De la trimisul nostru la Paris, Eugen Pop

Vietnamul și Acordurile de la Geneva

Xuan THUY

conducătorul delegației R. D. Vietnam la convorbirile de la Paris

Importanța deosebită pe care o prezintă evoluția problemei vietnameze, atenția și sentimentul de constantă solidaritate și sprijin cu care poporul nostru urmărește lupta dreaptă a poporului frate vietnamez, ne-au determinat să ne adresăm șefului delegației R. D. Vietnam la tratativele de la Paris — ministrul Xuan Thuy, cu rugămintea de a acorda un interviu revistei noastre.

Răspunsurile D-sale reprezintă o caracterizare elocventă a actualului moment în desfășurarea luptei poporului vietnamez împotriva agresiunii americane, pentru libertatea și independența patriei sale.

— Ce credeți despre poziția părții americane, care refuză încetarea necondiționată a bombardamentelor împotriva Republicii Democrate Vietnam ? Cum apreciați rezultatele de pînă acum ale convorbirilor de la Paris ?

— După cum știți și dv., potrivit declarației din 3 aprilie 1968 a guvernului R.D.V. și celei din 3 mai a Ministerului Afacerilor Externe al R.D.V., convorbirile oficiale între reprezentanții guvernului R.D.V. și ai guvernului S.U.A. au drept scop să determine încetarea necondiționată a bombardamentelor și a tuturor celorlalte acte de război împotriva întregului teritoriu al R.D.V. și, după aceea, discutarea altor probleme interesînd cele două părți. Statele Unite au anunțat limitarea bombardamentelor asupra R.D.V., dar, în realitate, prin avioanele și cantitățile de bombe folosite în raidurile aeriene împotriva întregului teritoriu al R.D.V. — cantități care acum sînt chiar sporite — S.U.A. și-au concentrat bombardamentele asupra celor patru provincii, de la Thanh Hoa la Vinh Linh. Bombardierele strategice B-52 execută atacuri barbare împotriva regiunii Vinh Linh și zonei demilitarizate. În acest timp, S.U.A. continuă să sporească efectivele trupelor americane, satelite și ale marionetelor lor în Vietnamul de sud, iar bombardierele B-52 execută bombardamente în „covor", cu o extremă sălbăticie asupra împrejurimilor Saigonului.

În convorbirile de la Paris, S.U.A. reclamă „reciprocitate" și refuză să înceteze necondiționat bombardamentele și toate celelalte acte de război împotriva întregului teritoriu al R. D. Vietnam pentru a discuta apoi celelalte chestiuni interesînd cele două părți. Poziția americană este, în mod clar, o poziție colonialistă, agresivă, războinică. Atitudinea americană este în mod clar atitudinea unuia care vorbește într-un fel și acționează altfel. Din această cauză, convorbirile oficiale între reprezentanții guvernului R. D. Vietnam și ai guvernului S.U.A. nu au putut înregistra nici un progres pînă în prezent. Noi am venit la Paris cu bunăvoință și o atitudine serioasă. Dacă aceste convorbiri nu pot progresa, întreaga răspundere revine părții americane.

— La 20 iulie, se vor împlini 14 ani de la semnarea acordurilor de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam. Care sînt consecințele principale ale violării acestor acorduri de către S.U.A. ?

— După cum se știe, acordurile din 1954 de la Geneva cu privire la Vietnam au restabilit pacea în această țară pe baza recunoașterii independenței, suveranității și integrității sale teritoriale. Acordurile constituie o victorie pentru poporul vietnamez și o înfrîngere pentru americani, care voiau, la acea epocă, să prelungească și să extindă războiul din Indochina. Iată de ce există două politici complet opuse față de acordurile de la Geneva. Pe de o parte, poporul vietnamez și guvernul R. D. Vietnam le-au respectat totdeauna și le-au executat în mod corect pentru a asigura drepturile lor naționale. Pe de altă parte, S.U.A. și administrația de marionete din Vietnamul de sud care se afla în solda lor au violat și sabotat sistematic aceste acorduri, în vederea realizării scopurilor lor agresive în Vietnam. Iată cîteva exemple : acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam au recunoscut independența, suveranitatea, unitatea și integritatea teritorială a Vietnamului (punctele 7 și 12 din declarația finală a conferinței de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam). Dar Statele Unite au creat administrația de marionete de la Saigon pentru a perpetua diviziunea Vietnamului și pentru a continua politica neocolonialistă americană în Vietnamul de sud. Ele au declanșat războiul colonialist de agresiune din Vietnamul de sud și războiul de distrugere împotriva Vietnamului de nord, o țară independentă și suverană. Acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam interzic introducerea de trupe și personal militar străin în cele două zone ale Vietnamului (art. 16 și 18). Dar S.U.A. — urmărind scopuri agresive — au introdus în Vietnamul de sud mai mult de o jumătate de milion de soldați americani și peste 60 000 de oameni ai trupelor satelite. Ei au creat în Vietnamul de sud numeroase baze militare terestre, aeriene și navale. Aceste dovezi incontestabile au redus la neant argumentele mincinoase ale S.U.A., după care Statele Unite „respectă" acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam.

Dacă S.U.A. respectă acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam, atunci ele trebuie să pună capăt războiului lor de agresiune în Vietnam, să înceteze necondiționat bombardamentele și toate celelalte acte de război împotriva întregului teritoriu al R. D. Vietnam, să retragă toate trupele americane și satelite din Vietnamul de sud și să lase poporul vietnamez, în cele două zone, nord și sud, să rezolve singur problema reunificării Vietnamului, fără amestec străin.

Poporul vietnamez, guvernul R. D. Vietnam și Frontul Național de Eliberare din Vietnamul de sud respectă acordurile de la Geneva din 1954 cu privire la Vietnam. Lucrul acesta a fost în mod clar exprimat în poziția în patru puncte a guvernului R. D. Vietnam și în programul politic al F.N.E. din Vietnamul de sud, care reflectă spiritul fundamental și dispozițiile esențiale ale acordurilor de la Geneva din 1954, cu privire la Vietnam.

Interesele poporului vietnamez, ale păcii în sud-estul asiatic și în întreaga lume, cer respectarea strictă a acordurilor de la Geneva din 1954 cu privire la Indochina. Acest important document internațional — asupra căruia reprezentantul Statelor Unite și-a asumat în 1954 angajamentul de a-l respecta — a fost practic în permanență încălcat de politica S.U.A. Aniversarea adoptării acestui document constituie un nou prilej de reafirmare a dreptului sacru al poporului vietnamez la independență și suveranitate, la reunificarea pașnică a patriei sale, la respingerea amestecului imperialist în treburile sale interne.

La redeschiderea lucrărilor Comitetului celor 18

Prospectînd colendarul politic al perioadei următoare observăm că cel puțin trei luni vor fi consacrate într-un fel sau altul unor dezbateri internaționale în problemele dezarmării — redeschiderea lucrărilor sesiunii Comitetului celor 18 (16 iulie) și conferința țărilor nenucleare (29 august). Acestea survin după încheierea tratatului de neproliferare, semnat de numeroase state, printre care și România. Reținem, deci, pe de o parte, **continuitatea** acestor dezbateri, cu o largă participare internațională ; pe de altă parte, **conținutul** lor deosebit. Într-adevăr, în momentul actual, înfăptuirea dezarmării nucleare, adoptarea unor noi acorduri în domeniul dezarmării, care să aibă ca rezultat final eliberarea omenirii de spectrul pericolului nuclear — se impun cu pregnanță.

Confruntarea amintitelor reuniuni în domeniul dezarmării cu această cerință fundamentală nu este în cazul de față numai un rezultat al exigențelor opiniei publice internaționale. Ea reprezintă o *obligație*, o *sarcină* care se află în fața organismelor respective. Comitetul celor 18 state are obligații foarte bine precizate. Să amintim, de pildă, recenta rezoluție adoptată de sesiunea Adunării Generale în legătură cu Tratatul de neproliferare. La punctul 4, ea prevede: „Adunarea Generală... cere Comitetului celor 18 state pentru dezarmare și statelor posesoare de arme nucleare să continue de urgență negocierile asupra măsurilor privitoare la încetarea cursei înarmărilor nucleare la o dată apropiată și la dezarmarea nucleară și asupra unui tratat de dezarmare generală și totală sub un control internațional strict și eficace..." (prevedere întărită chiar de stipulațiunile Tratatului).

■

Misiunea Comitetului celor 18 state (creat la 20 decembrie 1961), a fost definită chiar în rezoluția adoptată atunci de Adunarea Generală — 1722 (XVI) — și anume : dezarmarea generală și completă. Numeroase alte documente adoptate de O.N.U., pot fi invocate ca momente de referință în acest domeniu. Este, astfel, vorba de rezoluția adoptată la 24 octombrie 1961 de Adunarea Generală a O.N.U., la propunerea Etiopiei (rezoluția 1653/XVI), intitulată „Declarație asupra interzicerii folosirii armelor nucleare și termonucleare". Declarația prevedea că folosirea armelor nucleare contravine spiritului, literei și scopurilor Cartei Națiunilor Unite și dreptului internațional, iar statul care folosește asemenea arme comite o crimă împotriva umanității și civilizației.

În 1963, Adunarea Generală a adoptat rezoluția 1908 (XVIII), privind convocarea unei conferințe mondiale pentru discutarea problemei interzicerii armelor nucleare și termonucleare. În 1966, Adunarea Generală a adoptat rezoluția nr. 2164 (XX) privind interzicerea folosirii armei nucleare. Și în 1967 o rezoluție similară a fost votată în Adunarea Generală.

Să încercăm să sintetizăm problemele cu care comitetul este confruntat în actuala sesiune :

Este vorba în primul rînd de implicațiile Tratatului de neproliferare a cărui semnare a fost recomandată de Adunarea Generală a O.N.U. După cum se știe, acest Tratat a fost și poate fi considerat nu ca un scop în sine, ci ca o verigă dintr-un lanț de viitoare măsuri de dezarmare, avînd ca finalitate dezarmarea nucleară. Raportul dintre neproliferare și dezarmare nucleară, raport ca de la parte la întreg, indică de la sine continuitatea pe planul măsurilor de dezarmare nucleară în mod special, reprezentată chiar de aprobarea acestui document. Prin urmare, semnarea Tratatului de neproliferare nu presupune atît încheierea unei etape, cît inaugurarea unui moment nou în complexa problemă a dezarmării. „Negocierile complexe care au avut ca rezultate elaborarea tratatului — a declarat ministrul afacerilor externe al țării noastre, Corneliu Mănescu, — au scos în evidență necesitatea ca adoptarea acestui important instrument internațional să fie urmată de pași eficienți pentru realizarea de noi acorduri în domeniul dezarmării, care să aibă ca rezultat firesc eliberarea omenirii de spectrul pericolului nuclear".

Principalul scop urmărit, obiectivul suprem, este îndepărtarea amenințării unui conflict nuclear, parcurgerea acelor măsuri care să împiedice declanșarea unei catastrofe nucleare.

Cu ale cuvinte, o sferă vastă de probleme cuprinzînd acorduri între care de primă importanță și urgență sînt interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea experiențelor cu arma atomică, încetarea producției de armament nuclear, reducerea și, în ultimă instanță, eliminarea din arsenalele statelor a stocurilor de arme nucleare și a mijloacelor de transportare la țintă a acestora. Comitetul celor 18 state urmează astfel — potrivit mandatului încredințat și reafirmat recent de Adunarea Generală — să se angajeze cu toată hotărîrea și răspunderea în sesiunile sale viitoare în tratative minuțioase axate pe obiectivul expus : dezarmarea nucleară. În felul acesta se va putea aduce o contribuție esențială la reducerea încordării internaționale și la întărirea colaborării dintre state.

S-a materializat pe de altă parte un vast și impunător curent de opinie favorabil, după cum se exprima plastic delegatul Finlandei, Jakobson, la sesiunea Comitetului Politic al Adunării Generale O.N.U. „soluției globale" a dezarmării nucleare. În această ordine de idei, pot fi citate cîteva din opiniile exprimate cu acest prilej.

— Sharp (reprezentantul Canadei): „Trebuie să se pună capăt cursei înarmărilor nucleare ; aceste arme trebuie să fie definitiv eliminate..."

— Khatii (reprezentantul Nepalului) : „Sperăm sincer că tratatul de neproliferare va fi urmat de măsuri de control a armamentelor și de dezarmare pentru atingerea obiectivului dezarmării nucleare complete".

— L. Makonnen (Etiopia): „Totul depinde de ceea ce se va petrece în viitor și poate chiar în viitorul apropiat ; totul depinde mai ales de rapiditatea cu care puterile posedînd arme nucleare vor face ca acest acord să fie urmat de măsuri reale de dezarmare nucleară".

— Petersen (Danemarca): „Tînăra generație așteaptă de la noi să o eliberăm — atît pe ea cît și generațiile viitoare, de pericolul distrugerii totale pe care îl implică arma nucleară. Tînăra generație speră din partea noastră că vom determina o eră nouă înțelegînd că lumea nu poate continua să tolereze războiul ca un mijloc de reglementare a diferendelor între popoare și națiuni..."

— Alva Myrdal (Suedia): „Sperăm că după această sesiune, sesiunea de vară a celor 18 puteri ne va supune una sau două măsuri suplimentare... Sînt urgente alte măsuri în domeniul dezarmării nucleare în viitorul apropiat".

— Ould Daddah (Mauritania): „Dorim omenirii ca să triumfe rațiunea și înțelepciunea, respectiv frînarea apoi abandonarea cursei nestăvilite spre distrugerea geniului uman care este reprezentată de producția și stocarea armelor pe care progresul tehnologic și științific le face zilnic mai ucigătoare și mai distructive. Dezvoltarea completă și generală reprezintă pentru noi ca și pentru restul lumii o problemă esențială a cărei soluționare poate avea pentru securitatea și dezvoltarea popoarelor consecințe din cele mai favorabile.

Am citat doar din cîteva intervenții. Procesele verbale ale discuțiilor în Comitetul Politic reprezintă un material elocvent pentru demonstrarea interesului major pe care-l constituie dezarmarea nucleară pentru popoarele întregii lumi. S-ar mai putea adăuga, printre altele, angajamentele luate de puterile coautoare ale tratatului de neproliferare — S.U.A. și U.R.S.S. — de a iniția tratative în direcția dezarmării nucleare. În cursul dezbaterii a fost citat la un moment dat poetul și eseistul T. S. Eliot :

Între idee și realitate
Între gest și acțiune
Este penumbra

Apoi respectivul vorbitor conchidea : „Penumbra este spectrul bombei. Trebuie să facem ca ea să dispară prin acțiunile noastre". Reținem plasticitatea imaginii : necesitatea dezarmării nucleare, a prevenirii unei catastrofe atomice se impune ca una dintre ideile cele mai importante, cardinale ale actualității.

Dar, evident, opera dezarmării nu s-a dovedit nici pînă acum și nu va fi probabil nici în viitor un proces rectiliniu. Cercuri imperialiste influente susțin nefasta cursă a înarmărilor, sînt interesate în continuarea ei, opunîndu-se implicit dezarmării.

În sfîrșit, Conferința de la Geneva va avea pe masa sa de lucru de pe acum o serie de propuneri formulate în ultima vreme.

Memorandumul guvernului sovietic în problema dezarmării dat publicității la începutul acestei luni, cere ca într-un viitor cît mai apropiat „să se ajungă la un acord referitor la interzicerea utilizării armelor nucleare". Proiectul sovietic prevede discutarea în Comitetul celor 18 state a unei convenții referitoare la această chestiune. În mod concret se propune tuturor puterilor nucleare „să înceapă imediat convorbiri cu privire la încetarea producției de arme nucleare, la reducerea stocurilor acestora, interzicerea și lichidarea deplină în viitor a armelor nucleare sub un control internațional corespunzător".

Documentul guvernului sovietic face referiri și la posibilitatea începerii unor convorbiri asupra altor aspecte pendinte de dezarmare cum ar fi interzicerea neîntîrziată a zborului bombardierelor cu arme nucleare la bord dincolo de hotarele naționale ale țărilor lor, realizarea unui acord cu privire la încetarea patrulării submarinelor purtătoare de rachete nucleare dincolo de limitele de acțiune a acestor rachete față de frontierele țărilor participante la acord, interzicerea experiențelor subterane cu armele nucleare pe baza folosirii mijloacelor naționale de detectare pentru controlul asupra acestei interziceri, lichidarea bazelor militare străine pe teritoriile altor țări etc.

Totodată s-a anunțat simultan la Washington și Moscova acordul intervenit între cele două țări pentru începerea în viitorul cel mai apropiat pe cale bilaterală, în afara Comitetului celor 18 — a unor discuții asupra limitării și reducerii atît a sistemelor de transportare a armelor nucleare strategice ofensive, cît și a sistemelor de apărare împotriva rachetelor balistice. Nu se poate exclude posibilitatea prezentării și a altor propuneri.

Opinia publică internațională acordă însemnătate primordială soluționării dezarmării nucleare. Mai mult ca oricînd este necesară unirea eforturilor pentru înfăptuirea dezarmării și în primul rînd a celei nucleare — deziderat fundamental al popoarelor. Aceasta presupune ca popoarele să acționeze cu toată fermitatea în acest sens. Consecințele ar fi imense — ele ar afecta atît domeniul asigurării securității statelor, destinderea internațională cît și perspectiva dezvoltării economice a tuturor țărilor lumii. Dezarmarea nucleară ar deschide perspective nebănuite de progres. Ideea cuceririlor în numele civilizației presupune că în locul bazelor militare de pe teritoriul altor state — sursă de încordare și neliniște pe planeta noastră — să fie create baze de cercetări științifice, de pregătire a cadrelor, de asistență și cooperare tehnică, care să contribuie la propășirea economică și culturală a popoarelor.

România, alături de celelalte state socialiste, alături de toate țările iubitoare de pace a depus și va depune și în viitor eforturi susținute în direcția unor noi măsuri în domeniul dezarmării, menite să pună capăt neîntîrziat cursei înarmărilor nucleare, măsuri care să se înscrie pe linia realizării dezarmării generale, asigurării unui climat de pace, securitate și colaborare internațională.

Sergiu VERONA

Corespondență din Stockholm, de la Felicia Antip

Opoziția în căutarea alternativei

Între factorii care defavorizează partidul social-democrat suedez în perspectiva alegerilor din septembrie e citată adesea tentația de a imita evoluția politică din Norvegia și Danemarca, unde ultimele alegeri i-au înlăturat pe social-democrați de la guvern.

Între factorii care favorizează partidul social-democrat suedez în perspectiva alegerilor din septembrie este citată adesea evoluția politică din Norvegia și Danemarca, unde înlăturarea social-democraților din guvern nu a fost urmată de modificări sesizabile în orientarea politică internă și externă.

Paradox? Mai curînd consecința unei atmosfere preelectorale caracterizată de incertitudini și oscilații în dispoziția alegătorilor. Sînt, cu adevărat, dornici să determine o întrerupere în succesiunea monotonă a guvernelor social-democrate? Poate, dar numai cu condiția ca aceasta să nu le afecteze standardul de viață și cuceririle sociale. Cu alte cuvinte, ar accepta eventual o schimbare a personalităților de la conducere, dar nu și renunțarea la linia politică trasată de acestea. Am discutat despre configurația corpului electoral cu domnii Sten Andersson, Goran Johansson, David Wirmark și Carl-Henrik Winqwist, reprezentînd conducerile partidelor social-democrat, de centru, liberal și conservator și, de asemenea, cu dl Nils Zetterberg de la Institutul suedez pentru sondajele de opinie (S.I.F.O.). Ultimul dintre interlocutori aștepta, în momentul convorbirii noastre, concluziile desprinse de un imens calculator electronic al Universității din Ohio din rezultatele diverselor anchete organizate de S.I.F.O., pentru a formula un pronostic global. Dl Nils Zetterberg, al cărui institut, făcînd parte din rețeaua Gallup, a fost înființat în 1954, nu era de loc intimidat de faptul că partidele politice suedeze obișnuiesc să conteste acuratețea sondajelor de opinie atunci cînd le sînt defavorabile. Înțelegerea și consemnarea acestei reacții psihologice fac parte, în definitiv, dintre preocupările profesiunii sale.

Pentru poziția celorlalți interlocutori, sînt caracteristice ridicarea din umeri și zîmbetul puțin încurcat cu care fiecare dintre reprezentanții celor trei partide de opoziție a reacționat pe rînd la întrebarea: „Presupunînd că social-democrații ar fi înfrînți și că s-ar realiza un guvern de coaliție centru-liberal-dreapta, ce s-ar schimba în viața internă a Suediei? Sau, cel puțin, ce făgăduiți dv. alegătorilor în această privință, pentru a-i determina să vă urmeze?". Răspunsul a fost pretutindeni: nu se va schimba nimic sau aproape nimic în următorii 4—5 ani. Și după aceea? Aici au intervenit precizări de nuanțe care, privite din exterior, par neînsemnate.

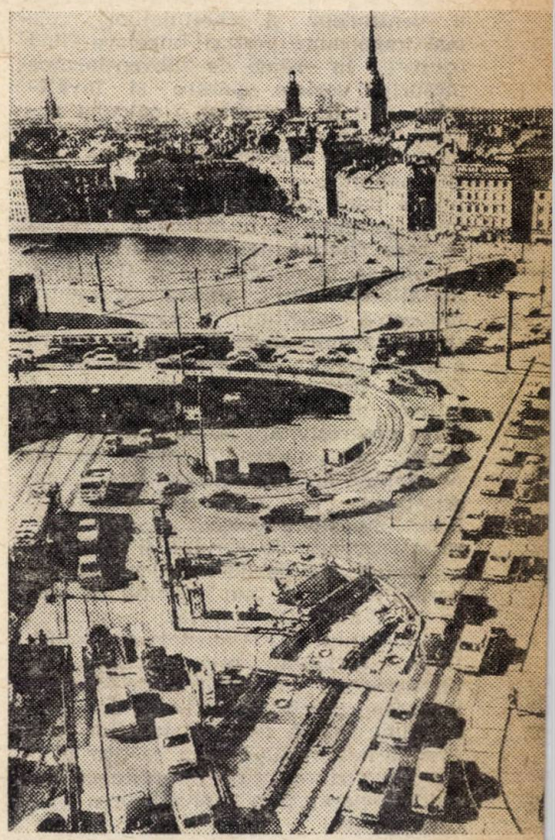

La Stockholm, un ingenios sistem de circulație rutieră pe mai multe nivele evită gîtuirile chiar și în orele de trafic intens. Partidul liberal preconizează totuși instituirea unor taxe mai mari asupra parcării în interiorul orașului. Beneficiile astfel realizate ar urma să revină municipalității în vederea subvenționării transportului în comun

„Noi, mi s-a spus, de pildă, la partidul liberal, sîntem împotriva politicii de naționalizări preconizate de partidul social-democrat". Observația are o rezonanță ciudată într-o țară în care mai mult de 90 la sută din industrie aparține capitalului privat, șase la sută statului (în special ceea ce ține de serviciile publice: căi ferate, telefoane etc.), iar patru la sută cooperației și în care guvernul nu intenționează să schimbe această structură. „Există, totuși, perspectiva naționalizării... farmaciilor", insistă dl David Wirmark. Referindu-se la predominanța aproape absolută a sectorului particular în economia suedeză, secretarul general al partidului social-democrat, dl Sten Andersson, îmi spusese: „Evident, din punctul dv. de vedere sîntem un stat capitalist tipic. Ameri-

→

canii însă afirmă, pe un ton acuzator, că practicăm socializarea economiei, că nu dăm cîmp liber de acțiune inițiativei private". În fapt, suedezii au un sistem propriu, amănunțit elaborat, de organizare a economiei. Unii îl numesc ironic „socialismul impozitelor", pornind de la importantul rol regulator al fiscalității care asigură circa 90 la sută din veniturile statului (impozitele directe reprezentînd aproape tot atît cît cele indirecte) și, prin scara întinsă a progresivității sale, tinde să împiedice apariția unor mari decalaje în ceea ce privește standardul de viață. Deși anul fiscal 1967—68 se va încheia, probabil, cu un deficit de circa 9 la sută, se poate vorbi de o echilibrare generală a veniturilor și cheltuielilor, cele mai importante posturi bugetare fiind ocupate în ordine de subvenționarea măsurilor sociale, apărare și învățămînt. Atît de meticulos e calculat bugetul, încît nu intră în vederile nici unuia dintre cele trei partide de opoziție amintite o schimbare a structurii lui de bază. Cu alte cuvinte, nimeni nu-și permite să avanseze o formulă în care cheltuielile în scopuri sociale să ajungă în situația de a fi reduse. Social-democrații afirma că, pentru reducerea deficitului, e necesar să se sporească impozitele indirecte. Pentru a spune, pe ocolite, că preconizează reducerea impozitelor directe cu circa 1 miliard de coroane și mai ales reducerea progresivității (după cum am mai arătat, ea merge, în cazul marilor averi, pînă la 80 la sută din venit), conservatorii cer „revederea raportului între impozitele directe și cele indirecte", „veniturile soțului și soției să nu mai fie adiționate la calcularea impozitului" etc. Ei pun accentul pe ceea ce dl Winqwist numește „sporirea sentimentului de solidaritate cu statul". După aprecierile sale, „suedezii care plătesc circa 10 miliarde de coroane impozite directe se eschivează, prin evaziune fiscală, de la plata altor circa 4 miliarde". Așadar, ceea ce s-ar pierde prin reducerile de impozite ar trebui recuperat prin intensificarea educației civice.

„Noi nu sîntem, ca partidul de dreapta, partizani ai reducerii impozitelor și mai ales a progresivității", subliniază dl David Wirmark, secretarul general al partidului liberal. „Am dori însă o revizuire a raportului dintre impozite și taxele indirecte și o reglementare care să asigure plătirea numai o dată a impozitului indirect pe o marfă". Liberalii mai relevă că atît ei cît și conservatorii ar fi favorabili sporirii cheltuielilor militare (Suedia neutră are o armată echipată cu armament modern, o forță aeriană formată în principal din avioane de vînătoare cu reacție și o flotă militară puternică), ceea ce însă presupune menținerea sau sporirea fiscalității, nu reducerea ei. Între partidul de centru și liberali nu există divergențe notabile în această privință.

Iată, așadar, că într-unul din domeniile în jurul cărora se poartă cele mai înverșunate dispute preelectorale, punctele de vedere sînt, în fond, extrem de apropiate: se vorbește de ajustări, nu de o schimbare a orientării.

La fel se întîmplă și cu celelalte teme centrale ale campaniei: construcția de locuințe și ocrotirea sănătății. Ținînd seama de nivelul ridicat atins în amîndouă aceste sectoare, observatorii din afara Suediei consideră oarecum ofioase disputele. Să reținem că, pentru o populație de 7 900 000 de oameni, răspîndiți pe o suprafață de două ori cît a Angliei, suedezii construiesc 100 000 de apartamente pe an, ceea ce înseamnă că, dacă fiecare apartament ar fi locuit de o familie de patru persoane (calcul simplist, dar sugestiv) s-ar putea spune că întreg fondul de locuințe al Suediei se înnoiește o dată la 20 de ani. Opoziția își întemeiază recriminările pe doi factori: chiriile exagerat de mari ale caselor noi — plătite prin forța lucrurilor în special de familiile tinere — și lungile liste ale celor ce așteaptă ani de zile pentru a obține un apartament. („Reîntors după o perioadă de activitate în străinătate n-am mai putut obține o locuință în Stockholm, spune secretarul general al partidului liberal, și a trebuit să accept una aflată la 28 km de oraș". „Pentru că nu sînt căsătorit nu pot obține un apartament și sînt nevoit să locuiesc la niște prieteni", invocă, de asemenea, propriul său exemplu dl Goran Johansson, secretar al partidului liberal).

Soluția preconizată de opoziție — anularea înghețării chiriilor în locuințele construite mai de mult — nu e luată în serios de guvern care preferă, și de altfel a și decis, să acopere prin subvenții de stat diferențele plătite de salariații cu venituri mici și familii numeroase. Guvernul contestă și realitatea „listelor de așteptare". Se arată că majoritatea celor ce figurează pe ele sînt fie copii, înscriși de părinții lor cu ani și ani înainte de vremea cînd vor avea nevoie de o locuință pentru a le asigura atunci prioritatea, fie oameni dornici să obțină apartamente mai mari, mai confortabile, corespunzătoare nivelului lor de trai în continuă creștere.

Cu toate acestea, într-un recent interviu televizat, la întrebarea: „Ce ați spune unei tinere perechi care v-ar cere sfatul în privința modalității de a dobîndi un cămin?", primul ministru Tage Erlander a răspuns: „Nu le-aș putea spune altceva decît că vor trebui să aștepte". Reprezentanții opoziției i-au admirat sinceritatea care, după opinia unanimă, poate să ducă la înstrăinarea unora dintre voturile tinerilor, voturi extrem de importante în apropiata consultare electorală. „Muncitorii vîrstnici, îmi spusese dl Jan Myrdal, sînt fideli opțiunilor lor politice de o viață. Dacă au votat întotdeauna pentru social-democrați, ei vor face și acum la fel. Tinerii sînt mai schimbători". Cum vor vota? E o întrebare care preocupă toate partidele. „Oamenii nu mai votează în funcție de profesie și de tradiția familială, ca înainte — se apreciază la partidul liberal. Creșterea standardului de viață e o cauză importantă a abandonării vechilor lealități. Nu puține sînt familiile în care tatăl, muncitor, a votat întotdeauna pentru social-democrați, dar fiii sînt atrași de partidele liberal și de centru. Aproximativ 12 la sută din corpul electoral oscilează acum între social-democrați și aceste două partide". „Noua generație s-a născut într-o lume îndestulată, confirmă și dl Carl-Henrik Winqwist. Ea consideră tot ce are ca de la sine înțeles, nu se simte obligată să fie recunoscătoare social-democraților. Are adesea o viziune asupra vieții diferită de cea a înaintașilor ei, nu la fel de legată de contingențele materiale. Toate partidele au șanse egale de a o cuceri".

Bătălia se dă, deci, în mare măsură, pentru tineret. Tendințele lui dominante fiind generoase, orientate spre lumea înconjurătoare, aceasta determină, după cum arătam într-o corespondență anterioară, o poziție supralicitare din partea partidelor politice burgheze. Tineretul a evoluat totuși nu spre dreapta ci spre stînga. Un indice de prim ordin — dinamica procentajului voturilor reunite de partidul comunist: 1962 — 3,8; 1964 — 5,2 și 1966 — 6,4.

Știind că majoritatea populației pare satisfăcută de rezultatele guvernării social-democrate, poziția de centru și dreapta a descoperit o nouă marotă: „minoritățile neprivilegiate". Cine se încadrează în aceste minorități? „Noi ne recrutăm alegătorii mai ales din afara marilor orașe", spune dl Goran Johansson, de la partidul de centru (fost agrarian). Într-o țară în care 75 la sută din populație trăiește în orașe, aceștia reprezintă oricum o minoritate, deși agricultura intensivă și mecanizată permite acoperirea necesităților alimentare ale țării din producția proprie. Dar această „minoritate" este, în linii generale, solidară cu „majoritatea", deoarece trăiește în condiții practic identice cu ale ei. Ca atare, partidul de centru își caută clientela electorală în sectoare speciale ale minorității din afara orașelor, de exemplu „în nord, unde industria forestieră tot mai mecanizată lasă în afara procesului de producție o serie de muncitori, care trebuie ajutați să-și schimbe calificarea și modul de viață într-o măsură mai mare decît i-a ajutat guvernul".

La partidul conservator am aflat de existența altor „minorități neprivilegiate": handicapații care nu primesc ajutor social pentru că familiile îi întreține, ascunzînd starea lor de inferioritate fizică sau mintală, cei ce călătoresc cu mijloacele de transport în comun — evident minoritari într-o țară cu 247 de automobile pentru fiecare mie de locuitori.

Reiese, desigur, din cele de mai sus cît de anevoie găsește opoziția burgheză argumente cu care să demonstreze necesitatea aducerii ei la putere. Ea nu contestă, de altfel, performanța descrisă de J. J. Servan-Schreiber în următorii termeni: „În 70 de ani, o țară rurală și săracă, cu trei milioane de locuitori, a devenit o națiune industrială cu șapte milioane de cetățeni care se bucură de nivelul de trai cel mai ridicat din Europa". Social-democrații admit că majoritatea măsurilor esențiale au fost adoptate cu colaborarea tuturor grupurilor parlamentare.

Alegerile care au avut loc în 1966 și au adus cea mai masivă scădere în procentajul voturilor social-democrate au fost nu parlamentare, ci municipale. Cele 300 000 de voturi ce n-au revenit, ca de obicei, partidului guvernamental au aparținut aproape toate unor alegători care nu au considerat scrutinul destul de important pentru a participa la el. Ce se va întîmpla acum? Nimeni nu îndrăznește să afirme cu certitudine altceva decît că suedezii nu vor accepta să facă pași înapoi.

Stockholm, 14 iulie

SINTEZE

Respectarea suveranității – principiu de bază al relațiilor dintre state

Conf. dr. Gheorghe Moca

Principiul suveranității prezintă o însemnătate deosebită, fundamentală, ca principiu al relațiilor dintre state, respectul reciproc al suveranității fiecărui stat și popor exercitînd, în zilele noastre, o puternică influență progresistă în dezvoltarea socială, în menținerea păcii și securității internaționale.

Ideea suveranității naționale a căpătat în condițiile contemporane o mare forță mobilizatoare, ca expresie a necesității obiective potrivit căreia deplina eliberare socială a unui popor, înaintarea sa pe calea progresului, sînt indisolubil legate de eliberarea sa națională, de consolidarea independenței. Orice pas pe drumul dobîndirii independenței înlesnește și pregătește fiecărui popor condițiile eliberării sale sociale. Păstrarea și consolidarea independenței obținute. respingerea oricărui amestec din afară în treburile interne constituie pentru orice popor, pentru orice națiune, premisa esențială a dezvoltării pe drumul unei vieți social-economice și politice în concordanță cu interesele și năzuințele sale. *„Viața demonstrează* — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — *că un popor căruia i se răpește o parte din prerogativele sale naționale încetează de a mai fi liber și suveran ceea ce pune în primejdie însăși dezvoltarea sa socială. Nesocotirea acestei realități intră în conflict cu aspirațiile popoarelor, cu legile obiective ale dezvoltării societății, produce o puternică reacție în păturile cele mai largi ale populației, ridică la luptă întreaga națiune. Asigurarea independenței și suveranității, dezvoltarea continuă a fiecărei națiuni, reprezintă un factor de seamă al mersului înainte al societății“* [1].

În dreptul internațional contemporan au căpătat consacrare, pe baza acordului statelor, o serie de principii fundamentale ale cooperării internaționale ca : dreptul fiecărui popor la autodeterminare ; respectul integrității teritoriale și al independenței naționale ; egalitatea deplină în drepturi ; avantajul reciproc ; neamestecul, sub orice formă, în treburile interne ale statelor ; obligația acestora de a nu folosi forța sau a amenința cu forța în relațiile dintre ele și a rezolva pe cale pașnică diferendele internaționale. Expresie a cerințelor obiective decurgînd din evoluția relațiilor internaționale, a întregii vieți sociale, aceste principii nu au un caracter arbitrar, întîmplător. Reflectînd interesele și năzuințele progresiste ale tuturor popoarelor, ele sînt strîns legate unul de celălalt, interdependente în cadrul unui sistem în centrul căruia se află principiul suveranității, respectarea dreptului fiecărui stat, al fiecărui popor și națiune de a-și exercita și înfăptui în mod liber atributele deplinei sale suveranități.

Respectarea de către fiecare stat a acestor principii în politica și activitatea sa externă constituie un imperativ politic generat de cerințele vieții internaționale, răspunzînd, totodată, unor necesități elementare de etică și echitate, fără de care nu pot exista relații normale, de pace și cooperare între state.

Statul suveran în relațiile internaționale

Relațiile internaționale constituie o sferă complexă a vieții sociale în care, în afară de stat, își exercită influența, sub o formă sau alta, direct sau indirect, și alți factori, alte forțe sociale, cum sînt : popoarele și națiunile, clasele sociale și partidele lor politice din diferite state. O anumită influență exercită în acest domeniu dreptul internațional, ca ansamblu de norme juridice create prin acordul de voință al statelor, și organizațiile internaționale — interstatale sau neguvernamentale. În această complexitate de factori, statul suveran și independent apare, însă, pe primul plan ca participant și subiect principal al relațiilor internaționale. „Colectivitatea statală — remarcă pe bună dreptate juristul francez C.A. Colliard — domină societatea internațională actuală... se găsește în centrul societății internaționale și al dreptului internațional“ [2].

Influența și însemnătatea statului în viața internațională se explică prin aceea că el se manifestă ca purtător al suveranității în raporturile cu alte state. În virtutea suveranității sale, statul reprezintă o putere supremă în interior și independentă în relațiile internaționale, avînd dreptul exclusiv de a hotărî în mod liber, fără nici un amestec din afară, asupra politicii sale interne și externe, de a-și exercita funcțiile, de a organiza, după propria sa apreciere, viața social-economică, politică și culturală a țării, raporturile sale cu alte state, pe baza respectului reciproc al drepturilor suverane ale celorlalte state.

Sinteză indivizibilă a supremației exclusive și a independenței depline a puterii de stat, a statului, în limitele teritoriului de stat și cu privire la populația de pe acest teritoriu, suveranitatea constituie o însușire esențială a puterii politice și reflectă caracterul de clasă al acesteia, trăsăturile sale caracteristice. Suveranitatea se manifestă în modul de organizare a puterii în fiecare societate dată, în principiile de bază ale acestei organizări, în desfășurarea activității legislative, executive, jurisdicționale etc. a organelor de stat în concordanță cu interesele clasei aflată la putere, constituind în acest sens un atribut fundamental al statului. Aceasta explică conținutul de clasă diferit al suveranității în funcție de orînduirea social-economică și sistemul politic, de esența socială a statului și de evoluția acestuia în diferite perioade istorice.

Totodată, suveranitatea se realizează în cadrul existenței anumitor forme de comunitate umană (popoare, națiuni), ceea ce face ca în caracterul și însemnătatea sa să se reflecte condițiile concrete și particularitățile naționale în care fiecare stat există și își exercită funcțiile. Formă de organizare politică a societății ca entitate suverană, statul reprezintă cadrul politic al exercitării dreptului fiecărui popor, al fiecărei națiuni de a-și hotărî singură soarta. De aceea, suveranitatea de stat capătă și un sens național. În condițiile socialismului — unde poporul este deținătorul suveran al puterii iar statul reprezintă mijlocul principal de creare conștientă a noii societăți și exprimă în esența și funcțiile sale interesele fundamentale, naționale ale întregului popor — suveranitatea de stat dobîndește un caracter cu adevărat național și popular.

În relațiile internaționale, statul acționează în numele întregii societăți, al națiunii care, organizată politicește și independentă, participă, prin intermediul acestuia, în raporturile cu alte state și națiuni. Rezolvarea problemelor internaționale actuale, dezvoltarea cooperării multilaterale, menținerea păcii și securității în lume sînt de neconceput fără existența unor raporturi normale între state, fără tratative între părțile interesate și acordul lor liber consimțit — singura bază acceptabilă a găsirii unor soluții reciproc avantajoase în spiritul respectării drepturilor suverane și a egalității depline a tuturor statelor. Suveranitatea apare astfel ca o formă fundamentală de manifestare a statului în relațiile internaționale a căror organizare democratică, în conformitate cu interesele naționale ale popoarelor, nu poate fi realizată decît cu participarea liberă, independentă și egală a fiecărui stat indiferent de mărime, de potențialul economic și militar, de influența politică, indiferent de sistemul social-politic. În acest sens, juristul ugandez N. Mugerwa releva faptul că „... aproape toate relațiile internaționale sînt legate de suveranitatea statelor. Ea este punctul de plecare

---

[1]. N. Ceaușescu, Expunere cu privire la politica externă a partidului și guvernului, în „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. 2, Ed. politică, București, p. 415.

[2]. C. A. Colliard, Institutions internationales, Paris, 1967, p. 86—87.

→

în relațiile internaționale"[3]. La rîndul său, juristul finlandez T. Suontausta afirma că „problema suveranității constituie neîndoielnic cheia de boltă a relațiilor internaționale"[4].

■

Cerința respectării suveranității în relațiile dintre state își găsește expresia juridică în principiul suveranității, potrivit căruia fiecare stat are dreptul să se manifeste liber, independent, în viața sa internă și în relațiile internaționale, avînd totodată obligația de a respecta suveranitatea altor state. Numeroase acte internaționale au înscris în prevederile lor acest principiu ca principiu de drept internațional, obligatoriu în egală măsură pentru toate statele în raporturilor dintre ele. Astfel, Carta O.N.U. arată că Organizația și relațiile dintre statele membre trebuie „să fie bazate pe respectul principiului egalității suverane" (art. 2/1 și 78). Același principiu este formulat în Carta O.U.A. (1963), art. 3, în Statutul C.A.E.R. (art. 1/2), în Declarațiile conferințelor statelor neangajate de la Bandung (1955), Belgrad (1961) ș.a. În raportul din 1964 al Comitetului special al O.N.U. pentru codificarea principiilor cooperării internaționale, din care face parte și România, principiul egalității suverane este considerat „ca o regulă generală obligatorie a dreptului internațional contemporan"[5].

Formula egalității suverane reflectă evoluția suveranității în condițiile contemporane cînd statele, indiferent de mărime și influența exercitată, sînt în mod egal suverane, avînd dreptul să se manifeste în condiții de deplină egalitate în relațiile și organizațiile internaționale. „Toate statele sînt egale și în mod egal sînt state", remarca în acest sens juristul englez C. Parry[6]. Principiul egalității suverane, sau ceea ce mai precis ar putea fi numit principiul suveranității egale, relevă legătura indisolubilă dintre respectul suveranității și corolarul său — egalitatea statelor, consacrat de altfel ca un alt principiu fundamental al relațiilor dintre state.

Principiul suveranității include — potrivit interpretării oficiale acceptate de state în Comitetul Special al O.N.U. — egalitatea în drepturi și datorii a statelor, dreptul fiecărui stat de a se bucura de prerogativele inerente deplinei sale suveranități, dreptul la integritate teritorială și independență politică, la alegerea și dezvoltarea liberă a sistemului politic, social, economic și cultural, în condiții de pace ; totodată, statele trebuie să-și respecte reciproc drepturile lor suverane și personalitatea internațională, să îndeplinească cu bună credință obligațiile internaționale asumate, să promoveze relații de pace[7].

O parte componentă a suveranității o constituie dreptul fiecărui stat și popor de a dispune în mod liber de bogățiile și resursele sale naturale. În virtutea acestui drept, fiecare stat este liber să exploateze și să utilizeze bogățiile sale naturale în interesul propriu, în cadrul unor forme social-economice și juridice stabilite după propria sa apreciere, cu excluderea oricărei intervenții din afară, care ar împiedica exercitarea deplină, exclusivă a acestui drept. O serie de acte internaționale consacră acest drept, cum ar fi : Actul final al primei Conferințe pentru comerț și dezvoltare (1964), rezoluția intitulată „Suveranitatea permanentă a statelor asupra resurselor lor naturale", adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 25 noiembrie 1966 ș.a. Art 25 al Pactului relativ la drepturile economice, sociale și culturale, adoptat la sesiunea XXI a Adunării Generale a O.N.U. cuprinde, de asemenea, recunoașterea „dreptului inerent al tuturor popoarelor de a beneficia și folosi pe deplin și în mod liber bogățiile și resursele lor naturale".

Principiul suveranității a apărut o dată cu formularea conceptului de suveranitate. În secolul al XVI-lea, Jean Bodin considera suveranitatea ca „putere supremă asupra cetățenilor și supușilor neîngrădită de lege", definind astfel conceptul suveranității de stat și fundamentînd, totodată, puterea nelimitată a absolutismului monarhic feudal. Două secole mai tîrziu, gînditori progresiști ca J.J. Rousseau, Em. de Vattel ș.a. elaborau concepția „suveranității populare" s-au „naționale" ca expresie a independenței de stat a națiunii, decurgînd din dreptul său inalienabil la organizare politică de sine stătătoare.

În condițiile afirmării naționale a poporului român, ideea suveranității naționale a fost elaborată de ideologi patrioți ca N. Bălcescu, M. Kogălniceanu ș.a., exercitînd o puternică influență progresistă asupra mișcării maselor populare pentru unitate națională și independență de stat, mișcare oglindită în evenimente remarcabile ale istoriei patriei ca : actul unirii principatelor (1859), cucerirea neatîrnării (1877—1878), desăvîrșirea formării statului național unitar (1918).

Principiul suveranității, care în decursul timpului a exprimat aspirațiile popoarelor către o viață liberă, întemeiată pe organizarea democratică a relațiilor internaționale, a fost adesea nesocotit de statele mai mari, mai puternice, promovatoare ale unor raporturi inegale, bazate pe forță și violență. Experiența istorică a arătat că în condițiile dominației claselor exploatatoare evoluția națiunilor are loc în cadrul inegalității sociale, al dependenței economice și politice, al amestecului cercurilor monopoliste în treburile interne ale statelor.

Viața internațională demonstrează însemnătatea primordială pe care respectarea principiului fundamental al suveranității o dobîndește în relațiile interstatale. Practica relațiilor dintre state arată că respectarea acestui principiu capătă tot mai marcate constatări fie pe plan juridico-diplomatic fie în numeroase alte manifestări ale raporturilor bilaterale sau multilaterale. A devenit evidentă influența pozitivă pe care exercitarea deplină a suveranității de stat în relațiile internaționale o are pentru dezvoltarea — pe baza egalității în drepturi — a legăturilor de prietenie între state și națiuni.

În vădit contrast cu această cerință majoră a relațiilor interstatale contemporane apar încercările forțelor imperialiste, reacționare, care nu se dau în lături de la acțiuni fățișe sau oculte, acțiuni lipsite de orice scrupule, pentru a împiedica exercitarea nestingherită a suveranității statelor. Practicînd încălcarea egalității în drepturi, amestecul brutal sau deghizat în treburile interne ale altor state, mergînd pînă la intervenție directă, forțele imperialiste, reacțiunea, tind să tulbure condițiile istorice ale epocii noastre.

Apare cu atît mai imperioasă necesitatea continuării eforturilor prin care numeroase state din întreaga lume, uriașe forțe social-politice angajate pe drumul progresului, cer aplicarea strictă a principiului suveranității, a egalității depline în drepturi, curmarea oricăror tendințe și practici de încălcare a voinței libere, suverane, a statelor și popoarelor, încetarea oricărui amestec în treburile interne și a oricărei politici de agresiune.

Suveranitatea și cooperarea internațională

Principiul suveranității se realizează în mod practic, în cadrul relațiilor dintre state, prin diferite forme ale cooperării politice, economice, culturale etc. Aceste forme sînt multiple : în afară de formele temporare ale cooperării (conferințe, tratative, schimburi de delegații etc.), în relațiile internaționale contemporane un loc dintre cele mai importante îl ocupă organizațiile internaționale, asociații cu caracter permanent create de state pentru a coordona eforturile lor în diferite domenii ale vieții internaționale. Cadru permanent al colaborării statelor, organizațiile internaționale sînt create prin acordul liber consimțit și participarea voluntară a statelor care, intrînd în organizație, își păstrează caracterul de entități suverane și independente. Astfel, organizația internațională nu trebuie să se substituie exercitării prerogativelor suveranității statelor, îndeplinind numai atribuții acordate de statele membre cu scopul de a înlesni colaborarea pe bază egală și reciproc acceptabilă a acestora. În acest sens, Nicolae Titulescu, respingînd ideea suprastatului, concepea organizația internațională ca „o asociație voluntară de state libere, care și-au asumat obligația de a se supune legii acceptate de ele în virtutea propriei lor suveranități"[8].

Temelia eficienței unei organizații internaționale, ca și a oricărei alte forme de cooperare dintre state, sînt și rămîn respectarea suveranității naționale, participarea în condiții de deplină egalitate în drepturi a tuturor statelor membre. Nesocotirea acestor cerințe prin crearea unor organizații internaționale care, prin caracterul lor „suprastatal", ar consacra inegalitatea în drepturi a statelor membre, ar însemna transformarea acestora în instrumente ale subordonării și amestecului în treburile interne ale statelor mai slabe de către statele mai puternice.

În doctrina occidentală, unii ideologi se străduiesc să demonstreze că suveranitatea statelor ar fi o „piedică" în colaborarea internațională, „o sursă de dificultăți și încordare" în relațiile dintre state. W. Friedman, profesor la Universitatea Columbia (S.U.A.), referindu-se la procesul formării de state independente, afirmă : „Noile diviziuni (statale — G.M.) și suveranități creează numeroase probleme de drept internațional"[9], înțelegînd prin aceste „probleme" — diferendele și conflictele apărute în diferite părți ale lumii, după cel de-al doilea război mondial. Dar

[3]. N. Mugerwa, Subjects of international law, în „Manual of public international law", sub red. lui M. Sorensen, New York, 1968, p. 253.
[4]. T. Suontausta, La souveraineté des Etats, Helsinki, 1955, p. 2.
[5]. Doc. O.N.U. A/5746, p. 151.
[6]. C. Parry, The function of law in the international community, în „Manual of public international law", sub red. lui M. Sorensen, p. 13.
[7]. A se vedea Doc. O.N.U. A/6230, p. 88.
[8]. N. Titulescu, Suveranitatea statelor. Organizarea păcii, în „Documente diplomatice", Ed. politică, Buc., 1967, p. 846.
[9]. W. Friedmann, Law in a changing society, 1964, p. 357.

cauzele reale ale unor conflicte și stări de tensiune internațională în Asia de sud și sud-est, în Orientul Apropiat etc. sînt determinate nu de afirmarea suveranității, ci de acțiunile unor cercuri imperialiste, de amestecul în treburile interne ale altora, de nesocotirea drepturilor suverane ale statelor. Înlăturarea acestor focare de încordare internațională se poate realiza numai prin respectarea reciprocă a suveranității, a dreptului la existență pentru toate statele.

Teza renunțării totale sau parțiale la suveranitate, a „limitării" acesteia are o largă răspîndire în literatura politică și juridică occidentală. Astfel, H. Lauterpacht susține că existența unor organizații internaționale eficace nu ar fi posibilă decît „în condițiile renunțării la ceea ce adesea se consideră ca atribute fundamentale ale suveranității statelor în sfera relațiilor internaționale" [10]. Unii juriști occidentali, care recunosc însemnătatea suveranității, recurg totuși la construcții logice artificiale pentru a demonstra că statele nu pot participa la diferite forme de cooperare între ele fără a accepta limitări ale „exercițiului" suveranității, aceasta neafectînd — după opinia lor — suveranitatea ca însușire generală, abstractă a statului. M. S. Korowicz, de pildă, afirmă „distincția dintre suveranitate și exercițiul suveranității, prima neputînd fi abandonată fără a duce la dispariția statului însuși, ultima putînd fi restrînsă în mod virtual fără limite" [11].

Dar suveranitatea există tocmai prin exercitarea sa de către fiecare stat, astfel încît orice „limitare" a exercițiului suveranității aduce atingere intereselor fundamentale ale statului, fiind un izvor de inegalitate și subordonare în relațiile dintre state. Suveranitatea este indivizibilă și inalineabilă, ea se manifestă prin realizarea deplină de către fiecare stat a drepturilor sale decurgînd din suveranitate. „Limitarea" sau „divizarea" suveranității, fie și parțială, nu pot decît să prejudicieze grav independența statului, constituind o cauză de încordare în relațiile dintre state, de amenințare a păcii internaționale. De altfel, opinii ca acelea arătate mai sus sînt în vădită contradicție cu realitatea vieții internaționale, ele fiind respinse chiar și de unii autori occidentali. Ilustrativă, în acest sens, este opinia lucidă exprimată de profesorul elvețian M. Bourquin care arăta, încă în 1959, că în ordinea internațională „statele suverane sînt pe primul plan. Nimic n-ar fi mai inexact decît să se vadă în noțiunea suveranității o simplă formulă juridică, ce ar putea fi restrînsă sau extinsă după voie... Ar însemna să se ignoreze faptul că suveranitatea se întemeiază pe o realitate socială a cărei vigoare nu poate fi pusă la îndoială și care atestă, cu fiecare prilej, primatul său. Ordinea internațională și instituțiile, care sînt organele sale, nu se pot realiza decît plecînd de la această realitate" [12].

Diferitele forme ale cooperării internaționale ca, de pildă, încheierea de tratate, intrarea într-o organizație internațională etc. nu înseamnă nici „limitare" și nici „transfer" de suveranitate ci, dimpotrivă, constituie pentru state modalități de realizare, de exercitare a drepturilor suverane, în condiții de egalitate, avantaj reciproc și neamestec în treburile interne. În măsura în care o asemenea participare implică pentru un stat renunțarea la atribute ale suveranității sale, nu poate fi vorba decît de o practică nedemocratică, de un tratat sau organizație bazate pe inegalitate, în contradicție cu legalitatea internațională, cu principiul suveranității și cu celelalte principii fundamentale ale relațiilor dintre state. Practica internațională cunoaște „limitări" sub diferite aspecte ale exercițiului suveranității, impuse unor state mai slabe de către state mai puternice, ca, de pildă, în trecut, vasalitatea, capitulațiile, protectoratul, tratatele înrobitoare ș.a., iar în zilele noastre diferitele forme de colonialism și neocolonialism, de amestec în treburile interne ale altor state, de presiuni economice, militare sau politice etc.

Afirmarea suveranității fiecărui stat nu exclude respectul suveranității altor state ci, dimpotrivă, presupune contribuția activă a tuturor statelor mari sau mici la dezvoltarea, sub diferite forme, a cooperării multilaterale, presupune îndeplinirea cu bună credință de către state a obligațiilor internaționale asumate, în condițiile respectării egalității depline în drepturi și avantajului reciproc. Respectarea reciprocă a suveranității apare astfel în condițiile contemporane ca singura bază rațională, acceptabilă a unei reale cooperări între state.

■

Dînd expresie intereselor naționale ale poporului nostru, intereselor generale ale forțelor păcii și socialismului, România promovează o politică externă ale cărei coordonate și principii de bază răspund în întregime cerințelor menținerii păcii și securității internaționale, dezvoltării cooperării multilaterale, pe baza respectării suveranității și independenței fiecărui popor.

În dezvoltarea relațiilor sale internaționale, Republica Socialistă România militează pentru promovarea formelor și metodelor de cooperare întemeiate pe respectul reciproc al suveranității și independenței naționale, pe excluderea oricăror elemente de știrbire a drepturilor suverane ale statelor și popoarelor. Alături de celelalte țări socialiste, de toate statele iubitoare de pace, țara noastră consideră că fundamentarea relațiilor internaționale pe principiile respectării suveranității și independenței naționale constituie o condiție de bază pentru menținerea păcii.

Profund solidară cu popoarele care apără cauza libertății și independenței naționale, cauza păcii și progresului, România a luat întotdeauna o poziție hotărîtă față de orice atentat la adresa suveranității și independenței popoarelor, a condamnat orice amestec în treburile interne ale statelor independente. Partidul Comunist Român, guvernul țării noastre, întregul popor român au condamnat cu cea mai mare fermitate agresiunea americană în Vietnam, cerînd respectarea de către Statele Unite a suveranității R.D. Vietnam, a dreptului poporului vietnamez de a-și hotărî singur soarta, încetarea bombardamentelor și a tuturor actelor de război ale S.U.A. împotriva R.D. Vietnam și restabilirea păcii pe baza prevederilor acordurilor de la Geneva, din 1954.

Politica externă a României, întreaga sa activitate diplomatică reprezintă o vie ilustrare a contribuției majore pe care numai un stat pe deplin suveran și independent o poate aduce la menținerea păcii și securității internaționale.

---

[10]. L. Oppenheim-H. Lauterpacht, International law, London, 1955, vol. I, p. 371.

[11]. M. S. Korowicz. Organisations internationales et souveraineté des Etats membres, Paris, 1961, p. 126.

[12]. M. Bourquin, L'Etat souverain et l'organisation internationale, New York, 1959, p. 5.

reflector

AL DOILEA LOC

Moștenitorul coroanei spaniole va ocupa de acum înainte — conform unui decret publicat recent la Madrid — al doilea loc în stat, imediat după șeful suprem, generalul Franco. Deși Juan Carlos, fiul lui Juan de Bourbon, pretendent la tron, pare să dețină o poziție proeminentă în cadrul ceremoniilor oficiale — mai important decît tatăl său, ceea ce și explică rivalitatea fățișă tată-fiu — formal, acest „moștenitor" n-a fost încă desemnat. Decretul este însă considerat — după repetatele apariții publice ale prințului Juan Carlos alături de șeful statului și pe baza simpatiei evidente de care se bucură din partea vicepreședintelui Carrero Blanco — ca un pas pe calea desemnării lui Juan Carlos ca succesor al lui „El Caudillo".

SCHRAMME ARESTAT DE POLIȚIA BELGIANĂ

După cum se știe, Schramme — faimoasa căpetenie de mercenari — și oamenii săi au fost constrînși să se refugieze în Ruanda, unde au rămas cinci luni în prizonierat, după ce fuseseră alungați de pe teritoriul Republicii Congo-Kinshasa de trupele guvernului central. Ajuns ulterior în Belgia, țara sa de baștină, pe Schramme îl aștepta o surpriză. A fost arestat de poliția belgiană și acuzat de omucidere. În aprilie 1967, el a omorît la Jumbi, în provincia Maniema, al cărui „guvernator militar" era, pe un cetățean belgian Maurice Quintin. Schramme și-a recunoscut crima dar a căutat să se justifice invocînd „motive de necesitate". După Schramme, „necesitatea" deriva din faptul că Quintin îl amenințase că va dezvălui președintelui Mobutu proiectele sale de rebeliune.

„SPAȚIUL LOCATIV" MONDIAL

Regiunile temperate din emisfera nordică sînt cele mai populate de pe glob. Datele statistice arată că în aceste zone locuiesc aproape trei pătrimi din totalul locuitorilor lumii. Pornind de la constatarea că densitatea suprafețelor locuite scade pe măsură ce ele sînt situate mai spre sud, s-a ajuns la stabilirea următorului procentaj al „spațiului locativ" mondial: 27,6 la sută — regiunile nordice cu anotimpuri temperate; 20,7 la sută — regiunile în general umede; 14,5 la sută — regiuni friguroase și umede; 10,7 la sută — savanele din regiunile tropicale; 8 la sută — regiunile tropicale ploioase; 6,7 la sută — stepele; 5,7 la sută — regiunile friguroase; 4,4 la sută — regiunile călduroase; 1,4 la sută — deșerturile și 0,3 la sută — tundra tibetană.

„TELEFONUL-TACTIL"

Este vorba de un aparat complex, realizat de compania americană „Western Electric", care va permite surdomuților să-și „telefoneze" pe baza unui cod sonor prestabilit. Elementul de bază al dispozitivului: un buton cu comandă magnetică, sensibil la vibrațiile transmise telefonic. Surdomutul care „telefonează" nu face decît să mînuiască un emițător morse; interlocutorului de la celălalt capăt al firului i se transmit vibrațiile codificate. El răspunde apăsînd pe butonul magnetic al combinei sale. Experiențele făcute au demonstrat că surdomuții asimilează foarte rapid regulile noului „telefon-tactil".

INTRE ATLAS ŞI OCEAN

De la trimisul nostru la Rabat, Constantin Florea

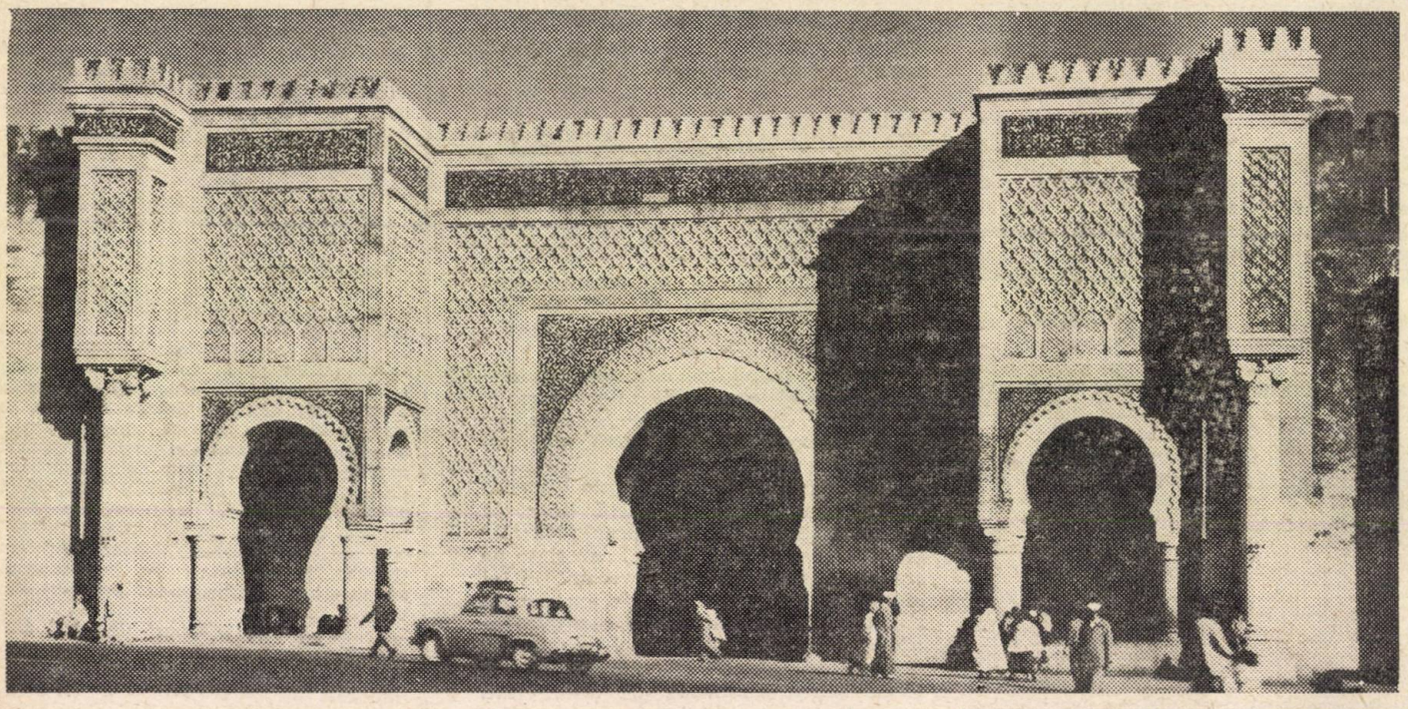

Arhitectură marocană tradiţională: Poarta Bab El Mansour din Meknes

Situat la numai cîţiva kilometri de Europa, extremitatea sa nordică atingînd strîmtoarea Gibraltarului, Marocul (cu o suprafaţă aproape egală cu cea a Franţei dar cu o populaţie de peste trei ori mai puţin numeroasă) te surprinde, încă de la început, printr-un larg şi impresionant evantai de peisaje : mare şi munte, lacuri şi deşerturi, păduri de brad, cedru şi stejar, palmieri şi cactuşi, livezi de portocali şi măslini. Cîteva ore de drum cu maşina îţi sînt suficiente pentru a parcurge pămînturile de culoare roşietică ale Marocului, de la plajele însorite ale Mediteranei sau Atlanticului (care se întind pe o distanţă de 1 700 kilometri) la culmile înzăpezite ale munţilor Atlas, iar de acolo la oazele mirifice din Sahara. Se spune chiar, desigur exagerînd oarecum, că în Maroc îţi poţi alege singur, după voie şi oricînd de-a lungul anului, clima, sezonul sau peisajul...

Diversitatea naturii nu este singura atracţie a acestei ţări. Vestigiile trecutului milenar îţi oferă, totodată, prilejul să faci o călătorie de-a lungul secolelor. Bucurîndu-se de o poziţie geografică privilegiată, străvechiul imperiu *cherifian* a cunoscut influenţa a numeroase civilizaţii orientale şi occidentale, care s-au întîlnit şi întrepătruns în această răspîntie a lumii. Urmele a 20 de secole de istorie sînt vizibile pretutindeni ; ele amintesc de originile îndepărtate ale populaţiei marocane (formată din berberi — 60 la sută — şi arabi ; fenicienii îi numeau pe berberi *mahour* — de aici denumirile de *maur* şi *moro*), de epoca ocupaţiei romane („Sala Colonia", colonia romană, este leagănul şi strămoşul Rabatului de astăzi), de perioada islamizării şi a primelor dinastii (actualul suveran al Marocului, M.S. regele Hassan al II-lea, este continuatorul dinastiei *Alaouite*, veche de peste trei sute de ani), de cuceririle spaniole şi portugheze, de anii dominaţiei coloniale franceze.

Ceea ce atrage, însă, atenţia oricărui vizitator al Marocului contemporan este, cred, în primul rînd, împletirea dintre vechi şi nou, dintre tradiţie şi modernitate, caracteristică, de altfel, celor mai multe ţări care au scuturat recent jugul dominaţiei străine şi au păşit pe drumul unei dezvoltări independente. Prinzînd tot mai mult putere, semnele noii vieţi, ale transformărilor politice şi economice pe calea progresului, sînt vizibile în diferite domenii ale vieţii sociale marocane. Ele sînt rezultatul eforturilor întreprinse de poporul marocan care, după cucerirea independenţei naţionale (1956), a trecut treptat pe calea lichidării tarelor trecutului, a modernizării economiei şi dezvoltării culturii. O cale grea şi complexă, comportînd numeroase dificultăţi, pe care, însă, Marocul — am putut să constatăm acest lucru — este decis să meargă şi în viitor. Cu prilejul întîlnirilor şi convorbirilor pe care le-am avut cu diferite oficialităţi marocane, am putut desprinde mai clar direcţiile actuale de evoluţie ale ţării, progresele şi realizările obţinute în ridicarea economiei şi culturii, greutăţile încă existente şi cauzele lor, obiectivele şi proiectele de perspectivă.

Jumătate din populaţie — sub 20 de ani

Încă din primele zile ale şederii noastre la Rabat (fac parte din prima delegaţie oficială de ziarişti români care vizitează Marocul), am fost martorii uneia din manifestările devenite tradiţionale după independenţă : Ziua tineretului şi sportului — sărbătorită în fiecare an la 9 iulie, ziua de naştere a suveranului Marocului. Cu prilejul acestei zile festive, la Rabat, Casablanca, Fes, Marrakech ca şi în celelalte oraşe şi sate ale ţării s-au desfăşurat mari serbări populare, întreceri sportive, manifestări culturale, defilări ale tineretului, ale cărui idealuri şi aspiraţii sînt strîns legate de dezvoltarea ţării pe drumul progresului.

În planurile noastre de dezvoltare — ne-au declarat oficialităţile marocane — atribuim o mare importanţă tineretului, chemat să-şi aducă, prin calităţile sale morale, intelectuale şi fizice, o contribuţie activă la efortul general de dezvoltare. „Noi dorim — spunea suveranul Marocului într-unul din discursurile

sale — ca tineretul nostru să păşească în viaţă cu o armată de cunoştinţe susceptibile de a fi utile ; ca el să ştie să-şi pună cunoştinţele în serviciul poporului său şi al patriei sale. Nu dorim de loc un tineret care să trăiască într-un turn de fildeş şi să deducă din educaţie un anumit complex de superioritate care să-l împiedice de a înţelege speranţele şi suferinţele poporului său. Iar misiunea tineretului nostru intelectual constă în a contribui la mobilizarea totală a tuturor energiilor pentru a asigura continuitatea măreţiei naţionale, a asigura subzistenţa populaţiei sale, a crea pentru toţi condiţiile de muncă, îngrijire şi educaţie".

Atenţia acordată formării tinerei generaţii nu este întîmplătoare. Trebuie avut în vedere faptul că peste 50 la sută din populaţia Marocului are mai puţin de 20 de ani — peste 6 milioane de tineri (din care 46 la sută au o vîrstă sub 15 ani). În acest context, una din preocupările centrale ale statului marocan a constituit-o şi o constituie dezvoltarea învăţămîntului de toate gradele în scopul ridicării nivelului cultural general al populaţiei, al creării cadrelor necesare economiei ţării. La Ministerul Planului, dl Bencheikh, şeful serviciului central de statistică, ne-a furnizat, printre altele, unele cifre şi date relevînd direcţiile dezvoltării învăţămîntului în anii de după eliberare. În anii primului cincinal (1960—1964) ca şi în planul trienal (1965—1967), statul marocan a alocat fonduri importante în scopul dezvoltării şcolii. În general, în perioada 1956—1967, bugetul Ministerului Educaţiei Naţionale a sporit de cinci ori, depăşind, în anul 1967, suma de 500 milioane de dirhami, ceea ce reprezintă 4 la sută din venitul naţional global sau 17,6 la sută din bugetul general al statului. Ca rezultat, în aceşti ani, a sporit numărul elevilor, studenţilor şi cadrelor didactice, s-au construit noi săli de clasă, cămine şi cantine. În învăţămîntul primar au fost pe deplin realizate două din principalele obiective ale politicii şcolare definită în planul trienal : *arabizarea* (toate disciplinele sînt, în prezent, predate în limba arabă în toate clasele primare) şi *marocanizarea* (toţi învăţătorii care predau în aceste clase sînt, astăzi, marocani).

Numeroase şcoli destinate celei mai tinere generaţii funcţionează în localuri noi

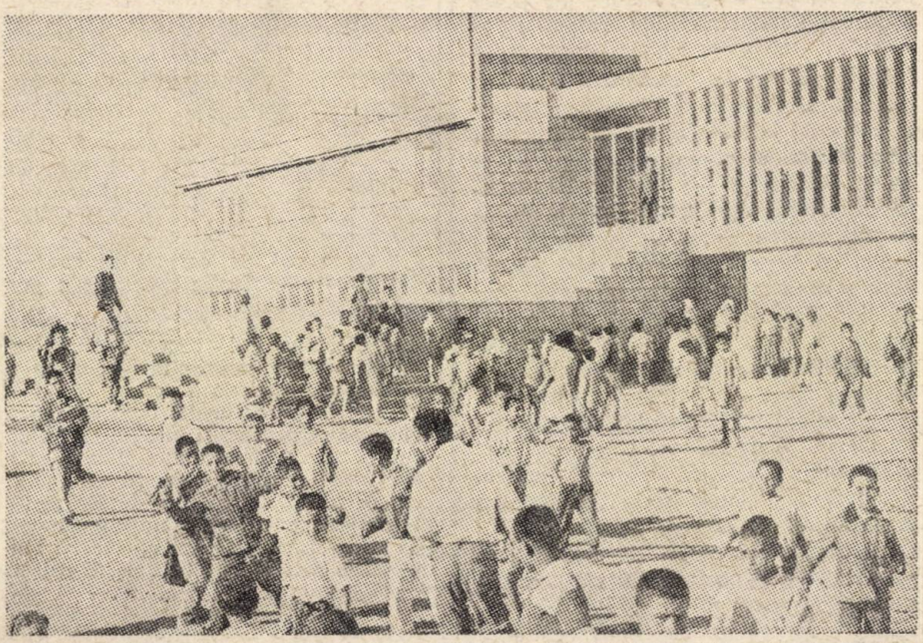

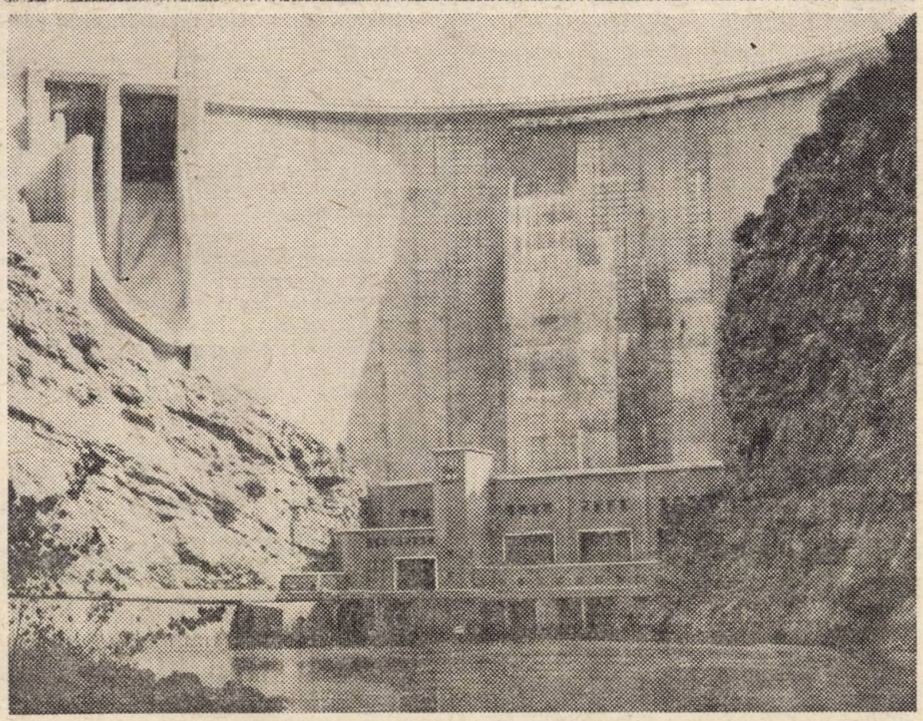

Barajul Bin El-Ouidana

În domeniul învăţămîntului superior sînt evidente, de asemenea, unele progrese în comparaţie cu perioada premergătoare independenţei cînd, în întreaga ţară, în afară de Universitatea Karauyna din Fes, cu caracter religios (cea mai mare din Africa de nord şi cea mai veche din lume), existau doar două facultăţi : de litere şi de drept, depinzînd de o universitate străină. În 1957, a fost creată prima universitate naţională, Mohamed al V-lea, care cuprinde în prezent facultăţile de litere, ştiinţe, drept, medicină, şcoala de ingineri „Mohammedia" şi un institut de sociologie ; de asemenea, începînd din 1963, a fost adoptat un nou statut al Universităţii Karauyne, identic celuia în vigoare în facultăţile şi universităţile moderne.

Desigur, în dezvoltarea învăţămîntului sînt încă destule dificultăţi, progresele nefiind încă pe măsura cerinţelor actuale şi viitoare ale ţării. Sistemul actual de pregătire a cadrelor — ni s-a spus — nu corespunde nevoilor concrete ale economiei, ceea ce îi limitează randamentul şi creează „un anumit dezechilibru între structura nevoilor de dezvoltare şi structura ofertei de cadre pregătite în cadrul sistemului actual : astfel, un relativ surplus de cadre în anumite sectoare (comerţ, sectoarele «literare», de pildă) coexistă cu o anumită penurie în disciplinele ştiinţifice şi tehnice primordiale totuşi pentru dezvoltare" ; se citează, de asemenea, situaţia învăţămîntului din mediul rural, încă insuficient adaptat acestui mediu şi nevoilor dezvoltării agriculturii. De altfel, ne spunea dl Bencheikh, insuficienţa cadrelor ştiinţifice şi tehnice stă, în bună măsură, la originea întîrzierilor produse în realizarea programului de investiţii prevăzute în planul trienal.

„Relance communale"

Actualul plan cincinal îşi pune drept ţel, în domeniul formării cadrelor, să contribuie la adaptarea mai bună a sistemului de învăţămînt la nevoile economiei naţionale, la creşterea eficienţei acestuia. În acest sens, se prevăd o serie de măsuri printre care : dezvoltarea învăţămîntului profesional la nivelul întreprinderilor ; reorientarea învăţămîntului secundar şi superior spre nevoile primordiale ale ţării ; continuarea acţiunii de adaptare a învăţămîntului din mediul rural la nevoile agriculturii (vor fi, astfel, create centre rurale de pregătire şcolară, pe lîngă fermele de stat, unde elevii care au terminat şcoala primară vor primi o pregătire agricolă corespunzătoare, mai ales practică, în domeniul utilizării mijloacelor moderne în agricultură, folosirii maşinilor agricole, punerii în valoare a solurilor). Aceste măsuri fiind considerate „limitate în raport cu amploarea problemei", actualul cincinal prevede trecerea la studierea şi elaborarea unei reforme profunde a întregului sistem de învăţămînt corespunzător nevoilor unei dezvoltări rapide pe calea progresului economiei marocane.

→

Pentru milioanele de tineri marocani, „Sărbătoarea tineretului și sportului" din acest an a constituit un simbol al participării lor la acțiunea de dezvoltare a țării pe calea progresului. Ziarele din Rabat au publicat în aceste zile numeroase articole consacrate succeselor obținute de tineretul marocan în opera de edificare națională. Ziarul „L'Opinion" citează, în acest sens, exemplul participării tineretului la opera — cum e denumită aici — de „nou avînt comunal" (relance communale) prin care se are în vedere antrenarea și participarea populației orașelor și satelor marocane la executarea unor lucrări de interes obștesc, pe plan local. În 1967, de pildă, la campania „noului avînt comunal" au luat parte peste 40 000 de tineri care, în satele sau în cartierele lor, au construit zeci de terenuri de sport, patru case ale tineretului, două tabere de vacanță, cămine și creșe pentru copii etc. După aprecieri preliminare, se consideră că, în acest an, numărul tinerilor, băieți și fete, care participă voluntar la acțiunea de dezvoltare a orașelor și satelor va fi de circa 60 000, cu 50 la sută mai mare decît anul precedent.

Tineretul marocan participă, de altfel, într-un număr tot mai mare, pe șantierele naționale create în vederea realizării principalelor obiective înscrise în actualul cincinal. Printre altele, ziarele marocane se referă la participarea tineretului în înfăptuirea proiectului DERRO de dezvoltare a agriculturii, la șantierul de lîngă Rabat (pe fluviul Bou-Regreg) unde se construiește un mare complex de odihnă și sport.

Așa cum se arată în preambulul planului cincinal, dezvoltarea social-educativă constituie, în același timp, un țel și un mijloc al progresului. Pornind de la acest considerent, statul marocan a alocat importante fonduri pentru dezvoltarea culturii populare și a educației fizice. În anul 1967, programele inițiate de stat în acest sens au cuprins circa 430 000 de cetățeni, printre care 100 000 de femei. Au fost organizate numeroase case de educație populară, terenuri de sport, piscine, case ale tineretului, centre feminine de instruire (162, din care 112 în mediul rural și 50 în orașe ; scopul acestor centre este de a iniția tinerele fete și femei în organizarea rațională a gospodăriei, în creșterea copiilor), tabere de vacanță.

Desigur, problemele care se ridică în fața tineretului marocan sînt complexe, în calea realizării planurilor actuale existînd destule greutăți care vor trebui să fie învinse în anii următori (printre altele, este vorba de existența unui număr important de șomeri, inclusiv și în rîndurile tineretului, persistența unor obiceiuri și obișnuințe anacronice). Obiectivele înscrise în aceste planuri ca și realizările obținute pînă în prezent constituie, însă, o bună premisă și, în același timp, o garanție că, prin eforturile întregului popor marocan, se vor face noi pași înainte pe drumul înfăptuirii acestor aspirații.

Confirmări

Întîlnirile și convorbirile pe care le-am avut cu unele personalități oficiale marocane ne-au oferit, totodată, posibilitatea să constatăm dorința și hotărîrea gazdelor noastre de a contribui la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre Maroc și România, în interesul reciproc al celor două țări, al păcii și securității internaționale. În acest sens, interlocutorii noștri au subliniat, în unanimitate, importanța recentei vizite oficiale făcute în regatul Marocului, la invitația Maiestății Sale Hassan al II-lea, regele Marocului, de către Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, vizită pe care au apreciat-o ca deosebit de fructuoasă pentru evoluția viitoare a relațiilor dintre cele două țări. Așa cum se arăta în Comunicatul comun semnat la terminarea vizitei, convorbirile care au avut loc „au confirmat voința celor două țări de a întări legăturile de prietenie și de înțelegere care caracterizează relațiile dintre ele și de a dezvolta cooperarea lor în diferite domenii".

Referindu-se la comunicatul comun româno-marocan, domnul Ahmed Snoussi, ministrul informațiilor — care a avut amabilitatea să primească delegația română de ziariști — și-a exprimat satisfacția pentru rezultatele vizitei ministrului de externe român și a subliniat faptul că între cele două țări „există puncte comune pe multe planuri". „Republica Socialistă România și Regatul Marocului — a spus el — pot contribui eficace la asigurarea păcii și securității în lume". În legătură cu perspectivele relațiilor bilaterale româno-marocane, dl Ahmed Snoussi ne-a declarat următoarele : „România și Marocul sînt țări mici. Într-o serie de sectoare ale construcției economice, România a dobîndit o experiență pe care noi o putem studia și ne poate fi utilă. Marocul este sigur că vor fi găsite largi posibilități de colaborare economică între cele două țări. În curînd, așa cum s-a hotărît, o delegație economică marocană va vizita România pentru a concretiza domeniile și formele adecvate de realizare a cooperării economice reciproc avantajoase".

„Marocul și România — a continuat dl ministru Ahmed Snoussi — sînt două țări prietene care se stimează și se prețuiesc reciproc. Ambele țări prețuiesc în mod deosebit suveranitatea și independența națională. Între cele două țări nu există problema unor sfere de influență, ci relații bazate pe sinceritate reciprocă. Marocul — a spus el — ține mult la suveranitatea sa și nu se amestecă în treburile interne ale altora ; țara noastră este dispusă să dezvolte relații de colaborare cu toate țările, dar, în același timp, ținem extrem de mult să ne păstrăm personalitatea și independența. Dorim să colaborăm cu toții, dar, înainte de toate, sîntem marocani. Politica externă a Marocului este o politică de nealiniere, de menținere a păcii, de apărare a principiilor suveranității, neamestecului, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe soarta sa. Sîntem pentru dezvoltarea cooperării între state, dar aceasta nu trebuie să lezeze suveranitatea noastră națională". În încheiere, ministrul marocan al informațiilor și-a exprimat încă o dată speranța în dezvoltarea și întărirea continuă a relațiilor de prietenie și înțelegere reciprocă între cele două țări.

De vorbă cu cinci

I-am rugat pe oaspeți să contureze tradițiile și evoluția specifică a parlamentului chilian.

— Parlamentul reprezintă în sine suveranitatea poporului — *ne spune dl Luis Fernando Luengo.* Rolul său constă, în esență, în cunoașterea cerințelor poporului și în elaborarea unor soluții adecvate pentru satisfacerea lor. În Chile, regimul este prezidențial — ca, de altfel, în toate celelalte țări latino-americane — și nu parlamentar. În consecință, puterea executivă are o pondere mai mare decît cea legislativă.

— Conform prevederilor constituționale ale țării dv. președintele dispune de dreptul de veto. Concret, cum se petrec lucrurile ?

— Este un întreg ritual — *ne răspunde dl Ampuero.* Dreptul de veto pe care-l are președintele în promulgarea unei legi înseamnă latitudinea de a face observații pe marginea ei și a-i aduce modificări. Și aici intervine atît de discutatul și disputatul „el tercio" (treimea). O treime plus unu într-una din Camere este suficientă pentru ca veto-ul președintelui să fie valabil. Parlamentul trebuie deci să dispună de două treimi din voturi în cele două camere pentru a putea impune o lege. În acest caz, președintele este obligat să respecte hotărîrea Congresului.

În privința relațiilor dintre parlament și președinte — *adaugă dl Luis Fernando Luengo* — procedura are și alte aspecte. Încheierea tratatelor internaționale și numirea membrilor corpului diplomatic sînt de competența parlamentului. Președintele, la rîndul său, dispune de dreptul de a-și numi miniștrii. Ei răspund în fața acestuia dar pot fi puși, în cazuri grave, sub acuzație constituțională de către Congres. Se știe, de asemenea, că parlamentul a avut rolul său bine stabilit în contramandarea vizitei în S.U.A. a președintelui Frei.

— Îi rugăm pe interlocutorii noștri să ne expună punctul de vedere în legătură cu rolul contactelor interparlamentare și cu contribuția lor la cunoașterea reciprocă.

— Sfera de influență și de activitate a parlamentului chilian — *ne declară dl Victor Contreras* — cuprinde în special problemele de ordin intern. El nu hotărăște politica relațiilor cu alte state,

Luis Fernando Luengo

Victor Contreras

Raul Ampuero

parlamentari chilieni

Hernan Olave

Jose Tomas Camu

Interlocutorii noştri: LUIS FERNANDO LUENGO, vicepreşedinte al Senatului chilian (social-democrat); senatorul RAUL AMPUERO, preşedinte al comisiei pentru apărarea naţională (partidul Uniunea socialistă populară); senatorul VICTOR CONTRERAS, preşedintele comisiei pentru muncă şi prevederi sociale (comunist); deputatul HERNÁN OLAVE, membru al comisiei pentru educaţia publică din Camera Deputaţilor (socialist); deputatul JOSÉ TOMAS CAMUS, membru al comisiei pentru educaţie fizică (radical). Oaspeţii — membrii primei delegaţii parlamentare din Chile care au vizitat România, la invitaţia Marii Adunări Naţionale — au răspuns cu deosebită amabilitate solicitării de a prezenta unele aspecte ale vieţii politice şi economice chiliene.

stabilind mai mult relaţii instituţionale. Dar, bineînţeles, cunoaşterea reciprocă între popoare poate şi trebuie să se realizeze pe cele mai diverse căi, nu numai la nivelul şefilor de stat sau la nivel guvernamental.

— Contactele interparlamentare urmează deci a fi apreciate — *precizează dl José Tomas Camus* — ca un important mijloc de a lărgi sfera posibilităţilor reciproce de înţelegere şi cunoaştere a realităţilor fiecărei ţări. Contactele bilaterale între parlamentari pot contribui la dezvoltarea relaţiilor între state, în folosul păcii şi al colaborării. Vizita noastră în România, de exemplu, trebuie înţeleasă ca o nouă posibilitate eficientă de consolidare a prieteniei dintre ţările noastre, spre progresul şi dezvoltarea ambelor naţiuni.

— Chile doreşte, tocmai în acest sens, să stabilească relaţii prieteneşti cu toate ţările lumii — *adaugă dl Luis Fernando Luengo.*

Convorbirea abordează în continuare principii ale politicii externe chiliene şi, implicit, problema relaţiilor cu Statele Unite.

— Principiile autodeterminării şi neintervenţiei orientează întreaga desfăşurare practică a politicii externe a statului nostru — *ne declară dl Luengo.* Sîntem convinşi, de asemenea, de avantajul reciproc al bunelor relaţii dintre state. În Chile se remarcă un interes apreciabil faţă de dezvoltarea ţărilor socialiste; cu majoritatea acestor ţări avem de altfel relaţii normale, cu perspective de lărgire.

— Relaţiile cu ţările est-europene sînt, de ce să n-o spunem, stînjenite în mare parte de presiunile imperialismului nord-american. Parlamentul reprezintă, în acest sens, o tribună de luptă cu ajutorul căreia se creează premise pentru stabilirea de relaţii cu toate popoarele lumii El devine astfel un instrument eficace al viitorului — *declară dl Hernan Olave.*

— De mulţi ani avem diferite acorduri cu Statele Unite. Acestea intervin în politica noastră internă şi externă. Nemulţumirea populară faţă de asemenea practici este tot mai evidentă. Se cere din ce în ce mai insistent, de către diferite partide, înlăturarea definitivă a acestei situaţii inadmisibile — *adaugă dl Luengo.*

Cele mai importante bogăţii ale ţării — cuprul şi fierul — se află de fapt, mai mult sau mai puţin, sub dominaţia concernelor nord-americane — *argumentează dl Contreras.* Acestea exploatează materiile noastre prime, evitînd prelucrarea lor în ţară. Cum spunea Olave, ele împiedică relaţiile noastre cu ţările din Europa de Est. Nu consider suficient să existe asemenea relaţii economice şi diplomatice; ele trebuie să devină tot mai eficiente.

Este adevărat că s-a realizat procesul cunoscut sub numele de „chilenizarea cuprului" — *explică dl José Tomas Camus* — dar aceasta nu înseamnă naţionalizarea lui. Statul chilian s-a asociat în acest domeniu cu companiile americane, limitîndu-le astfel posibilităţile de a acţiona exclusiv în interesul lor. Cuprul reprezintă principala noastră materie primă şi controlul naţional se exercită încă mai mult pe plan administrativ. Nord-americanii continuă să obţină beneficii substanţiale din exploatarea cuprului chilian.

Oaspeţii evocă alte două probleme interne la ordinea zilei în Chile: reforma agrară şi situaţia învăţămîntului.

Există o a doua lege în legătură cu reforma agrară, domeniu în care am făcut paşi sensibili — *spune dl Luengo.* Ceea ce se impune în primul rînd este ca ea să acţioneze în toate sectoarele agriculturii.

Dl Camus aduce unele clarificări. Legea reformei agrare urmăreşte şi facilitează eliminarea latifundiilor, deocamdată elementul caracteristic al agriculturii noastre. Se înaintează, totuşi, încet încet.

Dificultăţile se simt mai ales în comercializarea produselor agricole: se produce şi nu se poate vinde în aceeaşi măsură. De aceea se impun îmbunătăţiri în sensul asigurării mijloacelor de comercializare — *adaugă dl Contreras.*

Dl. Camus se oferă să ne prezinte cîteva probleme ale învăţămîntului în Chile: În prezent — ne spune domnia sa — atenţia noastră este orientată spre creşterea numărului profesorilor şi al elevilor. Actualul guvern are realizări în acest domeniu. Cît priveşte fondul educaţiei, ne preocupă adaptarea sistemului de învăţămînt la necesităţile lumii contemporane şi posibilitatea de a oferi tinerilor o pregătire adecvată, impusă de cerinţele industrializării ţării. În această direcţie mai avem multe de făcut. Problema nu este încă rezolvată.

În domeniul învăţămîntului superior, în universităţi — ***ne spune dl Hernan Olave*** — s-au produs schimbări de cea mai mare importanţă, cărora statul le acordă atenţia cuvenită. Este vorba de schimbări democratice în starea de spirit a generaţiei tinere. În sînul studenţilor există un puternic curent de opinie în favoarea democratizării universităţilor şi a efectuării unor reforme în această direcţie. Trebuie menţionat că, în Chile, mii de tineri, aparţinînd în special maselor muncitoreşti şi ţărăneşti, nu au acces la studiile universitare. Ca atare, universitatea are încă o sferă de cuprindere limitată.

Care sînt concluziile dv. după prima vizită în România?

„Există multe posibilităţi de a dezvolta relaţiile la nivel parlamentar dintre ţările noastre. Apreciem ca deosebit de valoroase realizările dv. pe plan economic: de asemenea, politica României pe plan internaţional. Intenţionăm sincer să reuşim de a utiliza în Chile asemenea juste criterii de dezvoltare. Vizita a fost deosebit de plăcută, v-am simţit prieteni. Aş vrea să ne exprimăm mulţumirea, prin intermediul revistei dv., pentru atenţia şi interesul cu care ne-aţi primit. Ne-a impresionat mult dezvoltarea industriei dv., în special cea constructoare de maşini, a agriculturii şi a turismului" *(Luis Fernando Luengo).* „Aveţi o industrie a turismului bine organizată care valorifică ingenios frumuseţile naturale" *(José Tomas Camus).* „Aşteptăm cu plăcere reîntîlnirea cu parlamentarii români — cu care am avut întrevederi atît de interesante — în septembrie, la Lima, în cadrul sesiunii Uniunii Mondiale Interparlamentare" *(Raul Ampuero).*

Anca VOICAN

De la trimisul nostru la Bamako, Corneliu Vlad

dialoguri despre MALI

Două înalte personalități maliene, SEYDOU BADIAN KOUYATE și OUSMANE BÂ, expun cititorilor revistei «Lumea» coordonatele activității interne și internaționale a Republicii Mali

Seydou Badian Kouyate

Ousmane Bâ

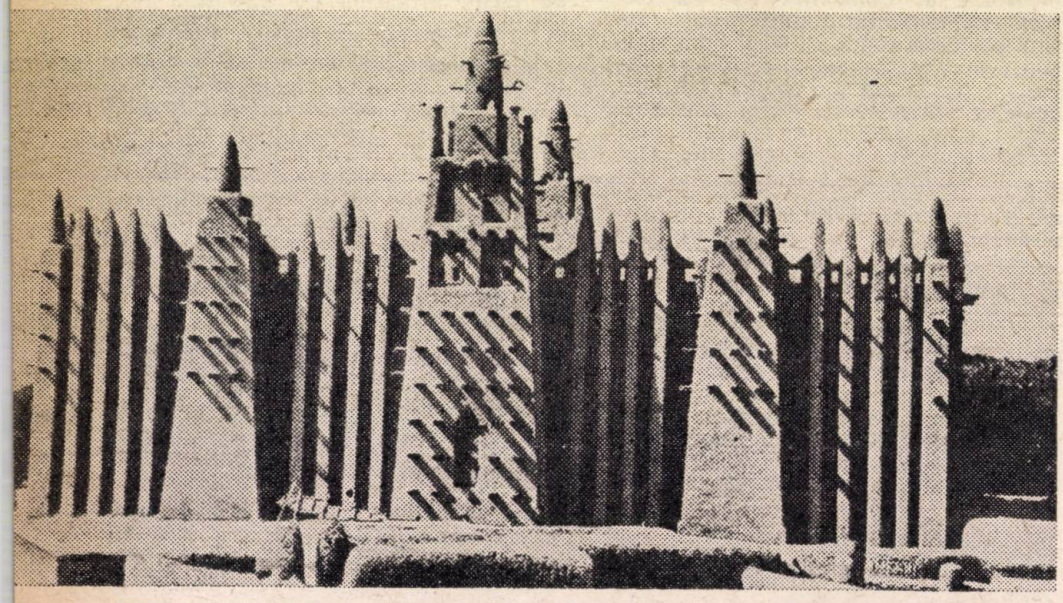

Mopti. Moschee construită din piatră arsă, în stilul caracteristic arhitecturii maliene din Evul Mediu

Spre piață

Ospitalitatea maliană, renumită, despre care știam atîtea cu mult înainte de a poposi pe acest pămînt din inima Africii, înseamnă, pentru ziarist, pe lîngă amabilitatea, căldura, spiritul deschis al oamenilor, și fructificarea optimă a posibilităților de cunoaștere a realităților țării. Grație solicitudinii deosebite a gazdelor, în decurs de numai o săptămînă am putut călători în trei din principalele orașe ale țării — Bamako, Segou, Tombouctou — deși sute de kilometri le despart, și am putut discuta cu o serie de personalități politice maliene proeminente între care doi din membrii organului suprem al puterii — Comitetul Național pentru Apărarea Revoluției (C.N.A.R.)

Seydou Badian Kouyate, membru al C.N.A.R. și președintele Comisiei Economice și Financiare a partidului Uniunea Sudaneză — R.D.A., este unul din principalii artizani ai politicii economice a țării. În ziua cînd m-a primit, în biroul său de la Permanența partidului, tocmai se pregătea pentru un turneu prin cîteva localități ale țării ; mi-a propus, din primele clipe, să-l însoțesc, proiectatului interviu urmînd să i se substituie o călătorie de-a lungul fluviului Niger, pînă la Segou, și o serie de convorbiri despre Mali („dar și despre România" — cum a ținut să adauge). Diplomat al unei facultăți de medicină din Franța, pasionat de filozofie și economie politică, el este și un scriitor valoros. Volumelor sale „Moartea lui Chaka" și „În timpul furtunii" publicate anul trecut la Paris, bine primite în Africa și în Franța, li se va adăuga încă anul acesta un nou volum de proză originală, inspirată din folclorul african... Discutăm așadar despre actualitatea politică africană, întîlnirile sale cu Che Guevara, situația politică din Franța, despre bogăția folclorului african și valoarea sa ca document istoric ; în acest moment al discuției, interlocutorul nostru este furat de povestirea uneia din marile epopei maliene, care exaltă vitejiile regelui Monzon. Povestitor remarcabil, mergînd pe linia celebrilor cîntăreți populari — grioți — Seydou Badian întrerupe adesea firul narațiunii pentru a intona cu o voce baritonală plăcută, puțin guturală, cîntecele lirice inserate în epopee. Din timpul pe care, mărinimos, mi l-a acordat, o bună parte a fost consacrată aprecierilor sale asupra dezvoltării economice independente a Republicii Mali.

— *Pornind la construcția Mali-ului independent* — remarcă el — *am exclus de la bun început calea așa-numitului liberalism economic. Cei ce se gîndesc la liberalism au în vedere capitalurile private străine și nu se leagănă în iluzia dezvoltării Africii cu mijloace africane, deținute de africani. Capitalismul în Africa este, în mod practic, capitalism străin implantat. El nu poate servi nicicum interesele țărilor continentului. A deschide toate porțile capitalurilor private occidentale în Mali, ca și în alte state africane, nu înseamnă a contribui la crearea și consolidarea unor economii naționale independente, ci doar a perpetua aservirea țărilor noastre neocolonialismului. Exemplul atîtor țări din America Latină este edificator — aici investițiile străine masive nu au creat ansambluri economice naționale viabile, independente, capabile să asigure bunăstarea locuitorilor acestor țări. Capitaliștii străini nu și-au schimbat concepțiile asupra dezvoltării Africii — pentru ei continentul trebuie să rămînă în continuare un mare rezervor de materii prime și produse agri-*

cole, conform teoriilor lor privind diviziunea internațională a muncii. Ca furnizor de materii prime, Mali, sau oricare altă țară africană, ar continua să depindă de piețele externe, unde noi nu putem obține o dreaptă remunerare a exporturilor noastre.

În anii care au trecut de la dobîndirea independenței, Republica Mali a obținut succese evidente în construcția economică — au fost ridicate diferite întreprinderi industriale (combinatul textil de la Segou, fabrici de ulei, țigări, chibrituri, conserve, ciment, zahăr, ceramică, centrale electrice). În opt ani producția de energie electrică s-a dublat. Prospecțiunile geologice efectuate au atestat existența unor zăcăminte de fier evaluate la circa 100 milioane tone, de bauxită — 875 milioane tone, magneziu — 3 milioane tone.

— *Datele și cifrele însă nu spun singure totul despre eforturile noastre* — remarcă Seydou Badian. *Omul obișnuit trebuie, în primul rînd, să-și dea seama de anacronismul nivelului de subdezvoltare a țării pentru a putea acționa conștient în vederea lichidării acestei situații. Schimbările în mentalitate, lichidarea diferitelor prejudecăți sînt un obiectiv important. Adesea, la țară, poți auzi cîte un localnic spunînd: „Nu mă voi ocupa niciodată cu pescuitul, care ar fi o îndeletnicire dezonorantă pentru mine, dat fiind că strămoșii mei nu au pescuit vreodată." Ridicarea nivelului general al locuitorilor are și alte consecințe. Crearea de noi întreprinderi, sporirea producției industriale trebuie însoțite de asigurarea posibilității — materiale și spirituale — pentru ca țăranul, de pildă, să poată deveni consumator al acestor produse. Atunci cînd un asemenea deziderat nu intră în vederile celor ce conduc destinele unei țări, apar situații ca în micile teritorii din Peninsula Arabică, de exemplu, mari producătoare de petrol, dar care nu se bucură de o dezvoltare economică organică, armonioasă.*

Este unul din motivele pentru care în Mali, unde înainte de obținerea independenței 95 la sută din totalul populației era analfabetă, educația și instrucția maselor constituie un obiectiv principal — 18 la sută din bugetul național îi este afectat, în medie, în fiecare an. Seydou Badian subliniază că, alături de valorificarea bogățiilor naționale, acest aspect, al „investiției umane", reprezintă unul din principalele componente ale efortului național. Remarcînd rolul primordial al efortului național în opera de propășire a țării, el se referă și la importanța colaborării cu alte state, la asistența acordată dezvoltării Republicii Mali.

— *Ajutorul extern* — spune el — *nu trebuie înțeles numai în sensul implantării de către diverși specialiști, din diverse țări, a unor întreprinderi pe pămînt malian. Poate tot atît de importantă este formarea — în străinătate sau la întreprinderile construite în Mali — a unor cadre maliene specializate, capabile de a-și aduce o contribuție eficientă la realizarea proiectelor economice pe care ni le-am propus. Un domeniu posibil al cooperării noastre cu alte state îl constituie și acțiunea de modernizare a agriculturii — principala ramură economică a țării. Toate acestea trebuie să se desfășoare, însă, sub auspiciile principiilor, general admise, ale respectului și avantajului reciproc, neintervenției în treburile interne și egalității depline a partenerilor.*

În ziua următoare sosirii mele la Bamako am vizitat redacția ziarului „L'Essor", organul partidului Uniunea Sudaneză R.D.A. Ritmul alert, caracteristic activității la un cotidian, se însoțește cu animația inerentă operațiunilor de instalare într-un nou local; de cîteva zile numai, redacția principalului organ de presă al țării ființează într-un local nou, modern, spațios. Departe de forfotă, într-o încăpere liniștită, stau de vorbă cu cîțiva din responsabilii ziarului; le împărtășesc primele impresii despre realitățile maliene și-mi exprim speranța că voi putea discuta cu cîteva personalități politice ale țării, între care cu Ousmane Bâ, ministrul afacerilor externe, membru al C.N.A.P. „Ousmane Bâ sînt eu", mă întrerupe surîzînd principalul meu interlocutor. Șeful diplomației maliene, om politic cu o întinsă arie de preocupări este, în același timp, președintele Comisiei ideologice și de presă a partidului U.S. — R.D.A. Convorbirea noastră, axată îndeosebi pe problemele specifice tinerei prese maliene, a continuat într-una din zilele următoare, la sediul Ministerului Afacerilor Externe de pe colina Koulouba care domină capitala.

— *Politica externă a țării noastre* — ne-a declarat el — *se bazează pe prietenia și cooperarea cu toate popoarele. Colaborăm cu cea mai mare parte a țărilor din toate continentele, exceptînd țările care duc o politică de oprimare a altor popoare. Mă refer, în special, la statele ale căror guverne promovează o politică neocolonialistă față de statele africane și la R.S.A., Rhodesia și Portugalia, promotoare ale rasismului și colonialismului.*

Un principiu scump nouă este nealinierea. Asupra acestui subiect țin să fac din capul locului o remarcă: în multe rînduri, președintele Modibo Keita și alți factori de răspundere malieni au accentuat că „nealinierea" nu înseamnă „neangajare". Cu diferite prilejuri, inclusiv pe arena internațională, țara noastră a luptat pentru a impune termenul de „nealiniere". Fără a face parte din vreuna din alianțele politice sau militare ale lumii, Republica Mali este pe deplin angajată *în lupta împotriva imperialismului, colonialismului, neocolonialismului, este* angajată *în lupta pentru pace și progres. Este o politică bazată pe neamestec în viața internă a altor state, pe cooperare, respect reciproc, egalitate deplină.*

De ce am optat pentru această orientare politică? Pornind de la experiența luptei anticolonialiste — grea și îndelungată — pe care am susținut-o și de la experiența dezvoltării noastre ca stat independent, credem că această politică servește intereselor noastre naționale, operei de construire a societății noi, lichidării vestigiilor nefaste ale feudalismului și colonialismului. Politica noastră, consecventă, este animată de solidaritate internaționalistă. Sîntem o țară săracă, dar, în ciuda tuturor greutăților și presiunilor, ne pronunțăm cu hotărîre împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam, ne afirmăm ferma solidaritate cu poporul coreean, susținem lupta popoarelor din America Latină pentru dezvoltarea lor independentă, ca și lupta antiimperialistă a popoarelor arabe.

În raporturile cu țările occidentale, militățm pentru respectarea acelorași principii — egalitate, neamestec în treburile interne, avantaj reciproc. Republica Mali nu concepe ca sprijinul extern acordat dezvoltării noastre să fie condiționat de operarea unor schimbări, mai mari sau mai mici, în politica noastră, dictate de cei ce ne propun ajutor. La un astfel de ajutor, oferit în asemenea condiții, noi renunțăm fără șovăire.

În context african, poziția Republicii Mali este într-un fel particulară. Situată în profunzimea continentului, fără ieșire la mare, țara este confruntată cu probleme specifice. Malienii cu care am vorbit au accentuat cu toții faptul că în elaborarea și promovarea orientării în politica externă a țării se pornește în mod consecvent de la aceste date, de la servirea optimă a intereselor naționale maliene. De aici, preocuparea constantă pentru dezvoltarea cooperării cu celelalte state africane, în mod deosebit cu țările vecine. Ministrul afacerilor externe vorbește acum despre activitatea țării sale pe plan african.

— *Țara noastră* — declară șeful diplomației maliene — *este atașată principiilor înscrise în Carta Organizației Unității Africane, forum în activitatea căruia contribuția Republicii Mali nu este neglijabilă. Sîntem în favoarea ideii conținută în Cartă privind posibilitatea stimulării cooperării interafricane și în cadrul unor grupări regionale. Cu cîteva luni în urmă, împreună cu Senegalul, Mauritania și Guineea, am fondat Organizația Statelor Riverane Senegalului (O.S.R.S.) care, considerăm noi, va permite extinderea relațiilor pe diverse planuri între cele patru țări. Studiem de mai mulți ani problema colaborării între cele patru state ale noastre; în 1963 a fost creat un Comitet interstatal pentru amenajarea fluviului Senegal. Prin crearea O.S.R.S. am realizat încă un pas pe calea colaborării. În cadrul noii organizații, vom efectua reuniuni periodice ale șefilor de stat, ale diferiților miniștri, vom activa în sînul Comisiei interparlamentare și al altor organisme.*

Alte posibilități în vederea întăririi cooperării între diferite țări africane oferă Grupul Regional al Africii Occidentale (G.R.A.O.), la înființarea căruia am participat recent la Monrovia. Atît O.S.R.S. cît și G.R.A.O., ambele aflate încă la început de drum, permit strîngerea colaborării între statele din această zonă a Africii; obiectivele dezvoltării naționale a fiecărui stat din regiune pot fi mai ușor îndeplinite în contextul unei cooperări reciproc avantajoase cu statele învecinate.

Cu o populație de circa 4 milioane de locuitori, Republica Mali se numără printre statele africane de mărime mică. Pe arena continentală și internațională, în anii care s-au scurs de la dobîndirea independenței, opinia maliană privind probleme principale ale lumii contemporane s-a făcut auzită distinct. Un ziarist de la „L'Essor" îmi spunea: „Deși sîntem situați în inima Africii, nu ne simțim izolați de restul lumii, în bună măsură și datorită faptului că înțelegem să ne aducem contribuția proprie la rezolvarea marilor obiective ale comunității mondiale". Am solicitat și distinsului nostru interlocutor punctul de vedere asupra rolului statelor mici și mijlocii în viața politică a lumii

— *Trebuie accentuat că este vorba de* state *mici și mijlocii și nu de* națiuni *mici și mijlocii, cum se spune uneori* — a ținut să precizeze domnia-sa. *Rolul care revine acestor state pe arena mondială este important în măsura în care ele sînt conștiente de marile responsabilități care le revin în fața lumii. Fiecare stat, mare sau mic, își poate aduce contribuția sa proprie la rezolvarea principalelor probleme ale actualului moment internațional, la lupta împotriva colonialismului, neocolonialismului și imperialismului. La O.N.U. și în alte organizații internaționale, toate țările au cuvînt egal. În ca-*

→

drul activităţilor de la Naţiunile Unite, ţările mici şi mijlocii, multe din ele state africane, nu constituie astăzi doar ceea ce unii gazetari numeau odinioară „tiers bloquant", ci promotoare active ale unor acţiuni proprii, pozitive, care merg în sensul progresului.

În încheierea convorbirii, ministrul afacerilor externe al Republicii Mali s-a oprit asupra virtuţilor contactelor bilaterale între state.

— Raporturile de cooperare bilaterală se pot dezvolta în cele mai bune condiţiuni între Republica Mali şi alte state, dacă ele se bazează în mod ferm pe normele relaţiilor internaţionale unanim acceptate, pe care vi le-am enunţat. În dezvoltarea Republicii Mali, contăm în primul rînd pe noi înşine, pe efortul nostru naţional, iar ajutorul dinafară constituie, după părerea noastră, numai un sprijin în această operă.

Credem că legăturile de cooperare cu România se vor dezvolta în viitor; am trimis deja cîteva misiuni de prospectare la Bucureşti, între care, relativ recent, una condusă de Madeira Keita, ministrul muncii şi justiţiei. Sperăm în diversificarea formelor şi modalităţilor de cooperare între ţările noastre; la înfăptuirea acestui ideal ne vom aduce întreaga contribuţie.

Dialogînd despre dezvoltarea Republicii Mali cu aceşti doi înalţi demnitari, dar şi cu activistul sindical de la Masina, tehnicianul agricol de la „Oficiul Nigerului" din Segou, institutorul din Tombouctou sau lucrătorul din Bamako, şi încercînd să cunosc diferite aspecte ale Mali-ului contemporan, m-am gîndit adesea la remarca făcută cîndva de un călător prin aceste locuri, care vorbea despre existenţa unui „clasicism african", înţeles ca o chintesenţă a valorilor specifice africane transmise şi desăvîrşite de-a lungul timpului şi pe care această ţară îl ilustrează semnificativ.

Pămînt al agricultorilor, pescarilor şi crescătorilor de vite, mai ales, Mali-ul, unul din teritoriile africane cele mai vitregite de natură, aflat în prima linie de atac împotriva deşertului saharian, lipsit de o fereastră maritimă şi greu încercat în dezvoltarea sa de stăpînirea colonială, se află astăzi pe deplin angajat, ca stat independent, în opera de propăşire naţională. În lupta purtată zi de zi cu natura de loc darnică şi cu tarele trecutului, malienii au deprins o atitudine sobră, raţională, care exclude excesele de orice fel — în viaţa familială ca şi în cea publică, în relaţiile dintre diferitele populaţii ale ţării (care conlucrează împreună pentru evoluţia generală a naţiunii, proces în curs de consolidare) ca şi în raporturile cu alte popoare. Greutăţile nu lipsesc, şi în ţară nimeni nu ţi le escamotează — adeseori seceta compromite recoltele, produsele destinate exportului sînt încă insuficiente, nu există deocamdată exploatări miniere, iar pe plan agricol două culturi principale — arahida şi bumbacul — nu sînt, în actualul stadiu, suficient dezvoltate. Şi, totuşi, dezvoltarea Republicii Mali, în ciuda acestor dificultăţi, degajă încredere şi optimism. Sentimentul acesta îl generează rezultatele notabile obţinute pînă acum şi proiectele realiste de dezvoltare, realizabile în anii care vin. Efortul se continuă cotidian, adaptat la posibilităţile reale pe care le oferă oamenii şi lucrurile. Există un stil malian care se aseamănă mult cu înfăţişarea peisajului ţării — sobru, moderat, de o măreţie neostentativă — îmi spune unul din prietenii malieni. Observînd aceasta, eşti tentat să-ţi aduci aminte de cei ce vorbesc despre clasicismul african.

„disciplina în concepţia lui George Ball

Eugen Preda

În ferestrele apartamentului — închiriat la începutul primăverii într-o clădire de pe First Avenue, chiar în United Nations Plazza din New York — se reflectă panorama ansamblului de clădiri al cartierului general O.N.U. Aflînd că George Ball, energicul avocat şi specialist în probleme economice şi politice internaţionale, se mută aici, gazetarii se întrebau dacă nu există vreo semnificaţie aparte în acest fapt. Curiozitatea le-a fost satisfăcută după puţin timp, la 25 aprilie, cînd preşedintele Johnson, anunţînd cererea de demisie a lui Arthur Goldberg din funcţia de reprezentant al Statelor Unite la O.N.U., a comunicat că în loc va fi numit George Wildman Ball.

Ştirea despre demisia lui Goldberg nu a produs o prea mare surpriză, deoarece zvonuri în acest sens pluteau în atmosfera politică de mai multe luni. În schimb, desemnarea noului ambasador american la Naţiunile Unite — post considerat în actualul deceniu mai mult un fel de premiu de consolare — a atras atenţia cercurilor diplomatice şi ale presei. Ball revenise în actualitate, după o eclipsă de un an şi jumătate de pe scena politică americană, numai cu o lună de zile înainte de noua sa numire, o dată cu apariţia cărţii sale „The Discipline of Power" *). Primul efect al numirii a fost un... succes de librărie. Într-adevăr, la sfîrşitul lunii aprilie, în numeroasele librării din vecinătatea zgîrie-norului secretariatului O.N.U., volumul se epuizase.

Interesul faţă de carte era justificat de faptul că autorul ei a făcut parte vreme îndelungată din sferele înalte ale Administraţiei şi a continuat, chiar şi atunci cînd nu deţinea o poziţie oficială, să graviteze în jurul lor. Un motiv suplimentar decurgea din faptul că, deşi urma să-şi preia postul după încheierea celei de-a XXII-a sesiuni reluate a Adunării Generale, desemnarea a survenit în timpul dezbaterii proiectului Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, subiect abordat, de asemenea, şi în volumul amintit. În momentul respectiv, iniţiatorii proiectului nu operaseră încă noi îmbunătăţiri în text şi aprecierea lui Ball că „defectul de bază al tratatului constă în asimetria obligaţiilor ce le stabileşte" a avut ecou în dezbateri.

Corespondenţii de la O.N.U. cu care am discutat erau oarecum nedumeriţi în legătură cu motivele care l-au îndemnat pe George Ball să accepte numirea sa pentru o perioadă de tranziţie, ştiut fiind că, după alegerile prezidenţiale din noiembrie, la începutul anului viitor, cînd se va instala noua Administraţie, vor surveni noi numiri în toate posturile mai importante. În plus, misiunea de reprezentant permanent la O.N.U. al Statelor Unite este de o bună bucată de vreme considerată ca fiind de restrînsă însemnătate în ierarhia politică americană. Mai mult, pentru predecesorii imediaţi ai lui Ball — Adlai Stevenson şi Arthur Goldberg — ea nu s-a soldat cu deosebite creşteri de prestigiu politic.

Analele diplomatice contemporane vor reţine pentru totdeauna scena petrecută în ziua de 15 aprilie 1961, cînd ambasadorul Stevenson căuta să demonstreze, cu ajutorul unor fotografii, pe baza instrucţiunilor primite, că atacul aerian întreprins în acea zi, în ajunul debarcării de la „Golful Porcilor", fusese efectuat asupra Cubei de către... aviaţia cubană. Numai după cîteva zile, în urma eşecului invaziei, însuşi şeful Administraţiei americane a admis că întreaga operaţiune a fost finanţată, pregătită şi condusă de către Agenţia Centrală de Investigaţii (C.I.A.). Patru ani mai tîrziu, în pofida faptelor, ambasadorul Stevenson a trebuit să apere în faţa Consiliului de Securitate teza lipsită de orice fundament că infanteriştii marini şi paraşutiştii americani debarcaţi în Republica Dominicană nu s-ar amesteca

*) George Ball : „The Discipline of Power. Essentials of a Modern World Structure". Little, Brown and Company — Boston, Toronto, 1968.

puterii"

în afacerile interne ale acestei țări. În iulie 1965, după ce ambasadorul Stevenson se prăbușise mort pe stradă, la cîteva minute după ce părăsise ambasada Statelor Unite din Londra, cunoscutul comentator american David Schoenbrun relata următoarea confidență pe care decedatul o făcuse în ajunul dispariției sale într-o discuție cu ambasadorul Harriman la Paris: „Timp de șase săptămîni am stat la O.N.U. pentru a apăra politica țării mele în Santo-Domingo, cu toate că era vorba, de la început pînă la sfîrșit, de o gafă monumentală... Aceste șase săptămîni la O.N.U. m-au costat mulți ani de viață".

Succesorul lui Stevenson n-a fost nici el scutit de situații penibile. Nici atunci cînd, în toamna trecută, aproape jumătate din numărul participanților la dezbaterea generală de la sesiunea Adunării Generale au cerut Statelor Unite să înceteze bombardamentele asupra Republicii Democrate Vietnam, iar singurul răspuns pe care ambasadorul Goldberg l-a putut dă a fost o cuvîntare care nu a convins pe nimeni. Situația n-a fost mai ușoară nici atunci cînd, în luna februarie a acestui an, în fața Consiliului de Securitate, trebuia să demonstreze pe o hartă adusă de colaboratorii săi încă un fapt ce nu putea fi demonstrat, și anume că vasul „Pueblo" se afla în momentul capturării sale în apele internaționale. În cercurile O.N.U. se discuta deschis că ambasadorul Goldberg era decepționat de rolul său și de evoluția politicii americane în Vietnam. De altfel, acest lucru l-a putut observa oricine în după-amiaza cînd, la sediul O.N.U., a avut loc conferința de presă în cursul căreia el a comunicat că și-a prezentat demisia. Dacă mai era nevoie de o confirmare a acestui fapt, conferința de presă a președintelui Johnson, care s-a desfășurat aproape simultan, a adus-o din plin, fiind unicul caz cînd, în legătură cu plecarea unui membru al Administrației, nu a fost rostit, nici măcar de formă, vreun cuvînt de apreciere.

Acesta fiind statutul reprezentantului permanent american la O.N.U., era deci explicabilă nedumerirea din primele zile în legătură cu consimțămîntul lui George Ball, cunoscut ca om al calculului meticulos și rece, al examinării atente a faptelor, al contraargumentelor minuțios elaborate, care nu o dată l-au situat pe o poziție singulară în cercurile unde se adoptă hotărîrile, fapt ce i-a atras, de altfel, și porecla de „avocatul diavolului". Cu atît mai mult cu cît o funcție efemeră nu putea să intereseze pe un om în vîrstă de 59 de ani, care provine din familia unui fost vicepreședinte al lui Standard Oil și care aparține încă din tinerețe „elitei puterii".

■

Ca și predecesorii săi Stevenson și Goldberg, Ball s-a format ca jurist la Northern University. Ca tineri avocați practicanți s-au cunoscut toți trei la Chicago. În primii ani ai președinției lui Roosevelt, Ball a lucrat în calitate de consilier la Administrația Creditului Agrar și la Departamentul finanțelor, iar între anii 1935—1942, revenind la Chicago, s-a asociat la două firme de avocatură specializate în probleme de impozite și de corporații. La una din aceste firme era asociat și Adlai Stevenson care, în anii celui de-al doilea război mondial, i-a înlesnit să devină conducătorul lui „U. S. Strategic Bombing Survey", organism ce se ocupa cu evaluarea costului și efectelor bombardamentelor aeriene asupra țintelor industriale germane. În acești ani, el s-a împrietenit cu Jean Monnet, care ulterior a devenit apostolul integrării Europei occidentale. Această prietenie a jucat un anume rol în consolidarea unora dintre concepțiile pe care Ball și le-a format în perioada postbelică.

După război, în calitate de asociat al unei mari firme de avocatură din Washington, devine reprezentant al Consiliului de aprovizionare francez și, ulterior, al Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului — organisme care fuseseră conduse vreme îndelungată de Jean Monnet — iar ulterior, reprezentant al Pieței comune. În 1952 și 1956 a jucat un rol important în campania electorală pentru alegerile prezidențiale dusă de Stevenson, pe care a continuat să-l sprijine și în 1960, la Convenția de la Los Angeles, pînă în momentul în care John F. Kennedy a obținut desemnarea sa drept candidat oficial al democraților la președinție. O dată cu reintrarea democraților la Casa Albă, Ball este chemat la Departamentul de Stat, unde ocupă mai întîi, începînd din 1961, funcția de subsecretar pentru problemele economice, pentru ca după scurt timp să urce pe treapta următoare, ajungînd pe postul numărul doi în ierarhia diplomatică americană.

Postulatul de bază al activității diplomatice a lui Ball a fost menținerea priorității în politica americană a Europei occidentale în raport cu Asia de sud-est și Extremul Orient. Încă în 1961, el l-a sfătuit pe președintele Kennedy să nu trimită în Vietnamul de sud pe cei 15 000 de soldați americani, avertizînd că o asemenea acțiune „va face ca mai tîrziu să fie trimiși alți 300 000 de soldați pentru a-i putea scoate".

Poziția lui Ball în problema vietnameză nu a fost niciodată cea a unui „porumbel". El considera însă că înfundarea Statelor Unite în aventura militară din Vietnam constituie o greșeală strategică fundamentală. Se relatează că în 1964, la numai o lună după victoria în alegerile prezidențiale a lui L. B. Johnson, la Casa Albă a avut loc o importantă ședință în cursul căreia s-au examinat două dosare. Unul conținea propuneri de revitalizare a N.A.T.O., de creare a „Forțelor nucleare multilaterale"; celălalt conținea planurile de începere a bombardamentelor asupra R. D. Vietnam. Marele preot al acestor planuri era generalul Maxwell Taylor, pe atunci ambasador american la Saigon. Primul dosar era susținut de Ball. În cele din urmă, președintele, care numai cu puțin timp în urmă, în cursul campaniei electorale, declarase că „nu va avea loc o lărgire a războiului", a hotărît să se dea semnalul verde pentru al doilea dosar.

Un episod neclar din cariera lui Ball rămîne motivul pentru care, la 26 iunie 1966, a declarat: „Nu există nici o hotărîre din partea Statelor Unite de a bombarda Hanoiul sau instalațiile petroliere din (zona) Haifong-Hanoi". Să fi fost oare aceasta o manevră a sa, o încercare de presiune de ultim moment asupra celor care hotărîseră aceste bombardamente sau, poate, pur și simplu o cădere într-o cursă ce i s-a întins? Cert este că, trei zile mai tîrziu, bombardierele americane au atacat Hanoiul și instalațiile petroliere. Escaladarea agresiunii americane s-a intensificat. În scurt timp, George Ball a demisionat și și-a schimbat fotoliul de la Departamentul de Stat cu cel de conducător al operațiilor internaționale la Lehman Bros., una din băncile importante de pe Wall Street. El a continuat însă să rămînă, după cum se afirmă, în bune relații cu președintele și cu secretarul de stat, fiind consultat în numeroase probleme, inclusiv la redactarea cuvîntării rostite de Lyndon Johnson la 31 martie, cuvîntare prin care acesta anunța că nu va mai candida la alegerile din acest an și că a dispus limitarea bombardamentelor asupra R. D. Vietnam.

Misterul în legătură cu rațiunile pentru care George Ball a acceptat postul de trimis la O.N.U. n-a durat prea mult timp. „Dacă vicepreședintele Humphrey este ales în noiembrie, secretarul de stat s-ar putea prea bine să fie George Ball, care recent l-a înlocuit pe Arthur Goldberg în calitate de ambasador la Națiunile Unite. Ball, care a fost subsecretar de stat vreme de cinci ani, a refuzat la început acest post pînă ce secretarul de stat Rusk a promis să recomande ca Ball să-l urmeze într-o administrație Humphrey" („Newsweek", 3 iunie 1968).

■

„Disciplina puterii" încearcă să schițeze politica și rolul Statelor Unite în perioada care ar urma după o reglementare în Vietnam. Pentru autorul cărții, acesta va fi un capitol nou în politica americană. În volum, multe lucruri trebuie citite printre rînduri. Însuși autorul precizează la un moment dat: „Nu voi trage cartușe sau chiar săgeți împotriva foștilor mei colegi". Dar, expunîndu-și părerile, el nu-i cruță. Totodată, în paginile cărții are loc o polemică indirectă cu tezele emise de senatorul J. W. Fulbright în „Aroganța puterii" și de senatorul Eugene McCarthy în „Limitele puterii". Avînd în vedere că în titlurile a numeroase lucrări politice americane revine aproape obsedant termenul de „putere", să vedem cum este el înțeles peste ocean și, în acest sens, să ne adresăm dicționarului Webster: „Faptul de a

→

domina sau de a avea putere de control asupra altora ; control, autoritate, conducere, guvernare, influenţă, superioritate personală, socială sau politică ; uneori permisiunea sau libertatea de a acţiona".

Conceptul asupra puterii, al folosirii ei în condiţiile schimbărilor uriaşe survenite în ultimele decenii, este în cartea lui Ball expresia uneia dintre şcolile de gîndire politică a imperialismului american, caracterul său contradictoriu fiind alimentat de oglindirea în mod deformat a unor aspecte esenţiale ale realităţilor internaţionale şi simultan logică şi corectă a unor alte aspecte nu mai puţin esenţiale. Cunoaşterea acestui concept permite înţelegerea multora dintre frămîntările şi ciocnirile ce au loc în culisele unde se elaborează politica şi s-ar putea să ridice încă un colţ al cortinei, lăsînd să se întrevadă unele dintre liniile pe care ar putea evolua în viitor Statele Unite în viaţa internaţională. Oricum, pentru autor nu există un obiectiv mai important în politica externă americană decît promovarea realizării unei uniuni politice a Europei occidentale. Autorul pare urmărit de ideea că schimbarea esenţială faţă de secolul trecut constă în faptul că, în locul unui concert al marilor puteri, în prezent numai două puteri au o forţă mondială. Soluţia menţinerii poziţiei americane ar consta în realizarea integrării politice a Europei occidentale, căreia i-ar reveni rolul unei a treia supraputeri. Acestui aspect îi este consacrat, de altfel, jumătate din întregul volum. În vederea realizării unui astfel de obiectiv, el pledează pentru aruncarea peste bord a „relaţiilor speciale" anglo-americane, pentru intrarea Marii Britanii în Piaţa comună, pentru renunţarea de către Anglia — şi dacă s-ar putea şi de către Franţa — la arma nucleară. În cadrul concepţiei pe care o afirmă, autorul polemizează îndelung cu actuala politică externă franceză, pe care o consideră răspunzătoare de năruirea planurilor de integrare politică a Europei occidentale. Cu toate că George Ball a traversat de peste două sute de ori Atlanticul, pare surprinzătoare obstinaţia sa de a echivala Europa occidentală cu Europa. Autorul pare tulburat în special de faptul că, după 1962, „mai ales în Europa au existat discuţii... despre destindere". Deşi recunoaşte că „doctrinele atlantice" stîrnesc în prezent puţin interes, esenţa pledoariei rămîne constituirea unei axe care să reunească ţările capitaliste dezvoltate şi ale cărei puncte să le constituie Statele Unite — Europa occidentală integrată — Japonia. Tocmai în acest aspect principal al lucrării, George Ball pare să continue a cădea în păcatul pe care tot el îl acuză : „Noi am greşit în întreaga perioadă postbelică, vorbind într-un fel şi acţionînd într-altul. Noi am folosit vocabularul şi sintaxa universalismului wilsonian, în timp ce practicam hotărît politica de alianţe şi sfere de influenţe ; este în prezent timpul să încetăm să ne înşelăm pe noi înşine cu hiperbolele noastre politice şi să înfruntăm în mod deschis realităţile lumii postbelice... Nici o naţiune care se respectă nu doreşte să se plaseze deschis şi explicit în sfera de influenţă a cuiva".

Judecînd cu minuţiozitate în termeni de cîştig şi pierdere politica Statelor Unite într-o serie de domenii, Ball se pronunţă pentru o politică „realistă şi de bun simţ faţă de China", pentru încetarea opoziţiei Statelor Unite faţă de intrarea acestei ţări la O.N.U. şi pentru renunţarea la mitul că gomindaniştii din Taivan reprezintă pe cineva. Cînd tratează despre ţările socialiste din Europa, el reia nu puţine şabloane ale vocabularului „războiului rece" şi recurge la nu puţine date eronate. Totodată, cu maximum de sarcasm, el combate o serie de declaraţii făcute în Statele Unite împotriva comerţului cu ţările socialiste. „În orice caz, în domeniul relaţiilor Est-Vest, un impediment în îmbunătăţirea climatului general este atitudinea curioasă şi extrem de moralistă a Americii în domeniul comerţului, atitudine pe care am observat-o multă vreme, cu o oarecare perplexitate, atît ca avocat reprezentînd clienţi comerciali, cît şi ca diplomat negociind acorduri economice". Pronunţîndu-se împotriva „agitaţiei dreptei isterice, care se extinde şi asupra importurilor" din ţările socialiste, pentru acordarea clauzei naţiunii celei mai favorizate, Ball degajă următoarea concluzie : „Dacă guvernul nostru nu-i poate împiedica pe comunişti să achiziţioneze echipament în altă parte, mi se pare o rătăcire nebunească să-i împedicăm pe industriaşii noştri de a face unele afaceri avantajoase...". În afara aspectului economic, autorul consideră că politica rigidă în domeniul comerţului nu este numai un impediment în îmbunătăţirea relaţiilor cu ţările socialiste, „dar şi o sursă de fricţiuni constante cu aliaţii noştri, în special cînd încercăm să-i obligăm să ducă o politică restrictivă ca a noastră. Ei privesc atitudinea noastră în această problemă drept o aberaţie americană şi o încercare de a le răsuci mîinile pe considerente iraţionale şi păgubitoare pentru economiile lor".

Partea finală a lucrării revine la problema vietnameză. Deşi nu îl numeşte pe actualul secretar al Departamentului de Stat, Rusk, autorul respinge teza acestuia că la originea intervenţiei Statelor Unite în Vietnam s-ar fi aflat obligaţii cuprinse în pactul S.E.A.T.O. Se reafirmă că începerea bombardamentelor asupra R. D. Vietnam a fost o greşeală şi că „există o singură cale de a opri războiul : a crea condiţii în care să fie posibilă o soluţie politică pe care ambele părţi s-o poată accepta".

Din clădirea, cu faţada în formă de fagure, a misiunii permanente a Statelor Unite de pe lîngă Organizaţia Naţiunilor Unite, situată la numai două minute de apartamentul în care locuieşte în prezent, George Ball va avea un răgaz de cîteva luni pentru a medita asupra considerentelor expuse în cartea sa. Unii comentatori politici americani le apreciază drept platforma de pe care va acţiona în cazul că va deveni următorul secretar al Departamentului de Stat. Nu trebuie uitat însă că aceste opinii au fost scrise atunci cînd autorul lor era un „particular". În plus, acum nu se poate şti dacă în luna ianuarie George Ball se va muta din nou la Washington, de data aceasta pentru a urca o nouă treaptă, la poziţia numărul 1 în Departamentul de Stat, sau se va întoarce în biroul său de la banca Lehman, de unde are concediu pînă la începutul anului viitor.

reflector

EXPANSIUNEA CONTINUA

„Expansiunea economică japoneză pe piaţa Americii Latine este imbatabilă", afirmă economiştii care urmăresc graficele fenomenului. Iată cîteva cifre : în 1965, ţările Americii Latine au furnizat Japoniei 51 la sută din bumbacul brut şi 32 la sută din minereul de fier cuprins în importul total al acestei ţări şi, în acelaşi timp, au absorbit 6 la sută din produsele plasate de Japonia pe piaţa internaţională. Valoric, balanţa financiară este în favoarea Japoniei, fapt care o ajută să-şi compenseze pasivul enorm pe care-l are în comerţul cu S.U.A. La capitolul investiţii, situaţia pare şi mai alarmantă pentru monopolurile nord-americane. În 1966, japonezii erau prezenţi în ţările Americii Latine cu plasamente în valoare de 228 000 000 de dolari, sumă care reprezintă 29 la sută din totalul investiţiilor lor externe. Succesul expansiunii este asigurat de două elemente : preţurile scăzute şi creditele (în 1966, Japonia a acordat credite în valoare de o jumătate de miliard de dolari numai Braziliei, Argentinei şi Mexicului). Nu se cunosc încă exact cifrele anului 1967, dar ele par a fi cu cel puţin 10 la sută mai mari decît cele din 1966.

TELEFONIA SUBMARINĂ

Apariţia sateliţilor artificiali în complexul sistemelor de telecomunicaţii a pus sub semnul întrebării viitorul cablurilor submarine, cărora în primul moment li s-a prezis, „scoaterea la pensie". Constructorii de cabluri au fost însă de altă părere ; ei şi-au continuat activitatea nestînjeniţi şi comenzile continuă şi ele să apară. În întîmpinarea cererilor considerabile de convorbiri telefonice intercontinentale — se estimează cifra de un miliard pentru anul 2 000 — se pune bază mai întîi pe cabluri şi apoi pe sateliţi. Montarea cablurilor se desfăşoară într-un ritm crescînd. Pentru anul acesta sînt prevăzute, între altele, cablurile : Canada-Insulele Bermude (1 500 de km) şi Japonia-U.R.S.S. (725 de km). Acesta din urmă va avea 120 de căi telefonice simultane.

STUDIEREA APELOR

Cinci ţări africane — Kenya, Uganda, Sudan, Tanzania şi R.A.U. — vor colabora pentru un studiu al bazinului superior al Nilului şi al lacurilor Albert, Victoria şi Kioga. Finanţat de Programul Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, studiul va avea ca obiect factorii hidrometeorologici şi hidrologici, precum şi debitul fluvial, evaporarea, precipitaţiile, variaţiile nivelului lacurilor, configuraţia rîurilor etc. În urma acestui studiu se va întocmi un plan de lucrări în bazinul superior al Nilului. Lucrările vor permite ţărilor participante la acest proiect să întreprindă irigaţii, asanări şi defrişări şi vor servi ca bază a unei colaborări interguvernamentale pentru regularizarea şi utilizarea apelor Nilului.

ELECTRONICA ŞI MUZEELE

Muzeele din New York proiectează întocmirea unui catalog electronic al operelor lor. Constatîndu-se că, o dată cu creşterea numărului de exponate, găsirea datelor referitoare la o anumită piesă de muzeu este tot mai dificilă, iar consultarea documentelor cu metodele actuale consumă mult timp, 15 muzee au hotărît elaborarea unor fişe electronice care să conţină numele autorului precum şi referinţele bibliografice şi iconografice respective. Aceste fişe vor fi introduse într-un calculator electronic instalat în apropierea Muzeului de artă modernă.

RĂZBOIUL ALCOOLULUI (3)

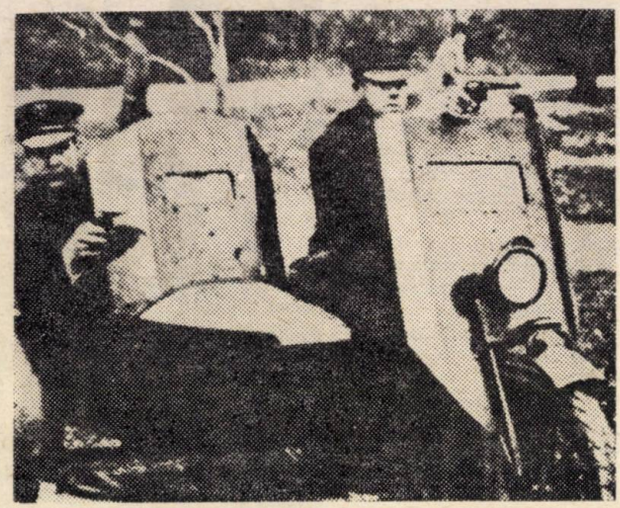

În anii prohibiției, polițiștilor care-i urmăreau pe traficanții de alcool li s-au pus la dispoziție asemenea motociclete blindate.

15 gloanțe de pistol-mitralieră

Nicolae Minei

Înainte ca fenomenul banditismului să capete proporțiile din cursul anilor '20, Chicago se bucura de faima unui oraș unde, pentru a rezolva multe probleme, se recurgea de preferință la o singură soluție : violența. Pentru a-și mări tirajul, unul în dauna celuilalt, două cotidiene locale, „Chicago Tribune" și „Chicago Daily News", își incendiau reciproc chioșcurile de difuzare și își obligau echipele de vînzători să se angajeze în sîngeroase ciocniri de stradă. Și mai necruțătoare erau încăierările dintre șoferii companiilor de taxiuri „Blue Line", „Yellow Cab" și „Fast Line" : nu rareori, cetățeanul se urca într-o mașină, pentru a se pomeni, după cîteva sute de metri, blocat de trei-patru vehicule rivale și atacat după cele mai clasice norme ale abordărilor piratерești. Arsenalul consta din manivele, lanțuri, chei franceze și alte obiecte contondente, iar bătălia se solda cu distrugerea cîtorva automobile și cu rămînerea pe teren, într-o stare mai mult sau mai puțin jalnică, a unui mare număr de combatanți și, adesea, a clientului însuși.

„La Chicago curge mult sînge, nota în 1919 Paul Valéry, după o călătorie în Statele Unite. În abatoare curg pîraie, rîuri, fluvii de sînge. Dar roșul lui stropește mult mai departe, pătînd pavajele, trotuarele, veșmintele trecătorilor și parcă și sufletele lor".

ORAȘUL CU DOI PRIMARI

Firește, pe un asemenea mediu de cultură, morbul crimei se putea dezvolta în voie. Încă din anii primului război mondial, Chicago devenise orașul preferat de reședință sau refugiul celor mai feroci gangsteri americani, ocupînd implicit și un neinvidiat loc I în campionatul neoficial al delicvenței în S.U.A.

Aici operau cei șase frați Genna, originari din Sicilia, despre care toată lumea știa că au oroare de armele de foc și că ucid numai cu lo stocco (șișul). Prietenul și însoțitorul lor nedespărțit era Sam Samoots Amatuna, un individ înalt și slab, cu ochi halucinați, care într-o zi ieșise liniștit, fără ca nimeni să îndrăznească să-l rețină, din ospiciul de nebuni furioși, unde fusese închis pentru o serie de asasinate sadice. În umbra lui gravitau Scalise și Anselmi, doi ucigași cu figuri livide, îmbrăcați veșnic în negru și „lucrînd" numai în tandem, după un tarif foarte precis (800 dolari o soție care nu vrea să divorțeze, 1 200—2 000 dolari un partener de afaceri prea curios în materie de contabilitate, 1 500—2 000 dolari un martor ocular jenant, 5 000 dolari un agent de poliție, 8 000 dolari un ofițer de poliție ș.a.m.d.).

În relații fie de alianță, fie de adversitate cu toți aceștia, erau alte personalități ale lumii interlope : Earl Hymie Weiss, un individ cu ten palid și privire sfredelitoare, care îmbogățise argoul american cu expresia *to take for a ride* („a lua la plimbare", în sensul de a omorî, deoarece asasinii își transportau uneori victima cu mașina pînă la locul execuției) ; Jack Guzick, supranumit „Puricele unsuros", specialist în contabilitate dublă și viitor locotenent al lui Capone ; Sam Hunt, supranumit „Jucătorul de golf", deoarece își transporta pistolul-mitralieră într-un sac pentru crosele de golf ; cei doi frați O'Donnell din cartierul de vest al orașului și cei patru frați O'Donnell din cartierul de sud (între ei nu era decît o coincidență de nume) ; Alfred Bertsche, recent sosit în S.U.A., după ce frecventase cu asiduitate închisorile din Germania, Franța și Marea Britanie ; Max Eisen, decanul de vîrstă al gangsterilor, care se bucura de reputația unui fel de rege Solomon, chemat să arbitreze toate diferendele ; Dion O'Banion, un irlandez frumos, cu ochii de un albastru deschis, care adora florile și nu uita niciodată să trimită imense jerbe sau coroane la înmormîntarea celor asasinați de el etc.

În fruntea tuturor acestora se afla James Colosimo, zis și Big Jim, din cauza staturii sale de aproape doi metri. Debutînd în lumea interlopă ca hoț de buzunare, el avusese șansa să seducă pe Marion Lafitte, patroana cîtorva zeci de tripouri, bordeluri și taverne din Chicago și din localitățile suburbane. În 1920, Big Jim — comandantul suprem al unei armate de aproape trei mii de crupieri, prostituate, barmani, spărgători, escroci, șantajiști, tăinuitori și ucigași — era considerat primarul nr. 1 al orașului.

Exista și un primar nr. 2 — cel oficial, ales în acest post în 1915 : William Thompson, supranumit Big Bill, din cauza înălțimii, ca și Colosimo ; era un palavragiu lăudăros și leneș, care promitea mereu că va face din Chicago „un oraș pe care dumnezeu să-și poată odihni privirile", dar care nu mișca un deget în acest sens. De altfel, nimeni nu ignora faptul că dumnezeul personal al lui Thompson era Colosimo, de la care primea și ordine, și mită.

Văzuți laolaltă în public, ceea ce se întîmpla foarte frecvent, Big Jim și Big Bill formau un cuplu care ar fi putut stîrni zîmbete, dacă nu s-ar fi știut cîte fărădelegi se ascundeau sub joviala și bonoma lor amiciție. Practic, întreaga administrație municipală (inclusiv poliția) se găsea în mîinile lui Colosimo, pentru care Thompson era un simplu paravan bine remunerat.

Big Jim își avea cartierul general pe South Wabash Avenue, arteră centrală din Chicago. La cafeneaua-restaurant pe firma căreia se răsfăța cu litere de-o șchioapă numele lui Colosimo, veneau reprezentanții unor categorii foarte diferite de locuitori ai orașului : membri ai consiliului municipal, în frunte cu primarul ; asasini evadați ale căror portrete figurau în ziare, deasupra unor anunțuri promițînd o generoasă răsplată pentru cei care-i vor captura „vii sau morți" ; directorii și redactorii șefi ai ziarelor respective ; ofițerii de poliție care dăduseră ademenitoarele anunțuri ; magistrații care-i condamnaseră pe criminalii în chestiune înainte de evadarea lor ; avocații acelorași criminali, care le înlesniseră de cele mai multe ori fuga din închisoare ; directorii hotelurilor din plin centrul Chicago-ului, în care locuiau evadații sub pseudonime transparente.

→

RĂZBOIUL ALCOOLULUI

„La *Colosimo's* se întîlnesc în fiecare zi, strîngîndu-şi mîna, zîmbindu-şi şi spunîndu-şi cuvinte amabile, toţi cei care au de-a face, într-un fel sau altul, cu omorurile — scria pe atunci Ernest Hemingway. La *Colosimo's* se întîlnesc cei care au comis omorurile, cei care ar fi trebuit să le împiedice, cei care ar urma să le sancţioneze. Dar ei îşi zîmbesc, îşi strîng mîna şi-şi spun cuvinte amabile. Singurele persoane care lipsesc de la amicalele reuniuni sînt victimele" [1]).

CEZAR ŞI BRUTUS

Soţia lui Big Jim, cea care-i adusese ca zestre tripourile, bordelurile şi tavernele, murise în 1918. După ce a plîns-o aşa cum se cuvenea, după ce a purtat doliul de rigoare cu o strictеţe demnă de cel mai puritan notar de provincie, Colosimo s-a decis să se recăsătorească. Aleasa inimii lui avea cu 31 de ani mai puţin decît el şi era vlăstarul onorabilei familii a unui pastor metodist.

Bătrîneţea lui Big Jim sau tinereţea proaspetei sale soţii nu au rămas fără efect asupra activităţii lui profesionale. Desprinzîndu-se rapid de viaţa agitată a lumii interlope, Colosimo a lăsat frînele imensului său business pe mîinile lui Johnny Torrio, care-i era aghiotant de mai bine de zece ani. Sediul social al lui Torrio, situat şi el pe South Wabash Avenue, era tot o cafenea, cu numele de *The Four Twos* (Cei patru doi), deoarece se afla la numărul 2222. Punct de întîlnire al gangsterilor de mîna a doua, *The Four Twos* a fost teatrul a numeroase schimburi de focuri, dintre care douăsprezece s-au încheiat cu tot atîtea cadavre. Caracteristica lor comună : făptaşii n-au putut fi identificaţi.

La primul etaj deasupra localului se găseau luxoasele birouri ale lui Torrio, următoarele două etaje erau ocupate de săli unde adoratorii zeiţei Fortuna jucau cărţi şi zaruri, iar la etajul IV, camere discrete şi ospitaliere adăposteau tainice întîlniri amoroase, lipsite de romantism dar taxate la preţ fix.

Vecinul lui Torrio la nr. 222[illegible] era bărbierul D'Amato, un Figaro al lumii interlope. Clienţii săi apreciau poziţia scaunelor, întoarse toate cu faţa spre uşă, cu scopul de a exclude orice surpriză dezagreabilă. Pentru a lichida acolo un complice jenant, Louis Attorio a trebuit să se lase mai întîi săpunit de peria bărbierului, fiind nevoit apoi să tragă prin şervetul care-i fusese legat de gît.

Celălalt vecin al lui Torrio, la nr. 2224, era un anticar cu firma înscrisă la registrul de comerţ al municipiului. În prăvălia sa cam prăfuită se găseau nişte mobile vechi dar fără valoare, un pian dezacordat, cîteva porţelanuri ciobite şi zeci de ediţii ale Bibliei în diferite limbi. Numele proprietarului figura pe vitrină: Al Capone.

Debuturile acestuia la Chicago au fost modeste. Singura ispravă mai răsunătoare în primele luni ale şederii sale în noul oraş de reşedinţă a constat într-o ciocnire a maşinii sale cu un taxi, urmată de încercarea lui Capone de a-l împuşca pe şofer. Graţie relaţiilor lui Torrio, incidentul s-a aplanat însă repede şi Capone a fost promovat director al localului *The Four Twos*.

Legiferarea prohibiţiei l-a determinat pe Torrio să încerce o redeşteptare a energiilor bătrînului Colosimo. În cîteva rînduri, el i-a expus avantajele pe care organizaţia lor le-ar fi putut recolta de pe urma distilării şi desfacerii clandestine a alcoolului. Dar Big Jim era prea obosit şi prea dornic să se bucure în tihnă de o avere adunată cu atîta trudă. Tuturor propunerilor lui Torrio, el le-a opus un refuz categoric.

Situaţia trebuia clarificată de urgenţă. Ceea ce s-a şi întîmplat. Într-o dimineaţă de mai a anului 1920, Big Jim telefona ca de obicei soţiei sale, din biroul de la *Colosimo's*, anunţînd-o că va sosi peste cîteva minute acasă. Dar nu şi-a respectat promisiunea.

I-ar fi fost şi greu. În clipa cînd se pregătea să pună receptorul în furcă, cincisprezece gloanţe de pistol-mitralieră i s-au înfipt în trup. Soţia sa a auzit rafala de la celălalt capăt al firului. Dar poliţia a sosit cu mare întîrziere la faţa locului, iar garda personală a lui Big Jim — cinci vlăjgani înarmaţi pînă în dinţi — jucau cărţi la trei camere distanţă de biroul celui pe care ar fi trebuit să-l păzească.

Unul din numeroasele depozite clandestine de alcool

La înmormîntarea lui Colosimo, desfăşurată cu o pompă grandioasă, au participat peste cinci mii de persoane, printre care şi obişnuiţii localului său, de la şeful poliţiei pînă la cel mai recent evadat. Arhiepiscopul oraşului, bolnav, l-a delegat pe vicarul său, Pietro Velli, să oficieze slujba religioasă, acompaniat de corul catedralei catolice. Imnul „Propinquior tibi, Domine" (Mai aproape de tine, Doamne) a umplut de lacrimi ochii celor de faţă. În primul rînd, ochii lui Torrio şi ai lui Capone.

„Mergînd în urma dricului, ai fi putut crede că asişti la funeraliile lui Cezar" — nota ziarul „Chicago Tribune". Dar întrebarea pe care şi-o puneau toţi era : cine fusese Brutus ? Torrio, susţineau unii care erau la curent cu încercările nereuşite ale acestuia de a-şi convinge patronul să profite de pe urma prohibiţiei. Capone, afirmau alţii, pe care îi impresionaseră setea de putere şi lipsa de scrupule a recentului transfug de la New York.

Aşa cum aveau să mărturisească mai tîrziu chiar cei în cauză, adevărul se afla pe undeva la mijloc : Torrio se ocupase de latura diplomatică a operaţiei, mituind poliţia şi cumpărînd pe cei din garda personală a lui Colosimo. Capone fusese autorul material al crimei. „Văzîndu-mă în pragul uşii, Big Jim mi-a zîmbit, se confesa el unuia dintre biografii săi. Mi s-a strîns inima, dar nu aveam ce face : trebuia să apăs pe trăgaci. Şi am apăsat".[2])

MIC DICŢIONAR AL PROHIBIŢIEI

Oricît ar părea de ciudat, termenul de *gangster*, de origine americană şi cunoscînd o largă răspîndire în Europa, a fost (şi este) foarte puţin uzitat în Statele Unite. Mult mai frecvent se foloseşte acolo, pentru a desemna aceeaşi noţiune, termenii de *mobster* (de la *mob* = gloată) şi *racketeer* (de la *racket* = pungăşie, combinaţie necinstită).

Epoca anilor '20 poartă oşadar pecetea unor *mobsteri* şi *racketeeri* care au prosperat graţie prohibiţiei. Cel dintîi — în ordine coronologică, dar nu şi a importanţei — care a beneficiat de pe urma legii Volstead a fost aşa-numitul *bootlegger* (contrabandistul de alcool). Introducerea prin fraudă a alcoolului de fabricaţie străină pe teritoriul S.U.A. a caracterizat îndeosebi primii ani ai prohibiţiei şi a avut implicaţii internaţionale care au luat uneori proporţii destul de serioase.

Avînd două litoraluri oceanice care însumează 7 500 km şi frontiere totalizînd 7 000 km, Statelor Unite le venea extrem de greu să exercite un riguros control de graniţă pentru a pune capăt contrabandei. Vecinii lor de la nord şi de la sud, Canada şi Mexicul, erau *wet countries* (ţări umede), unde fabricarea şi vînzarea alcoolului nu se loveau de nici o restricţie. A merge *up* (sus) sau *down* (jos) echivala pe atunci cu a face o călătorie în Canada sau în Mexic, cu scopul de a potoli, fie şi temporar, chinuitoarea sete de whisky, gin sau bourbon.

Dar călătoria peste graniţă nu era accesibilă decît unei mici minorităţi a amatorilor de băuturi spirtoase. A face *a step beyond the barder* (un pas peste hotar) — expresie care însemna a merge să bei în Canada sau în Mexic — costa incomparabil mai mult decît a comunica cu Bachus la domiciliu, evident cu concursul interesat dar binevoitor al contrabandiştilor. Mexicul furniza băuturile tari, Canada — pe cele rafinate. Angrosiştii de la Ottawa s-au orientat de altfel cu multă promptitudine : cantitatea de whisky scoţian adusă de ei din Marea Britanie era în 1920 cu 70 la sută mai mare decît în 1910 ; în 1921, sporul ajunsese la 180 la sută, în 1925 — la 520 la sută, iar în 1930 — la 1085 la sută.

(Va urma)

[1]) Citat de Reynold Marko : „Chicago — a Troubled City", Ed. Westling. Ottawa, 1965.

[2]) F. D. Pasley : „Al Capone — the Biography of a Self-Made Man", ed. Bantam Books, New York, 1934.

În numărul viitor

Din culisele celui de al doilea război mondial

Misterul scufundării cuirasatului „Graf Spee"